

Wojciech Chmielak

Ściągga z receptury

Edycja III

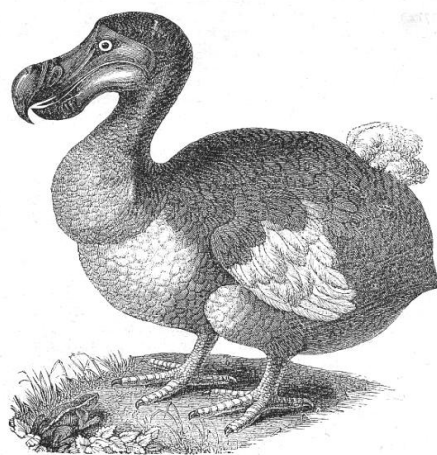

Fig. 1788. — Drente.

Szczecin 2011

Wstęp

Witam w kolejnej, trzeciej edycji „Ściągi z receptury” ☺.

Podobnie jak poprzednie – tak i ta – jest bogatsza o kilka przepisów recepturowych i informacji w części teoretyczno – tabelarycznej (m.in. kompilacja wykazów A,B,N). Nowością jest rozdział z opisem najważniejszych substancji i jednoczesnym przedstawieniem dawek zarówno aktualnych, farmakopealnych – jak i stosowanych powszechnie lub dawniej oraz utrwalonych w publikacjach i świadomości lekarzy. Myślę, że może to niekiedy być pomocne w interpretacji zapisu recepty i mam nadzieję, pozwoli mniej krytycznie spojrzeć na „przekroczone dawki” i częściej sprowokuje do kontaktu z autorem recepty a nie bezkrytycznego dostosowania do tabelki dawek z FP VIII.

Dodam w tym miejscu, może nieco górnolotny cytat z „Receptury..” St.Bukowskiego, który towarzyszy mi od początku powstawania „Ściągi z receptury”, stanowiąc w pewien sposób jej motto:

„... czy należy przyrządzać lekarstwa „prawidłowo”, czy też raczej przyrządzać prawidłowe lekarstwa, dawałem zawsze odpowiedź, że ważne jest to drugie...”

...a prawidłowe lekarstwo, to przecież takie, którego forma i skład będą najbliższe potrzebom chorego, uwzględniające stopień zaawansowania jego schorzenia i zgodne z doświadczeniem terapeuty...

Wiadomości tu zawarte pochodzą z kilku aptecznych notatek, recept z którymi się spotkałem podczas pracy, dostępnych receptariuszy, podręczników, wielu stron WWW, prywatnych opracowań i przekazów ustnych najstarszych aptekarzy ;)

Moim celem nie było powielenie tych źródeł a jedynie skompletowanie w jednym miejscu tego – co może się przydać „raz na rok” lub zostało wydrukowane „gdzieś i dawno” – do czego dostęp jest trudny bądź po prostu mało wygodny. Ponadto jak każda ściąga – tak i ta – chciałem by miała charakter utylitarny – stąd kilka komentarzy praktycznych i szereg informacji dodatkowych – mam nadzieję – przydatnych w praktyce.

W trakcie opracowywania – największym kłopotem było określenie właściwego (pierwotnego) składu. Niestety mnogość modyfikacji, przekłamania w literaturze, a nawet błędy każą mi sądzić, że również tutaj jest ich wiele – i mam nadzieję, że dzięki informacjom od Was – uda się je poprawić lub uzupełnić.

Na maila (dodotoja@gazeta.pl)proszę o przysyłanie opinii, recept – zwłaszcza regionalizmów typu Płukanka Parmy* i oczywiście informacji o znalezionych błędach.... oczywiście nadmierna krytyka pozostanie bez odpowiedzi ;) Za to można przysłać mi pocztówkę ☺

Z uwag merytorycznych – nie mam niestety już od dawna styczności z lekami ocznymi – stąd też słabo u mnie z receptami, sugestiami co do nich oraz jak sobie z nimi radzić.

Niestety ku niezadowoleniu purystów językowo – recepturowych nie skupiam się nad łacińską nomenklaturą i gramatyką ☺. Zgodnie z zasadą, że w każdym z nas drzemie jakieś zwierzę a moim jest **leniwiec** – proszę o wybaczenie. (to samo dotyczy literówek, interpunkcji itp. – ale to akurat będę starał się poprawiać i uzupełniać).

„Ściąga z receptury” jest darmowa ☺ Aczkolwiek zgodnie z zasadami prawa autorskiego - zastrzegam prawa do bezkrytycznego wycinania i przerabiania. Zwłaszcza w celach komercyjnych. Cytując – zawsze proszę o podawanie źródła !

Proszę ją rozpowszechniać i stosować jako całość – w celach użytkowych, dydaktycznych itp..

Nowe wersje, a mam nadzieję, że takie powstaną ☺ – będą dostępne na www.sciagazreceptury.pl oraz kilku zaprzyjaźnionych stronach WWW podanych za bibliografią.

mgr farm. Wojciech Chmielak

DZIĘKUJĘ WSZYSTKIM za komentarze, sugestie i słowa zachęty by kontynuować....

Spis treści

Wstęp	2
Spis treści.....	4
Roztwory, zawiesiny, mazidła, krople	15
Aphtin	15
Aqua Calcis	15
Aqua Menthae Piperitae.....	15
Aqua Kummerfeldi.....	16
Aqua regia.....	16
Chlorcamphomentholum	16
Camphophenol	17
Collodium.....	17
Collodium simplex	17
Collodium elasticum	17
Collodium ichtyolatatum	17
Collodium salicylicum	17
Emulsio ricinosa	17
Guttae cardiaca.....	18
Guttae antihypertonicae	18
Guttae antotalgicae	18
Guttae Hoffmanna.....	18
Guttae Inoziemcovi.....	19
Lotio alba	19
Liquor Pectoralis	19
Liquor Jessner’i	19
Liquor ad clavos pedum.....	20
Lotio Zinci – Puder Płynny	20
Lotio Booki – Płyn Booka	20
Linimentum Calcis.....	20
Linimentum Calcis cum Talcum et Zinci oxydati.....	21
Linimentum ammoniatum	21
Linimentum ammoniatum terebinthinatum	21
Linimentum ammoniato – camphoratum	21
Linimentum contra bronchitem	21
Linimentum antirheumaticum.....	21

Linimentum anaestheticum.....	22
Linimentum anaestheticum stomatologicae.....	22
Linimentum saponato-camphoratum. Opodeldok.....	22
Linimentum contra Stomatitae ulcerosae.....	23
Linimentum restaurans.....	23
Mazidło Wiśniewskiego.....	23
Elixir camphorae.....	23
Elixir Glycyrrhizae.....	24
Mixtura acida.....	24
Mixtura Pawłowa.....	24
Mixtura bromowo – kofeinowa (Pawłowska).....	24
Mixtura Pepsini.....	24
Mixtura expectorans.....	25
Mixtura Valerianae.....	25
Mixtura Nervinae / Erlenmeyeri.....	25
Mixtura Sedativa.....	25
Mixtura morphini.....	26
Mixtura hypnotica.....	26
Mixtura hypnotica.....	26
Mixtura dr Rakowskiego.....	26
Mixtura antirheumaticum.....	26
Oleum camphoratum.....	27
Oleum camphoratum fortius.....	27
Oleum salicylicum.....	27
Oleum Menthae.....	27
Oleum Zinci.....	28
Oleum Zinci Lassari.....	28
Oleum Nasale.....	28
Odsiwacze do włosów.....	28
Phenolum liquefactum.....	28
Płukanka Ściągająca.....	28
Płukanka Parmy *.....	29
Płukanka Schwartza.....	29
Płyn na wątrobę.....	29
Płyn na Hemoroidy.....	29

Płyn na wzdęcia	30
Płyn wg Hammerlacha	30
Płyn Kozłowskiego	30
Płyn na żołądek	30
Płyn przeciw łupieżowi	30
Płyn Langa	31
Płyn Shohla	31
Płyn Mandla	31
Płyn Dariera	31
Płyn na odmrożenia	32
Płyn przeciw poceniu i grzybicy stóp	32
Remedium antihydroticum.....	32
Sirupus Codeini	32
Sirupus simplex.....	32
Sirupus Opii.....	33
Sirupus Expectorans	33
Sirupus Menthae piperitae	33
Sirupus Papaveris.....	33
Solutio contra clavos	33
Solutio arsenicalis Fovleri	34
Solutio Jodi aquosa – Płyn Lugola.....	34
Solutio Jodi spirituosa – Jodyna.....	34
Solutio Jodi spirituosa pro usu interno.....	35
Spiritus Ammoni anisatus	35
Spiritus salicylatus	35
Spiritus camphorae.....	35
Spiritus Lavandulae.....	36
Spiritus formicicus	36
Spiritus formicicus verus.....	36
Spiritus Menthae piperitae.....	36
Spiritus Mentholi	36
Spiritus Prodermini	36
Spiritus Anaesthesini	37
Spiritus Saponis Kalini	37
Spiritus saponatus	37

Spiritus saponato-camphoratus. Opodeldok płynny	37
Tusz do znakowania tasiemek noworodków.....	38
Solutio Argenti nitrici.....	38
Solutiones anticoagulantia	38
2% Solutio Detreomycini spirituosa	39
2% Solutio Detreomycini aquosa.....	39
Tinctura sedativa	39
Tinctura Prodermini.....	39
- Inne	40
Krople do nosa z adrenaliną.....	40
Krople do nosa z Sulfarinolem	40
Mixtura rozgrzewająco – przeciwbólowa	40
Płukanka witaminowa do gardła.....	40
Płukanka z odwarem z szalwi.....	41
Wcierka mentolowo-kamforowa na parafinie ciekłej	41
Wcierka znieczulająca, p/świądowa	41
Wcierka z detreomycyną i kwasem bornym.....	41
Puder płynny z azotanem bizmutawym.....	41
Płyn na grzybicę paznokci	42
Płyn na łupież suchy	42
Mazidło przeciwłojotokowe.....	42
Kremy, maści, pasty, mydła.....	43
Cold-cream ex Eucerino.....	43
Emplastrum Meliloti	43
Krem beztłuszczowy	43
Krem do opalania.....	43
Krem do paznokci	43
Krem cynkowo – stearynowy Salińskiego.....	44
Lanolinum cum aquae	44
Maść cholesterolowa	44
Maść Pani D	44
Maść mocznikowa 10%*	45
Maść tranowa – Ung. Olei Jecoris Aselli	45
Maść na odciski.....	45

Maść przeciw owłosieniu u kobiet	45
Maść z Tanniną	46
Maść ichtiolowa	46
Maść ichtiolowo – kamforowa	46
Maść majerankowa.....	46
Maść chłodząca z płynem Burowa.....	46
Maści wybielające.....	47
Maść na odleżyny z wysiękiem	47
Maść na odleżyny	47
Maść na odleżyny z morfiną	47
Maść Lenartowicza = siarkowo-mydlana.....	47
Maść salicylowo-siarkowo-mydlana	48
Maść potrójna (cygnolinowa miękka) 2%.....	48
Pasta Farbera (cygnolinowa twarda) 0,2%	48
Maść silikonowa.....	48
Maść Selisskiego	48
Maść na zajady.....	49
Maść / Linimentum oraz opatrunek Kocha **	49
Maść Szostakowskiego	49
Maść czarna - Maść Mikulicza	50
Maść szara (rtęciowa)- Unguentum Hydrargyri cinereum	50
Maść biała – Unguentum album.....	50
Maść biała rtęciowa. Unguentum Hydrargyri album	50
Unguentum Argenti nitrici	50
Unguentum Anaesthesini	51
Unguentum Simplex (prosta)	51
Unguentum Molle (miękka).....	51
Unguentum lenienes (zmiękcniająca)	51
Unguentum desquamationis	51
Unguentum glicerini	52
Unguentum Paraffini	52
Unguentum Bismuthi subgallatis – Unguentum Dermatoli	52
Unguentum Bismuthi subnitrici.....	52
Unguentum Chloramphenicoli 1% / 2%	52
Unguentum Xeroformi.....	53

Unguentum Camphorae	53
Unguentum cynobri c.sulfur	53
Unguentum hydrargyri sulfurati rubri	53
Unguentum Methylis salicylatis.....	53
Unguentum Methylii salicylici cum Mentholo	53
Unguentum Sulphuratum	53
Unguentum hydrocortisoni	53
Unguentum Kalii iodati	54
Unguentum Jodi.....	54
Unguentum Linomag	54
Unguentum salicylicum compositum	54
Unguentum Wilkinsoni	54
Unguentum contra scabiem	55
Unguentum Wilsoni	55
Unguentum Zinci oxidi.....	55
Unguentum haemorrhoidale	55
Unguentum Acidi borici	55
Unguentum Acidi borici durae.....	55
Unguentum Acidi borici cum Mentholo. Boromenthol.....	56
Unguentum Whitfieldi	56
Unguentum formalini	56
Unguentum pyrogalloli	56
Unguentum emulsificans nonionicum.....	57
Pasta Chiot'a	57
Pasta siwa – Pasta canities	57
Pasta wg Łukomskiego.....	57
Pasta Silicea	57
Pasta Zinci	58
Pasta Zinci mollis.....	58
Pasta Zinci mollis – wg Receptarium Polonicum:	58
Pasta Zinci Sulfurati	58
Pasta Zinci salicylatis (Pasta Lassari).....	58
Pasta Zinci Oxydi et Ammoni Bituminosulfonatis	58
Pasta Zinci oxydati Unny	59
Pasta Unny (rezorcynowa).....	59

Pasta Resorcini.....	59
Pasta proderminowa 10%.....	59
Vaselinum artificiale	60
Vaselinum hydrophylicum	60
Sapo Kalinus.....	60
Sapo medicatus.....	60
Sapo Cresoli FP.....	60
- Inne	61
Maść do pielęgnacji skóry dla dzieci i niemowląt	61
Maść z witaminą A i roztworem kwasu bornego.....	61
Maść salicylowo – siarkowa	61
Maść z Testosteronem	62
2% Maść Testosteronowa (lub krem)	62
Maść mocznikowa z cholesterolem na Hascobazie	62
0,5% Maść z Nitrocardem	62
Maść pielęgnacyjna na pękające brodawki	63
Maść antykoncepcyjna.....	63
Maści na piegi	63
Maść ochronna na słońce (przeciw UV).....	63
Maść na krwawienie z nosa	63
Żele	64
Proszki	65
Proszek przeciw poceniu	65
Proszek do stóp.....	65
Proszek do czyszczenia zębów 1	65
Proszek do czyszczenia zębów 2.....	65
Pulvis dentifricius albus FPII	65
Pulvis adsorbent	66
Pulvis analgeticus 1.....	66
Pulvis analgeticus 2.....	66
Pulvis antidiarrhoicus	66
Pulvis Ipecacuanhae opiatus (Dovera)	66
Pulvis magnesie cum Rheo (Troisty).....	67
Pulvis Saloli compositus.....	67

Pulvis antilumbaginis polentis	67
Pulvis Vincenti.....	67
- Inne	68
Puder przeciw poceniu się stóp	68
Pulvis antacida cum papaverini	68
Pulvis antacida cum anaesthesini	68
Proszki z Encorton i Arechin.....	68
Proszek wykrztuśny.....	69
Czopki, globulki, pręciki.....	70
Suppositoria Glyceroli.....	70
Suppositoria antihaemorrhoidales	70
Suppositoria antihaemorrhoidalia cum adrenalini.....	70
Suppositoria antispastica.....	70
Globules cum clindamycini	71
Globules vaginales cum Nystatini.....	71
Globules cum Augmentini*	71
Styli vaginales cum amoxicillini	72
- Inne	72
Czopki z efedryną i hydrokortyzonem	72
Czopki z morfiną.....	72
Globulki z Furaginum	72
Globulki z metronidazolem i nystatyną	72
Leki oczne	73
Unguentum ophtalmicum – Podłoże do maści ocznych	73
Vaselinum ophtalmicum FPVI.....	73
Trudności (i niezgodności) recepturowe	74
Acidum salicylicum	74
Adrenalina.....	74
Anestezyna.....	74
Aqua.....	75
Argentum nitricum	75
Argentum proteinicum	75
Atropinum sulfuricum.....	75
Balsam peruwiański.....	75

Boraks	76
Calcium bromatum	76
Calcium carbonicum praecipitatum	76
Calcium chloratum (di-, hexa, ??-hydricum)	76
Carbo medicinalis	77
Cholesterol.....	77
Detreomycyna	77
Efedryna + Erytromycyna	77
Formaldehydum 35%, 40% .. a może Formalina ?	78
Glycerinum.....	78
Ichtiol	79
Jod.....	79
Kalium hypermanganicum.....	79
Kalium Jodatum	80
Lanolina - (bez)wodna ?.....	80
Luminal sodu.....	80
Mieszaniny eutektyczne	81
Substancje higroskopijne.....	82
Mentholum.....	82
Nystatyna.....	82
Oleum cacao	82
Papaweryna	82
Parafina + Gliceryna i inne.....	82
Pepsyna – kwas solny	83
Rozpuszczanie w podwyższonej temperaturze	83
Rivanol	83
Spiritus Vini rectificatus – czyli ile cukru w cukrze ?	83
Styli vaginales –metodą ręcznego wytaczania.	84
Test na poprawne wykonanie zawiesiny	85
Urządzenia, naczynia i utensylia recepturowe.....	86
Czopkarka	86
Unguator.....	86
Kapsułkarka.....	87
Mieszadło magnetyczne	89
Wagi apteczne	89

Naczynia i utensylia	90
Opakowania do leków	92
Przygotowanie naczyń i opakowań szklanych w recepturze.	93
Przydatne informacje – ilości ryczałtowe, miary domowe, krople, temperatura, pH, rozpuszczalność, liczba wodna, rozcieńczanie spirytusu i inne.	94
Ilości leków recepturowych na tzw. „jeden ryczałt” ☺	94
Miary domowe:	94
Krople – ilość i masa*	95
Określenia stopnia rozpuszczalności	96
Liczba wodna podłoży maściowych	96
Tabela rozpuszczalności niektórych substancji	97
Przybliżone pH roztworów wodnych niektórych substancji	99
Określenia temperaturowe	100
Opłatki i kapsułki - pojemność.....	100
Czopki, globulki, pręciki – tabela wielkości i masy.	101
Czopki i globulki - współczynnik wyparcia.....	101
Odchylenia zawartości i ilości środka leczniczego	102
Dawki pediatryczne	103
Mieszanie roztworów (reguła krzyża).....	104
Rozcieńczanie spirytusu.....	105
Najczęściej stosowane rozcieńczenia etanolu z wodą.....	105
Opis, działanie, wskazania oraz dawki najczęściej wykorzystywanych substancji i surowców farmaceutycznych	107
Wykaz recepturowych substancji bardzo silnie działających (A), silnie działających (B) oraz odurzających (N) wg FP II – FP VIII.	137
WYKAZ N.....	137
WYKAZ A	138
WYKAZ B	139
Dodo-datek.....	142
Farmaceutyczne.....	142
Ogólne.....	142
Różne	142
Najważniejsze synonimy	144
Nazwy witamin	157

Wykaz leków, które mogą być traktowane jako surowce farmaceutyczne przy sporządzaniu leków recepturowych.....	158
Bibliografia.....	159
Linki do zaprzyjaźnionych stron:.....	161

Roztwory, zawiesiny, mazidła, krople**Aphthine**

Natrii tetraborici	4,0
Glycerini	ad 20,0

Jest to 20% roztwór boraksu → powyżej 5% należy rozpuszczać na ciepło

Wykonanie – do parownicy odważyć 16,0 gliceryny i dodać 4,0 boraksu. Wstawiamy na łaźni wodnej i mieszamy do całkowitego rozpuszczenia. W czasie mieszania powstaje kwas glicerynoborowy

Zastosowanie – p/bakteryjne – przy pleśniawkach itp.

Aqua Calcis FP IV

Calcium oxydatum	1,0
Aqua	q.s.

Wykonanie – CaO zalewamy 5cz. zimnej wody w parownicy i mieszamy do wytworzenia jednolitej papki. Powstaje $\text{Ca}(\text{OH})_2$, następnie dodajemy 100cz H_2O Mieszamy i przenosimy ilościowo do butelki ->wstrząsamy i po kilku godzinach zlewamy płyn znad osadu. Dodajemy wody do 100,0 i zamykamy butelkę.

Preparat przechowujemy nad osadem, w szczelnej butelce, aby Ca^{2+} rozpuszczony nie łączył się z CO_2 i nie wytrącał w postaci CaCO_3

W FPIII – przepis uwzględnia również wodę (powyżej jest to 100cz w FPIII – 50cz), którą odrzucamy po wstępnym wytrząsaniu z CaO.

Zastosowanie – środek zobojętniający soki żołądkowe, odtrutka w zatruciach kwasami, p/biegunkowy u dzieci (*antidiarhoica*)

**Do maści – środek dezynfekujący, poza tym do przemywania ran. W połączeniu z olejem lnianym tworzy mazidło przeciw oparzeniom (skład w treści)

Aqua Menthae Piperitae

Oleum Menthae	0,1
Talcum	1,0
Aqua	100,0

Wykonanie – olejek rozcieramy z 10-krotnie większą ilością talku, dodajemy wody ostudzonej do 40-50°C wytrząsamy 3x i po 10min. sączymy.

Aqua Kummerfeldi

Syn. Lotio cosmetica Kummerfeldi

Camphora	6,0	
Gummi arabici	6,0	
Sulfur ppt	20,0	wg Barwińskiego Sulfur 25,0
Aqua calcis	ad 200,0	

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Wykonanie – Kamforę należy rozetrzeć z odrobiną etanolu, dodać siarkę strąconą i ponownie rozetrzeć. W zlewce zmieszać gumę arabską z niewielką częścią wody wapiennej (ok. 1:1-1,5) i podgrzewając zrobić kleik który następnie dodaje się do moździerza z siarką i kamforą. Następnie należy porcjami dodawać wodę wapienną – dokładnie rozetrzeć, przelać do butelki. Moździerz przepłukać wodą wapienną -> uzupełnić do 200,0 w butelce.

Aqua kummerfeldi powinna być jednorodna ! bez grudek i powinna po odstaniu dać się dość łatwo wytrząsnąć do jednorodnej zawiesiny.

Przepisów na Aqua Kummerfeldi jest bardzo wiele – oczywiście z wieloma modyfikacjami np. z dodatkiem wody różanej, spirytusu itp. Jest to jeden z wielu przykładów przepisu, którego skład obecny jest wynikiem raczej tradycji i niekoniecznie musi być „tym pierwotnym”.

Aqua regia ^{FP II}

Acidum hydrochloricum fumans	75,0	
Acidum nitricum concentratum	25,0	/przyrządzać ex tempore/

Stosowanie – kiedyś: w stomatologii do udrażniania, poszerzania i odkażania kanałów korzeniowych.

Po zastosowaniu – koniecznie zobojeźnić.

UWAGA – SILNIE ŻRĄCE !

Chlorcamphomentholum

Syn/Skrót. Chakaem

Camphora	60,0
Chlorophenol	15,0
Menthol	10,0
Spiritus 95°	15,0

Stosowanie – podobnie jak Camphophenol – w stomatologii (antyseptyk, znieczulające i przeciwzapalne)

Camphophenol FP II*Syn. Camphora carbolisata, Camphenol, Płyn Chlumsky'ego*

Camphora	60,0
Phenolum liquefactum	30,0
Spiritus 95°	10,0

Collodium FP VI

Colloxylinum	4,0
Ethanolum 96°	12,0
Ether ethylicus	84,0

Collodium simplex wg Receptariusza Barwińskiego

Collodii 4% (duplex)	50,0
Spir.Vini 95%	6,25
Aetheri aethylici	ad 100,0

Collodium elasticum*Syn. Collodium flexile, Collodium flexibile, kolodium sprężyste*

Collodii 4%	97,0
Oleum Ricini	3,0

Collodium ichtyolatum

Ichtiol	1,0
Collodium	9,0

Collodium salicylicum

Acidum salicylicum	1,0
Acidum lacticum	1,0
Collodium elasticum	ad 20,0

Emulsio ricinosa

Oleum Ricini	20,0
Gummi acaciae pulv.	6,0
Sir.simplex	10,0
Aqua destil.	ad 100,0

M.f.emuls.

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Guttae cardiacaе

Receptariusz Barwińskiego podaje 2 przepisy na krople nasercowe – ACV i CCV (skrótY od użytych tynktur – choć należy zwrócić uwagę, na składy gdyż Barwiński nie rozróżnił konkretnie czy C oznacza Convalariae czy Crataegi). Tu podaję również przepis, z którym się spotkałem – niejako syntezę: ACCV ☺ oraz na końcu – przepis wg FP VI.

Guttae cardiacaе ACV

Tct. Adonidis vernalis	10,0
Tct. Convallariae majalis	10,0
Tct. Valerianae	10,0
D.S. 3xdziennie po 20 kropli	

Guttae cardiacaе CCV

Tct. Convallariae majalis	10,0
Tct. Crataegi	10,0
Tct. Valerianae	10,0
D.S. 3xdziennie po 25 kropli	

Guttae cardiacaе ACCV

Tct. Adonidis vernalis	10,0
Tct. Convallariae majalis	10,0
Tct. Valerianae	10,0
Tct. Crataegi	5,0

Guttae cardiacaе FP VI

Convallariae tincture titrata	50,0
Valerianae tinctura	25,0
Crataegi tinctura	25,0

Guttae antihypertonicae

Crataegi tinctura	10,0
Intractum Visci albi	10,0
Valerianae tinctura	10,0

Guttae antotalgicae

Antipirini	1,0
Polocainum	0,3
Glycerolum	ad 15,0
D.S. do ucha	

Guttae Hoffmanna

Syn. Spiritus aethereus

Eter	250,0
Ethanolum 95°	695,0
Aqua	55,0

Względnie Eter (1cz.) + Etanol 90° (3cz.)

Guttae Inoziemcovi

W zasadzie powinno być Inoziemceva(Фёдор Иноземцев), ale tradycja utrwaliła błąd w nazwisku

Tinctura Rhei comp.	43,0	inne źródło:	380,0
Tinctura Valerianae aetherea	21,0	różnice są	180,0
Tinctura Chelidoni	3,5	niewielkie ☺	30,0
Tinctura Opii simplex	11,0		90,0
Extractum Strychni	0,08		0,72
Oleum Menthae piperitae	0,05		3,75
Spiritus aetherus	21,0		180,0

Stosowanie – w bólach brzucha, niezżytach żołądkowo – jelitowych, ostre zapalenie żołądka, kolka wątrobowa – 10-30 kropli.

Lotio alba

Zinci oxydati	25,0
Talci veneti	25,0
Glycerini	25,0
Aqua destil.	25,0

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Liquor Pectoralis

Spiritus Ammoni anisati	5,0
Sirupus Althaeae	30,0
Aqua destil.	ad 200,0
D.S. co 2 godziny łyżkę	

Liquor Jessner'i

Resorcinum	14,0
Acidum salicylicum	14,0
Acidum lacticum	14,0
Spiritus Vini	ad 100,0

Stosowanie - peeling

Liquor ad clavos pedum

Syn. Płyn na odciski

Acidi salicylici	20,0
Acidi lactici	10,0
Terebinthinae venetae	3,0
Jodi puri	1,0
Collodium	66,0

Lotio Zinci – Puder Płynny

Syn. Linimentum Zinci, Lotio alba, Linimentum Zinci, mazidło cynkowe

Zinci oxydati		
Talci veneti	aa	20,0
Glycerini		10,0
Aqua destil.		50,0

Często z dodatkiem benzocaini !

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Lotio Booki – Płyn Booka

Zinci oxydati	20,0
Talci veneti	20,0
Glycerolum	15,0
3% Sol. Acidi borici	ad 120,0

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Linimentum Calcis

Linimentum contra Combustiones, wazoliniment wapniowy, Linimentum Stahla

Oleum Lini	
Aqua calcis	aa 100,0

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Wykonanie – Wlać do butelki i szaleńczo wykłócić – będzie dobrze ☺.

Stosowanie nie tylko przy oparzeniach (combustiones) lecz również przy odmrożeniach.

Linimentum Calcis cum Talcum et Zinci oxydati

Zinci oxydati	
Talci veneti	aa 3,0 (5,0)
Linimenti Calcis	50,0

Wykonanie – Mazidło należy wykonać nieco inaczej i bardziej skomplikowanie niż sugerowałby skład. Najpierw należy zmieszać talk z tlenkiem cynku, następnie dodać wodę wapienną i po dokładnym zmieszaniu: dodać olej lniany.

Linimentum ammoniatum

Syn. Lin.volatile, Mazidło amoniakalne

Wg FP II:

10% Liq.ammoni caustici	25,0	Ammonium hydricum solutum	25,0
Oleum Rapae	75,0	Oleum Sojae	75,0
ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM		ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM	

Linimentum ammoniatum terebinthinatum FPII

Linimentum ammoniatum	75,0
Oleum Terebinthinae	25,0
ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM	

Linimentum ammoniato - camphoratum FPII

Oleum camphoratum	75,0
Ammonium hydricum solutum	25,0
ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM	

Linimentum contra bronchitem

Oleum Terebinthinae	50,0
Oleum camphoratum	50,0
D.S. Do nacierania klatki piersiowej	
ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM	

Linimentum antirheumaticum

Spir. Sinapis	10,0
Spir.Saponis Kalini	70,0
Ammoni hydryci	ad 100,0
D.S. Do nacierania	
ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM	

Linimentum anaestheticum FP II

Oleum Terebinthinae	40,0
Paraffinum liquidum	40,0
Chloroformium	20,0

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Linimentum anaestheticum stomatologicae

Natrium biboricum	4,0
Anaesthesinum	1,0
Glycerolum	ad 30,0

D.S. do pędzlowania j.ustnej.

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Wykonanie – W receptce występuje niezgodność – *Anaesthesinum* nie rozpuszcza się w glicerynie, ponadto hydrolizuje w środowisku zasadowym – przez co z czasem zmienia się konsystencja i barwa preparatu. Powinno się rozdzielić substancje i wydać w 2 oddzielnych butelkach.

Aczkolwiek krótkotrwale – przy pleśniawkach – właściwszym wydaje się być (*mimo wszystko*) - wykonać lek, mimo niezgodności, zaznaczając krótką przydatność do stosowania i oznaczając „zmieszać przed użyciem”.

Alternatywnym rozwiązaniem może być zamiana części glicerolu na etanol, w którym anestezyna się rozpuści.

Linimentum saponato-camphoratum. Opodeldok

Syn. Mazidło mydlano-kamforowe, Linimentum Opodeldoc

<small>FP II</small>		<small>FP VI</small>	
Acidum stearanicum	22,0	Acidum stearicum	2,2
Natrium hydricum solutum	22,0	Natrii hydroxidi solutio (175 g/l)	2,2
Glycerinum	20,0	Glycerolum 86%	2,0
Spiritus	90,0	Camphora	2,0
Camphora	20,0	Ethanolum (710 g/l)	88,0
Spiritus	790,0	Juniperi oleum	1,0
Oleum Lavandulae	5,0	Ammonii hydroxidum (96 g/l)	2,6
Oleum Rosmarini	5,0		
Ammonium hydricum solutum	26,0		

Wykonanie wg FP II

Zapis recepty podpowiada jak ją wykonać: Kwas stearynowy + Sol.NaOH + Gliceryna + 90,0 Spirytusu należy podgrzewać (pod chłodnicą zwrotną) do rozpuszczenia kw. Stearynowego. Następnie do ciepłej mieszaniny dodać r-r kamfory w pozostałej (790,0) części spirytusu. Potem dodać olejki oraz amoniak, dobrze wymieszać i przesączyć przed zastygnięciem.

Linimentum contra Stomatitae ulcerosae

Tct. Tormentillae	10,0
Tannici	3,0
Glyceroli	30,0

D.S. do pędzlowania dziąseł

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM**Linimentum restaurans** FP VI*Syn. Mazidło rozgrzewające*

Camphora	1,0
Ethanolum (760g/l)	36,5
Ether ethylicus	2,5
Capsici tinctura	15,0
Ammoni hydroxidum (96g/l)	10,0
Natrii chloridum	5,0
Aqua purificata	30,0

Mazidło Wiśniewskiego*Linimentum Wiśniewskiego* МАЗЬ ВИШНЕВСКОГО*Oryginalny, rosyjski skład:*

Pix Betulae	3,0
Xeroform	3,0
Oleum Ricini	ad 100,0

W różnych źródłach spotkałem się z modyfikacją ilości poszczególnych składników i zamianami Xeroformu na Dermatol oraz Ol.Rusci na Pix.Liquida Pini np.:

Pix liquida pini	5,0
Xeroform	3,0
Oleum Ricini	ad 100,0

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM**Elixir camphorae**

Spiritus camphorate	10,0
Sirupus simplex	30,0
Aqua	60,0

Elixir Glycyrrhizae FP IV

Syn. Elikir lukrecyjowy , krople króla Duńskiego, Elixir pectorale regis Daniae

Extractum Glycyrrhizae siccum	20,0	
Aqua	61,0	
Ammonium hydricum 10%	3,0	
Oleum Foeniculi	0,5	
Oleum Anisi	0,5	
Aethanolum 95°	15,0	20-30kropli 3x dz w kieliszku wody

Mixtura acida

Acidi hydrochloricum dil.	7,0	
Tincturae Aurantii	3,0	
Sir.Simplex	20,0	
Aqua destil.	ad 200,0	

D.S. 3xdziennie łyżkę przed jedzeniem
ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Mixtura Pawłowa

Luminali natr.	0,2	
Tct.Valerianae	8,0	
Tct. Adonis vernalis	4,0	
Chloralhydrati	4,8	
Natrii bromati	4,8	
Aquae dest	ad 200,0	

D.S. łyżkę stołową na noc.

Mixtura bromowo – kofeinowa (Pawłowska)

Natrium bromatum	4,0	
Coffeinum natri benzoicum	1,0	
Aqua	ad 200,0	

D.S 3xdziennie łyżka po jedzeniu

Mixtura Pepsini

Pepsini	5,0	
Acidi hydrochlorici dil.	2,0	
Tct.Auranti	4,0	
Aquae destil.	ad 200,0	

D. S. 3xdziennie łyżkę przed jedzeniem
ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM

Kiedyś Mixtura Pepsini zawierała w swoim składzie wino lub Sirupus simplex, była także receptura na: *Vinum Pepsini*.

Wykonanie – Pepsynę rozpuścić w wodzie, następnie dodać nalewkę i na końcu roztwór kwasu solnego.

Mixtura expectorans

Kalii iodati		6,0
Aquae destil.	ad	200,0
D.S. 3-4x dziennie łyżkę		

Mixtura Valerianae

Tct. Valerianae		20,0
Natri bromami		10,0
Aqua Menthae pip.		50,0
Aqua dest.	ad	200,0

Mixtura Nervinae / Erlenmeyeri

W skład w/w mixtur wchodzi sole bromków w odpowiednich proporcjach (wchodzi one również w skład wielu innych mieszanek uspokajających)

Mixtura Nervinae

Kalii bromati		4,0
Natrii bromati		2,0
Ammoni bromati		2,0
Aquae dest.	ad	100,0
D.S. 3xdziennie łyżkę stołową po jedzeniu		

Sol. Erlenmeyeri (Mixtura Erlenmeyeri)

		4,0
		4,0
		2,0
Aquae dest.	ad	100,0

Roztwory o działaniu uspokajającym, trwałe 10 dni. Wykonuje się też rozt. stężone 20% (25% w przypadku Sol.Sal. Erlenmeyeri) -do rozcieńczenia. Prawidłowe wykonanie zakłada rozpuszczenie najpierw soli amonowej, potem sodowej i na końcu potasowej.

Jak wynika ze składów – roztwory są odpowiednio 8% i 10% -co należy zapamiętać, zwłaszcza w przypadku, gdy lekarz na receptce nie podaje procentowości (zwłaszcza po obniżeniu D_d w FPV) – lub jak zazwyczaj ilości odpowiedniej soli na ilość roztworu(zapis np. 12,0/150,0).

Mixtura Sedativa

Natrii bromati		25,0
Tinctura Valerianae		25,0
Tinctura Crataegi		25,0
Luminalum natrium		0,75
Papaverinum hydrochloricum		0,25
Aqua	ad	500,0

Mixtura morphini

Morphinum hydrochloricum		0,05
Acidum hydrochloricum dil.		1,0
Sirupus simplex		20,0
Aqua	ad	200,0

Mixtura hypnotica

Chlorali hydrati			
Kalii bromati	aa	5,0	
Sirupi Papaveris		10,0	<- Są receptury w których zamiennie jest:
Aqua destil	ad	100,0	Sirupus Auranti cort.

Mixtura hypnotica wg Receptariusza Barwińskiego

Chlorali hydrate		10,0
Kalii bromati		10,0
Aquae destil.		20,0
Ol.Menthae pip	gtt. No	2
Sirupus Althaeae		
Neospasmini	aa	80,0
D.S. łyżkę stołową przed snem		

Mixtura dr Rakowskiego

nazwa nieoficjalna –prawdopodobnie nadana wyłącznie doraźnie na regionalne potrzeby..

Kalii iodati		6,0
Ephedrini hydrochlor.		0,3
Codeini phosphorici		0,15
Sirupus Pini		100,0
Aquae dest.	ad	250,0

Mixtura antirheumaticum

Natrii salicylici		5,0
Aqua Menthae pip.	ad	100,0
D.S. 4x łyżka stołowa		

Oleum camphoratum FPVI

Camphora	10,0	
Rapae oleum	ad 100,0	Wg FPII – Oleum Sojae

Wykonanie – Olej rozgrzewamy w butelce na łaźni wodnej do 40°C, dodajemy i rozpuszczamy w nim kamforę – mała uwaga - w butelce „lekką zamkniętą” – gdyż kamfora łatwo sublimuje. Należy otwierać tylko co jakiś czas. Sączyć przez płótno do suchej butelki.

Oleum camphoratum fortius

Syn. Mocniejszy olej kamforowy

Camphora	20,0	
Rapae oleum	80,0	Wg FPII – Oleum Sojae

Oleum salicylicum

Syn. Oliva salicylata, Sol. Acidi salicylici oleosae

Acidum salicylicum	2,0	
Ol. Ricini	10,0	
Ol. Rapae	88,0	

Recepta ma liczne modyfikacje – również w zapisach – od ujęcia samego kwasu salicylowego w różnych ilościach (do 10%) z olejem rzepakowym – poprzez jak powyżej mieszaninę Ol. Ricini/Ol. Rapae aż do zapisów recepty – wyłącznie na oleju rącznikowym.

Istotą poprawnego wykonania recepty jest jednak kwestia m.in. rozpuszczalności.

Acidum salicylicum w Ol. Rapae – rozpuszcza się w stosunku 1:80 a w Ol. Ricini 1:10. Należy więc w miarę potrzeby modyfikować skład podłoża.

Inną sprawą jest właściwe przygotowanie – należy Ol. Ricini podgrzać i dopiero na gorąco rozpuścić kwas salicylowy. Nie należy grzać mieszaniny z uwagi na powstające żrące pochodne !!!

Następnie po ochłodzeniu – dodać Ol. Rapae – o ile występuje w receptce.

Jeśli recepta jest od pediatry dla dziecka – zamieniamy całość na Ol. Ricini!

Oleum Menthae

Paraffini liquidi	100,0	
Ol. Menthae piperitae	gtt.V	

Oleum Zinci

Zinci oxydati

Ol.Rapae aa 50,0

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM**Oleum Zinci Lassari**

Zinci oxydati

Oleum Olivarum aa 50,0

W oryginale mamy: *M.f.pasta mollis***ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM****Oleum Nasale**

Menthol 0,05

Camphora 0,05

Iodi 0,01

Paraffinum liquidum ad 20,0

Odsiwiacze do włosów**Wersja 1**

Glicerini 75,0

Ammoni chloratum 4,0

Sulph.ppt 4,0

Plumbi acetici 4,0

Spir Vini

Aquae destil. aa ad 180,0

Wersja 2

Ammoni chlorati

Plumbi acetici aa 8,0

Glicerini 5,0

Spir.Vini95 20,0

Aquae destil ad 200,0

Phenolum liquefactum FPIV

Phenolum 10,0

Aqua 1,0

Wykonanie - Fenol stopić na łaźni wodnej i następnie zmieszać z wodą.**Płukanka Ściągająca**

Tinctura Gallae

Tinctura Tormentillae aa 10,0

D.S. 20 kropli na szklankę wody do płukania j.ustnej.

Płukanka Parmy *

3% Sol. Hydrogeni peroxydati	180,0
Liquor Aluminium acetici	30,0
Aqua menthae pip.	10,0

Płukanka stomatologiczna o wielorakim dawkowaniu – zazwyczaj jest to łyżka na ½ szklanki wody do płukania ust.

Skład płukanki jest wymieniany w kilku podręcznikach (niekiedy z niewielkimi różnicami w proporcjach składników) – aczkolwiek autorzy nie zawsze podają jej zwyczajową nazwę pochodzącą od nazwiska autora - lekarza...i tu jest kłopot – w pierwszej wersji „Ściągę..” podałem mimo powszechnemu zwyczajowi nazwę jako **Płukanka ParNy – jako jak mniemałem na podstawie informacji z wiarygodnego źródła - właściwą.*

Niestety, mimo zapytań do Historyków Medycyny, nie udało mi się ustalić (jak dotąd) prawdziwego nazwiska – i zdecydowałem się podać skład pod nazwą, która jest już zakorzeniona i powszechnie stosowana przez lekarzy na wypisywanych przez nich, bardzo często, receptach.

Płukanka Schwartza

Syn. Spiritus formalini stomatologica

Formalini 40%	5,0
Spiritus menthae piperitae	0,5
Spiritus Vini 95°	ad 50,0

D.S. 10-15 kropli na szklanekę wody do płukania jamy ustnej

Płyn na wątrobę

Tinctura Chelidoni	10,0
Tinctura Menthae	10,0
Solareni	
Pabialgini	aa 5,0
Glicerini	
Cholesoli	aa 25,0
Neospasmini	100,0

S.1 łyżkę na noc

Płyn na Hemoroidy

Mentholum	2,5
Anaesthesinum	1,5
Polocainum	1,5
Spiritus Vini 70°	100,0

Zobacz też skład „Inne: - Wcierka znieczulająca..”

Płyn na wzdęcia

Ol.Foeniculi (vel Carvi)		3,0
Tinctura Belladonnae		7,0
Tinctura Amarae		15,0
Trae Valerianae	ad	50,0

Płyn wg Hammerlacha

3% Hydrogeni peroxydati		5,0
10% Acidi lactici		1,5
Nystatini pulv.		0,5
Dolomit		1tabl.
1%Lignocaini		0,6 ex amp
Aquae destil.	ad	1000,0

Stosowanie - Do płukania j.ustnej po naświetlaniach.

Płyn Kozłowskiego

Natrii biborici		20,0
Formalini 40%		50,0
Phenol liq.		10,0
Aquae destil	ad	1000,0

Płyn na żołądek

Polocaini		0,8
Papaverini h/chl		1,2
Bismuthi subcarbonici		40,0
Gummi acaciae		20,0
Tinctura Belladonnae		
Tinctura Chelidonii	aa	10,0
Aquae dest.		400,0
Ol.Menthae	gtt	VI

Płyn przeciw łupieżowi

Resorcini		2,0
Sulphurici ppt		5,0
Spir.Salicylici	ad	100,0

Płyn Langa

Natrium chloratum	5,0
Natrium citricum	5,0
Aqua destil.	90,0

Stosowany w celu pobudzenia pragnienia i apetytu.

Płyn Shohla

Acidum citricum	140,0
Natrium citricum	98,0
Aqua destilata	ad 1000,0

Stosowanie – w kamicy nerkowej (cytryniany zmniejszają wchłanianie – Ca^{2+} z p.pok)

Płyn Mandla

Występuje dużo modyfikacji ilościowych jeśli chodzi o recepturę w/w płynu. Oto najczęściej występujące.

wg Barwińskiego

Kalii iodati	0,6	Kalii iodati	2,0
Iodi puri	0,3	Iodi puri	0,2
Olei Menthae pip.	gtt. Nr III	Olei Menthae pip.	gtt. Nr V
Glyceroli	ad 20,0	Glyceroli	ad 30,0

Wykonanie – Jod słabo rozpuszcza się w glicerynie ale dobrze w wodnym roztworze KJ. Należy niewielką część gliceryny zamienić na wodę.

Stosowanie – działanie bakteriobójcze wykorzystywane jest w przewlekłym zanikowym nieżycie nosa i przewlekłym cuchnącym zanikowym nieżycie nosa oraz do płukania gardła.

Płyn Dariera

Novocaini	1,0
Chloralhydrati	1,0
Resorcini	1,0
Glycerini	5,0
Spiritus Vini	20,0
Aqua dest.	ad 100,0

Stosowanie – przeciwswiądowe

Płyn na odmrożenia

Spirytus kamforowy (10%)		50,0
Tiamina		0,5

Płyn przeciw poceniu i grzybicy stóp

Acidi borici		
Acidi tannici	aa	1,0
Zinci oxydati		
Talci veneti	aa	15,0
Camphorae		3,0
Glicerini		5,0
Formalini		10,0
Resorcini		3,0
Spir.Vini 96		50,0
Aquae destil.	ad	200,0

Remedium antihydroticum

Hexamethylenotetramini		15,0
Spiritus Lavandulae		10,0
Aqua destil.	ad	100,0

Sirupus Codeini

Syn.Syrop Forgeta, Ulepek Forgeta

Codeini phosphorici		0,2
Sirupus simplex	ad	100,0
D.S. 3xdziennie wg dawek dostosowanych do wieku		

Sirupus simplex

Syn. Sirupus Sacchari, Ulepek zwykły

Saccharum album	64,0	
Aqua destil.	36,0	d: 1,310-1,320

Wykonanie - Rozpuścić i zagotować – nie utrzymywać we wrzeniu dłużej niż 2 min.!!! (powstawanie cukru inwertowanego) Przesączyć i uzupełnić do 100,0.

Sirupus Opii FPII

Tinctura Opii simplex	5,0
Sirupus simplex	100,0

Sirupus Expectorans

Kalii jodati	6,0
Sirupus simplex	ad 200,0

D.S. 3-4xdziennie łyżkę

Sirupus Menthae piperitae FPII

Tinctura Menthae piperitae	0,5
Sirupus Simplex	100,0

Sirupus Papaveris

Syn. Ulepek z główek makowych

Fructus Papaveris a semine liberati	10,0
Aqua destillatae frigidae	70,0
Spiritus Vini 90%	7,0
Saccharum	65,0

Solutio contra clavos FPVI

płyn (roztwór) na odciski

Acidum salicylicum	20,0
Acidum lacticum	10,0
Collodium	70,0

Wykonanie

- teoretycznie - odważamy kwas salicylowy i dolewamy do niego kwas mlekowy, mieszamy i następnie dodajemy kolodium
- praktycznie lepiej jednak odważyć kolodium wprost do buteleczki (szklanej) i następnie dodać kwasy. Wszystko się ładnie rozpuści i nie będzie strat ilościowych.

Zastosowanie – keratolityczne. działa zmiękcniająco, usuwa zrogowaciały naskórek – też na łokciach i piętach

Są też wersje recepty : Acidum salicylici, Acidumlactici, Tct.lodi, Aetheri –aa 2,0 i Collodium 10,0
Oraz: podobna ilościowo i jakościowo - lecz bez jodyny. Kiedyś wykonywano także z terpentyną.

Solutio arsenicalis Fovleri FPIV*Syn. Liquor Kalii arsenicosi, Roztwór Fowlera***Wykaz A** $D_{j_{max}} - 0,5g$ $Dd_{max} - 1,5g$

Arsenicum Trioxidatum	1,0
Kalium Carbonicum	1,0
Aqua	q.s
Acidum aceticum 6%	q.s.
Ethanolum 95%	10,0
Oleum Archangelicae	q.s

Roztwór Fowlera mimo braku wykorzystania obecnie w lecznictwie warty jest przypomnienia ze względu na arszenik (**WYKAZ A**) będący w jego składzie, a który po latach złej sławy (głównie dzięki literaturze) – wrócił do medycyny jako obiecujący lek p/nowotworowy (gł. p/białaczkowy).

Roztwór Fowlera wykorzystywany był w leczeniu łuszczycy – zazwyczaj w rozcieńczeniu z wodą miętową (1+3), również jako przeciwanemiczny i antymitotyczny oraz po złamaniach kości.

Inną ciekawostką powyższej receptury jest tu wykorzystanie *Oleum Archangelicae* nie tylko jako „prostego” *corrigens* lecz jako swoistego znacznika/markera dla tego preparatu. Olejek – dając charakterystyczny zapach – pozwalał odróżnić to lekarstwo od innych.

Solutio Jodi aquosa – Płyn Lugola*Syn. Solutio Iodi Lugoli*

Iodum	1,0
Kalii iodidum	2,0
Aqua purificata	ad 100,0

Wykonanie - Jodek potasu rozpuścić w niewielkiej ilości wody (ok. 4,0) – następnie dodać Jod i po rozpuszczeniu uzupełnić wodą do pełnej ilości.

Solutio Jodi spirituosa – Jodyna*Syn. Tinctura Jodi*

Iodum	3,0
Kalii iodidum	1,0
Aqua purificata	6,0
Ethanolum 95%	90,0

Solutio Jodi spirituosa pro usu interno

Iodum	10,0
Ethanolum 95%	90,0

Spiritus Ammoni anisatus

Syn. Liquor Ammoni anisatus, Krople anyżowe

FP II		FP IV	
Oleum Anisi	1,0	Oleum Anisi	2,0
Spiritus (tu: 90°)	24,0	Ethanolum 95%	40,0
Ammonium hydricum sol.	5,0	Aqua purificata	55,0
		Ammonium chloratum	3,0
		Talcum	2,0

w FP III dokładnie j.w. ale Spiritus 95° !!

Wykonanie FP IV – Olejek anyżowy rozpuścić w etanolu w jednej zlewce, a w drugiej chlorek amonu w wodzie (*zmiana z amoniaku obecnego wcześniej !!*) Po rozpuszczeniu mieszamy ze sobą oba roztwory, dodajemy talk, wytrząsamy i pozostawiamy na 10min. wstrząsając od czasu do czasu. Sączymy przez saczek karbowany do suchej butelki.

(w FP VI nie jest ujęty w przepisie – ale jest informacja, że należy go dodać, przed przesączeniem, w ilości 2,0 na każde 100,0 wykonywanych kropli)

Zastosowanie – wykrztuśne NH₄Cl. Ol.anyżowy – subst pomocnicza – corrigens, poprawia smak.

Spiritus salicylatus FPVI

Acidum salicylicum	2,0
Ethanolum (760 g/l)	68,0
Aqua purificata	30,0

Zastosowanie – do nacierań rozgrzewających, bóle reumatyczne. Stosować zewnętrznie. Choć jak wskazuje życiowa obserwacja – jest to najtańszy poranny drink przed pracą dla oszczędnych ;)

Spiritus camphorae

Syn. Solutio Camphorae spirituosa

FP II		FP VI	
Camphora	10,0	Camphora	10,0
Spiritus (tu: 90°)	70,0	Ethanolum (760g/l)	65,0
Aqua	20,0	Aqua purificata	25,0

Po dodaniu wody – roztwór alkoholu jest więc 75% (kamfora rozpuszcza się w etanolu x>60% (podobnie jak kwas salicylowy)

Stosowanie – do nacierań rozgrzewających, bóle reumatyczne. stos zewnętrznie.

Spiritus Lavandulae

Ol.Lavandulae	0,3
Etanol 70 ⁰	ad 100,0

Spiritus formicicus

Syn.Spir.Formicarum, Spir.Mrówkowy, Spir.Mrówczany

Acidi formici 25%	5,0	FPVI	
Spir.Vini 70%	ad 100,0	Acidum formicum (305 g/l)	5,0
		Ethanolum (760 g/l)	70,0
		Aqua purificata	25,0

Spiritus formicicus verus

Syn. Spirytus mrówkowy prawdziwy

Formicae	
Spiritus Vini	
Aqua destil	aa 10,0

Wykonanie – Leśne mrówki zalać częścią spirytusu, rozgnieść, dolać resztę spirytusu I wodę. Po kilku dniach oddestylować 10 części spirytusu mrówkowego.

Spiritus Menthae piperitae

Syn. Spiytus Miętowy

FP II		FP III	
Oleum Menthae pip.	5,0	Oleum Menthae pip.	5,0
Spiritus (tu: 90 ⁰)	95,0	Spir.Vini 95%	88,0
		Aquae destil	7,0

Spiritus Mentholi

Syn. Spirytus mentolowy

Mentholi	1,0
Spir.Vini 70%	ad 100,0

Spiritus Prodermini

Prodermini	5,0
Aetheri aethylici	
Spir. Vini 95%	aa ad 100,0

Stosowanie - łuszczycza

Spiritus Anaesthesini

Anaesthesini	10,0
Spir.Vini 95%	ad 100,0

Poza oczywistym, znieczulającym miejscowo działaniem – roztwór ten może być użyty w akwarystyce do ogłuszania ryb. Stosuje się – 5ml roztworu na 1litr wody w akwarium. Działanie po ok.2-4 minutach utrzymuje się przez 10-15 minut.

UWAGA – nie biore odpowiedzialności za ewentualne straty !

Spiritus Saponis Kalini FPVI

Syn: Solutio Saponis spirituosa, Zwyczajny spirytus mydlany

Sapo kalinus	50,0	FPII	
Ethanolum (760 g/l)	49,0	Oleum Lini	45,0
Lavandulae aetheroleum	1,0	Kalium hydricum solutum	50,0
		Spiritus	60,0
		Ol. Lanadulae	2,0

Wykonanie – Sapo Kalinus rozpuścić w 40,0 etanolu. Olejek lawendowy w pozostałej ilości i połączyć (spotkałem się również z przepisami bez Ol.lavandulae lub zamiana na inny olejek np. Ol.Juniperis)

Spiritus saponatus FPII

Syn. Spirytus mydlany

Oleum Olivae	6,0
Kalium hydricum solutum	7,0
Spiritus	30,0
Aqua	17,0

Spiritus saponato-camphoratus. Opodeldok płynny FPII

Syn. Spirytus mydlano-kamforowy, Opodeldok liquidum

Spirytus camphoratus	240,0
Spirytus saponatus	700,0
Ammonium hydricum solutum	48,0
Oleum Thymi	4,0
Oleum Rosmarini	8,0

Tusz do znakowania tasiemek noworodków

Gentainae Violet		1,0
Argenti nitrici		30,0
Gummi arabici		5,0
Spir.Vini		5,0
Glycerini		20,0
Aqua destil.	ad	100,0

Solutio Argenti nitrici

Argentum nitricum		1,0
Aqua	ad	100,0

Stosowane są raczej niewielkie stężenia 0,5-2% do stosowania zewnętrznego. Działanie żrące – należy odpowiednio oznaczyć butelkę!

*W stomatologii stosowane są stężenia 10-20% – do tzw. *impregnacji* - lapisowania zębów mlecznych zajętych procesem próchnicowym. Po zabiegu zęby są czarne – ale za to zahamowana zostaje demineralizacja.

Stosowane są również wyższe stężenia - nawet do 50% (przy takim stężeniu jednak oznaczenie *ad manus medici* byłoby wg mnie wskazane) - rewelacyjnie działa przy punktowym usuwaniu aft.

Solutiones anticoagulantia

3,8% Sol. Natrii citrici		100,0
M.f.sol		

40ml roztworu zapobiega krzepnięciu 650ml krwi.

W przypadku gdy pobrana krew ma być przechowywana przez jakiś czas, należy użyć:

Natrium citricum		1,6
Acidum citricum		0,56
Glucosum		1,5
Aqua pro inj.	ad	75,0 ml
M.f.sol		

Roztwór wyjąłować.

Powyzsza ilosc jest wystarczajaca do zabezpieczenie 500 ml krwi. Nalezy ja przechowywac w lodowce (do 21dni).

2% Solutio Detreomycini spirituosa

Detreomycini	2,0
Ethanol 70 ⁰	ad 100,0

2% Solutio Detreomycini aquosa

Detreomycini	2,0	(niezgodność)
Aquae destil.	ad 100,0	

Wykonanie - przekroczony jest iloczyn rozpuszczalności – Detreomycyna rozpuszcza się w wodzie w stosunku 1:400. Należy skorzystać z jednego z możliwych buforów umożliwiających wykonanie roztworu i w porozumieniu z lekarzem wykonać wg składu:

Detreomycini	2,0
Acidi borici	1,5
Natrii tetraborici	3,0
Aquae destil.	ad 100,0

Inne składki buforów do wykonania wodnego roztworu można znaleźć w literaturze dot. receptury antybiotyków, bądź receptury kropli ocznych.

Tinctura sedativa

Tincturae Crataegi	
Tincturae Valerianae	aa 10,0
D.S. 3xdz po 20 kropli z cukrem.	

Tinctura Prodermini

Proderminum	30,0
Spiritus Vini	20,0
Aether sulfuris	10,0

Na zmiany łojotokowe skóry

- Inne**Krople do nosa z adrenaliną**

Menthol	0,1
Sol. Adrenalini 0,1%	gtt.X
Paraffinum liquidum	10,0

Wykonanie – Sol.Adrenalini nie miesza się z parafiną ciekłą (niezgodność) – należy go wemulgować dodając ok. 0,5 Lanoliny (kosztem parafiny) i połączyć z roztworem mentolu rozpuszczonego w parafinie.

Inna kwestią jest celowość zastosowania parafiny w kroplach do nosa (hamuje ruch rzęsek i utrudnia dostęp do śluzówki nosa)

Krople do nosa z Sulfarinolem

Neomycinum	0,2
Hydrocortisonum	0,4
Sulfarinol	20,0

Wykonanie – Aby uniknąć wytrącenia się zbitego osadu (neomycyna) – należy w pierwszej kolejności odważyć hydrokortyzon i zawiesić go w niewielkiej ilości sulfarionlu – następnie dodać jego pozostałą ilość i na koniec dodać (najlepiej „rozsypać po powierzchni” otrzymanej zawiesiny) neomycynę i dokładnie wymieszać.

Mixtura rozgrzewająco – przeciwbólowa

Chloroform	30,0
Methylum salicylicum	10,0
Oleum camphoratum	30,0

Płukanka witaminowa do gardła

Menthol	0,4
Vitaminum E liq.	20,0
Glicerini	200,0

Jest szereg odmian tego typu płukanki. Różne ilości mentolu – niekiedy zamiennie z Ol.Menthae. Także ilość roztworu witaminy jest różna – podobnie jak gliceryny. Czasem w zapisie receptury jest połączenie witaminy A oraz E.

Stosowanie w stanach podrażnienia gardła – zazwyczaj 1 łyżka na ½ szklanki ciepłej wody.

Płukanka z odwarem z szalwi

Salviae fol. decocti	20,0/160,0
Acidum boricum	
Acidum aceticum	aa 2,0
Glycerolum	ad 200,0

Wcierka mentolowo-kamforowa na parafinie ciekłej

Menthol	5,0
Camphora	5,0
Paraffinum liquidum	90,0

Wykonanie – mentol z kamforą tworzą mieszaninę eutektyczną nierozpuszczalną w parafinie ciekłej (niezgodność). Należy je osobno rozpuścić i dopiero uzyskane roztwory zmieszać.

Wcierka znieczulająca, p/świądowa

Mentholum	2,5
Anaesthesiunum	2,0
Polocainum	2,0
Spiritus Vini 70°	ad 100,0

Wcierka z detreomycyną i kwasem bornym

Detreomycini	2,0
3% Sol. Acidi borici	20,0
Spiritus Vini 70°	ad 100,0

Puder płynny z azotanem bizmutawym

Bismuthum subnitricum	10,0
Zinci oxydum	
Talcum veneti	
Glycerolum	
Aqua dest.	aa ad 100,0

ZMIESZAĆ PRZED UŻYCIEM
CHRONIĆ PRZED ŚWIATŁEM

Powyższa recepta jest bardzo ciekawa ze względu na występującą odwracalną niezgodność. Gliceryna redukuje zasadowy azotan bizmutawy do metalicznego bizmutu – na świetle reakcja zachodzi bardzo szybko – papka ciemnieje. W ciemnym miejscu na powrót staje się biała.

Płyn na grzybicę paznokci

Pyrogallolum	10,0
Spir Vini dil.	90,0

Płyn na łupież suchy

Liquor Carbonis detergentis	4,0
Ol.Ricini	2,0-4,0
Spiritus Vini 70°	ad 100,0

Mazidło przeciwłojotokowe

Thymol	2,0
Sapo kalinus	60,0
Spiritus salicylatus	100,0

Zmieszać przed użyciem

Kremy, maści, pasty, mydła

Cold-cream ex Eucerino

Syn. Krem chłodzący na eucerynie

1% Sol. Acidi borici	
Eucerini	aa 50,0
M.f.creamor	

Emplastrum Meliloti

Syn. Plaster nostrykowy, Maść zielona

Meliloti herba	10,0
Rapae oleum	30,0
Colophonium	30,0
Cera flava	30,0
Ethanolum (553g/l)	2,0

Krem beztłuszczowy

Glycerini	35,0
Amyli tritici	12,5
Aqua dest.	5,0
Zinci oxydati	4,0
Natrii benzoici	0,3

Krem do opalania

Ol. Cacao	10,0
Eucerini	25,0
Ol. Paraffini	5,0
3% Sol. Acidi borici	10,0

Krem do paznokci

Oleum ricini	40,0
Lanolini	5,0
Ol. paraffini	50,0
Vit. E	0,3

Krem cynkowo – stearynowy Salińskiego

Zincum oxydatum	3,0	
Acidum stearanicum	12,0	
Oleum Olivae	ad 100,0	/ lub Oleum Rapae inne źródło /

Wykonanie – kwas stearynowy rozpuścić na ciepło w oleju, następnie dodać tlenek cynku i mieszać do zastygnięcia.

Zastosowanie – działa ochronnie przed działaniem kwasów i zasad.

Lanolinum cum aquae

syn. L.hydricum, L.hydrosus

Lanolini anhydrici	75,0
Aqua destil.	ad 100,0

Masć cholesterolowa ^{FPVI}

Cholesterolum	3,0
Vaselinum album	18,0
Paraffinum liquidum	64,0
Paraffinum solidum	15,0

Wykonanie – patrz *Maść Pani D*

Maść Pani D

Aqua destil.	60,0	Jest to inaczej:	
Cholesterolum	4,2	Aqua destil.	60,0
Vaselinum album	25,2	Ung.Cholesteroli	ad 200,0
Paraffinum liquidum	89,6		
Paraffinum solidum	21,0		

Wykonanie - „Teoretycznie” – nie ma tu żadnej filozofii ☺. Najprościej – zmieszać składniki podłoża, następnie mieszając – stopić (nie przegrzewać) i odstawić do ochłodzenia.

I w tym miejscu czas na „praktyczną radę” – by przy chłodzeniu dokładnie mieszać podłoże – tak by stygło równomiernie i nie wytworzyły się „łuski” przy powierzchni lub przy ściankach naczynia (parownicy). Błędem jest pozostawienie podłoża do całkowitego zestalenia.

Wodę najlepiej wemulgowywać powoli – kiedy podłoże jest jednorodnie wymieszane tzn. bez grudek! – i ma konsystencje wciąż jeszcze półstałą (mazistą).

Dobrze wykonana maść jest lekko matowa i nie mieści się do dwóch pudełek a 100,0 (jest bardziej „puszysta” niż wymieszana w unguatorze).

Maść mocznikowa 10%*

Urea	10,0	<i>Spotykane również recepty z zapisem</i>
Aqua	10,0	<i>maści na podłożu - wyłącznie Euceryna.</i>
Vaselinum album	40,0	
Lanolinum anhydrici	40,0	

Wykonanie - mocznik rozpuścić w wodzie destylowanej – prawidłowo przygotowany nie powinien krystalizować na ściankach. Jeśli już chce się proces przyspieszyć – można delikatnie ocieplić (np. trzymając zlewkę w dłoniach) ale nie ogrzewać bezpośrednio na gorącej płycie grzejnej !

Działanie mocznika w stężeniach:

2-15% - stosowany w celu hydratacji warstwy rogowej (na podłożach lipofilowych działanie jest silniejsze i dłuższe) – też jako promotor wchłaniania.

x>40% - działanie keratolityczne

Maść tranowa – Ung. Olei Jecoris Aselli

<i>FPVI</i>		<i>wg Receptarium Polonicum:</i>	
Paraffinum solidum	7,0	Olei Jecoris Aselli	30,0
Vaselinum album	43,0	Vaselini flavi	ad 100,0
Lanolinum	10,0		
Oleum Jecoris Aselli	40,0		

Wykonanie – olej wążuszwowy dodajemy do częściowo ochłodzonego podłoża, dokładnie mieszając.

Maść na odciski

Emplastrum melilothi	10,0
Acidum salicylicum	10,0

Wykonanie – Warto użyć największego moździerza jaki się posiada – gdyż w zasadzie mamy do czynienia z pastą. Emplastrum po wyjęciu z lodówki – mimo wszystko jest bardzo gęsty i solidne roztarcie z kwasem salicylowym – a takie jest konieczne! - w małym moździerzku (co sugerowałyby ilości składników) może być kłopotliwe.

Maść przeciw owłosieniu u kobiet

Androcur	0,1
Aqua	20,0
Hascobaza	ad 50,0

**Spotykane są wersje recepty na Eucerynie oraz z mniejszą ilością Aqua destil.*

Maść z Tanniną

Acidum Tannicum	1,0
Aqua	
Eucerinum	aa ad 100,0

Wykonanie – taninę należy rozpuścić w wodzie i roztwór wprowadzić do euceryny.

Maść ichtiolowa ^{FP V}

Ung. Ammonii bituminosulfonatis, Ung. Ammonii sulfobituminici

Ammoni bituminosulfonas	10,0	FPII Ammoni bituminosulfonatis	10,0
Lanolinum	45,0	Adeps Lanae cum aqua	45,0
Vaselinum flavum	45,0	Vaselinum flavum	45,0

Maść ichtiolowo – kamforowa ^{FPVI}

Syn. Unguentum contra congelationem (p/odmrożeniem)

Camphora	5,0
Ammoni bituminosulfonas	15,0
Lanolinum	40,0
Vaselinum flavum	40,0

Maść majerankowa

Ung. Majoranae

Majoranae herba	2,0
Ethanoli (760 g/l)	1,0
Vaselinum album	10,0

Wykonanie – do majeranku dodać spirytus i zostawić na ok. godzinę pod przykryciem !! Następnie dodać stopioną wazelinę i mieszać do ulotnienia się spirytusu. Następnie przecedzić przez gazę na gorąco.

Maść chłodząca z płynem Burowa

Alumini subacet. Sol.	6,0
Aqua dest.	32,0
Eucerini	ad 100,0

Maści wybielające*Patrz również - Maści na piegi***1)**

Perhydroli	7,0
3% Sol. Acidi borici	10,0
Eucerinum	30,0

2)

Acidum citricum	0,1
Acidum salicylicum	1,0
Camphora	1,5
Hydrargyri ppt album	2,0
Eucerinum	2,0

UWAGA – w przypadku przepisu **1)** – stosować ostrożnie, małą ilością – ryzyko poparzenia w przypadku nadmiernej ilości

Maść na odleżyny z wysiękiem*i trudno gojące się rany (też stopa cukrzycowa) – maść wielokrotnie sprawdzona ☺!*

Bismuthi subnitrici	20,0
Gentamyci sulph	1,0
Vaselini hydrophyllici	ad 100,0

Maść na odleżyny

Balsam Szostakowskiego	25,0
Lanolini	40,0
Vaselini albi	ad 100,0

Maść na odleżyny z morfiną

Morphini hydrochlorici	0,2
Balsami peruviani	
Aquae	aa 10,0
Eucerini	ad 100,0

D.S. Co 4 h smarować odleżynę

Maść Lenartowicza = siarkowo-mydlana

Sulfuricum Sublimati	10,0	<i>obecnie Sulfur ppt</i>
Sapo Kalini	20,0	
5%Ung.Ac.salicylici	ad 100,0	

Maść salicylowo-siarkowo-mydlana

Acidi salicylici	5,0
Sulfuris ppt.	12,0
Sapo kalini	25,0
Vaselini albi	ad 100,0

Maść potrójna (cygnolinowa miękka) 2%.

Cignolini	2,0
Acidi salicylici	5,0
Prodermini	10,0
Vaselini flavi	ad 100,0

Pasta Farbera (cygnolinowa twarda) 0,2%

Cignolini	0,2
Acidi salicylici	2,5
Ol.paraffini	5,0
Pasta Zinci	ad 100,0

Maść silikonowa

Silol F-350	10,0
Lanolini anh.	50,0
Vaselinum album	6,0
Ol.Olivae	34,0

*Stosowanie – ochronne.***Maść Selisskiego**

Talci veneti	22,5
Amylum tritici	15,0
Glycerini	15,0
Oleum Rapae	10,0
Gelatinum	2,0
Acidum boricum	2,0
Aqua dest.	40,0

Stosowanie – ochronne.

Maść na zajady

Vit.A	100,000j
Vit.B ₂	1 amp
Acidi salicylici	1,0
Eucerini	20,0

Maść / Linimentum oraz opatrunek Kocha ***wg Janickiego*

Balsamum peruvianum		
Paraffinum liq.	aa	1,0
Vaselinum album	ad	80,0

Wykonanie – Balsam nie miesza się z parafiną ani wazeliną. Niezgodność tę można niwelować łącząc Balsam z Ol.Ricini (1:1) a następnie połączenie z mieszaniną Paraffinum + Vaselinum.

Jest jednak również skład prowadzący do mazidła:

Balsamum peruvianum	10,0
Vaselinum album	200,0
Silol	600,0
M.f.linimentum	

Opatrunek stanowią bandaże nasączone powyższym mazidłem.

Możliwe, że powyższe receptury należy traktować niezależnie jako leki na rany – aczkolwiek jedynie w stosunku do drugiego składu znalazłem odniesienia lekarskie na temat stosowania i dobrych efektów jeśli chodzi o działanie (wraz z podkreślonym efektem kosmetycznym)

** maść na rany – wymaga jałowości !!!! (Balsam peruwiański – nie wymaga jałowienia!)

Maść Szostakowskiego

Neomycyni	2,0
Balsam Szostak.	20,0
Lanolini	
Vaselini Flavi	aa ad 100,0

Maść czarna - Maść Mikulicza

Ung. Argenti nitratis comp.

Argentum nitricum		1,0
Balsamum peruvianum		10,0
Vaselinum flavum	ad	100,0

Wykonanie – w maści występują niezgodności stąd - Argentum rozpuścić w wodzie (q.s.) i rozetrzeć z wazeliną. Balsam peruwiański rozetrzeć w oddzielnym moździerzu z Ol.Ricini (1:1) i dopiero połączyć z wcześniej wykonanym podłożem.

Maść szara (rtęciowa)- Unguentum Hydrargyri cinereum

FP IV Syn. Unguentum Hydrargyri cinereum, Ung. Hydrargyri, Ung.neapolitanum, Ung. mercuriale

Hydrargyrum vivum	30,0
Lanolini anhydrici	20,0
Vaselinum Flavum	40,0
Aquae destillatae	10,0

Maść biała – Unguentum album

Cera alba	5,0
Vaselinum album	95,0

Maść biała rtęciowa. Unguentum Hydrargyri album FPII

Syn. Unguentum Hydrargyri praecipitati albi, Ung. Hydrargyri amidatobichlorati, Maść z amidochlorkiem rtęciowym

		wg Supniewskiego (później)	
Hydrargyrum bichloratum	10,8	Hydrargyri amidochlorati	10,0
Ammonium hydricum solutum	16,2	Aqua destilatae	25,0
Adeps Lanae	25,0	Lanolinum anhydricum	25,0
Vaselinum album	40,0	Vaselinum album	40,0
Aquae destil.	q.s.		

Unguentum Argenti nitrici

Argentum nitrici		1,0
Balsami peruviani		10,0
Lanolinum	ad	100,0

Unguentum Anaesthesini

Anaesthesini	10,0
Mentholum	0,5
Vaselinum album	
Lanolinum	aa ad 100,0

Pod nazwą *Unguentum Anaesthesini* można znaleźć kilka różnych receptur maści o zbliżonym składzie względem zawartości *Anaesthesini*, który zawiera się w przedziale 5-10%. Występują również różnice w ilości mentolu (czasem całkowicie bez niego) i rodzaju podłoża. Niekiedy z niewielkim dodatkiem *Acidum boricum(2,0)*.

Stosowanie – miejscowo znieczulające, przeciwświądowe.

Unguentum Simplex (prosta) FPVI

Syn. Maść zwykła

Lanolinum anhydricum	10,0
Vaselinum flavum	90,0

Unguentum Molle (miękka)

Lanolini anhydrici	
Vaselini flavi	aa 50,0

Unguentum lenienes (zmiękcniająca) FP V

Syn. Ung.refrigerans, Ung. emoliens, Cold cream

Cetaceum	15,0
Cera alba	8,0
Rapae oleum	62,0
Aqua purificata	15,0
Ol.Lavandulae	0,2ml/100 g

Unguentum desquamationis

Syn. Maść złuszczająca z mocznikiem

Urea	10,0
Aqua	10,0
Ung. Mollis	80,0

Działanie złuszczające mocznika raczej nie będzie tu zbyt duże (małe stężenie mocznika)

Unguentum glicerini

FPIII		FPVI	
Amylum Triticum	10,0	Triticum amyllum	10,0
Aqua	15,0	Aqua purificata	15,0
Glycerinum	90,0	Glycerolum 86%	90,0
		Ethanolum (760g/l)	1,0
		Methylis parahydroxybenzoas	0,2

Wykonanie – skrobię zmieszać z wodą i dodać glicerol. Ogrzewać, mieszając, do wytworzenia jednolitej przeświecającej masy. Ochłodzić i dodać etanolowy roztwór parahydroksybenzoesu metylu.

Poza własnym ochronnym działaniem – maść glicerynowa może być traktowana jako podłoże do innych maści (beztłuszczowe).

Unguentum Paraffini

Paraffini solidi	40,0
Paraffini liquidi	50,0
Lanolini anhydrici	10,0

Unguentum Bismuthi subgallatis – Unguentum Dermatoli ^{FP V}

Bismuthi subgallas	20,0
Unguentum leniens	80,0

Unguentum Bismuthi subnitrici

Bismuthi subnitrici	20,0
Unguentum leniens	80,0

Unguentum Chloramphenicoli 1% / 2%

Detreomycini	1,0	/2,0
Paraffinum liquidum	10,0	
Vaselinum album	89,0	/88,0

Unguentum Xeroformi

Xeroformi	10,0
Vaselini flavi	45,0
Lanolini anhydrici	45,0

FPII – Lanolina cum aqua

Unguentum Camphorae FPVI

Camphora	10,0
Vaselinum hydrophylicum	90,0

Unguentum cynobri c.sulfur

Hydrargyrum sulfurati rubri	1,0
Sulfur ppt.	10,0
Vaselinum flavum	ad 100,0

Unguentum hydrargyri sulfurati rubri

Hydrargyrum sulfuratum rubrum	2,0
Vaselini flavi	ad 100,0

Unguentum Methylis salicylatis FPVI

Methylis salicylas	20,0
Lanolinum	40,0
Vaselinum album	40,0

Unguentum Methylii salicylici cum Mentholo*Syn. Balsamum Mentholi compositum FPII*

Mentholum	5,0
Methyli salicylici	20,0
Lanolinum	37,5
Vaselinum flavum	37,5

Unguentum Sulphuratum

Sulfur ppt	30,0
Adeps suillus	70,0

Unguentum hydrocortisoni

Hydrocortisoni	1,0
Lanolini	10,0
Vaselini albi	ad 100,0

Unguentum Kalii iodati

Kalii iodati	10,0
Natrii thiosulphurici	0,2
Aqua dest.	7,8
Adeps suillus	82,0

Uwaga – jeśli w zmodyfikowanym składzie recepty – dodatkowo przepisano Jod – należy ze składu maści wykluczyć tiosiarczan sodu !

Unguentum Jodi

Wersja 1(wg Receptarium Polonicum)

Jodi	0,3
Kalii jodati	1,5
Aqua destil.	1,2
Unguenti mollis	ad 30,0

Wersja 2(Supniewski - modyfikowana)

Jodi	0,3
Kalii jodati	3,0
Lanolini cum aquae	ad 30,0

Unguentum Linomag

Linomag ol.	20,0
Lanolini	40,0
Vaselini albi	40,0

Unguentum salicylicum compositum

Acidi salicylici	
Ol.Terebinthinae	aa 10,0
Vaselini flavi	ad 100,0

Unguentum Wilkinsoni

Syn. Unguentum Sulfuratum comp., Unguentum antisepticum

Sulphur ppt.	15,0
Sapo kalinus	30,0
Calcii carbonici	10,0
Pix liq. Pini	15,0
Adeps suillus	ad 100,0

Wykonanie – Najlepiej wykonywać na ciepło – smalec + pix.liq i stopniowe łączenie z mieszaniem (sapo+sulphur+calcii carbonici)

Niekiedy na receptach istnieje zapis np. 50% Ung.Wilkinsoni. Wykonanie polega na rozcieńczeniu maści – i tu są różne metody: jedna to dodanie większej ilości smalcu, ale w starszych podręcznikach dermatologii można spotkać się z sugestią aby rozcieńczać maścią lub pastą cynkową względnie maścią siarkową (rzadziej).

Stosowanie – przeciwświerzbowe

Unguentum contra scabiem

Cuprum sulfuricum	5,0
Aqua	2,5
Lanolinum	12,5
Sulfur ppt	5,0
Balsamum peruvianum	5,0
Vaselinum flavum	15,0
Amylli (trittici)	5,0

Unguentum Wilsoni

Zinci oxydati	10,0
Adeps suillus	ad 100,0

Unguentum Zinci oxidi FPVI

Zinci oxidum	10,0	zamiast wazeliny hydrofilowej - pierwotnie był Adeps suillus ->
Vaselinum hydrophylicum	90,0	patrz Unguentum Wilsoni ☺

Unguentum haemorrhoidale

Bismuthi tribromophenylici	1,5
Zinci oxydati	1,0
Aethylii aminobenzoici	1,0
Unguenti mollis	ad 30,0

Unguentum Acidi borici*Maść borna, maść borowa*

Acidi borici	10,0
Vaselini albi	90,0 (do FP III – Vaselinum flavum)

Unguentum Acidi borici durae

Acidi borici	10,0
Glyceroli	10,0
Cerae flavae	20,0
Paraffini liq.	20,0
Vaselini flavi	40,0

Unguentum Acidi borici cum Mentholo. Boromenthol

Nowszy skład:

Acidi borici	4,0
Mentholum	1,0 (ew.0,5)
Vaselinum album	95,0

Starszy skład:

Acidi borici	4,0
Mentholum	1,0
Paraffinum solidum	38,0
Paraffinum liquidum	48,0
Lanolinum	9,0

Wykonanie – najlepiej ogrzać (część) wazeliny i rozpuścić w niej kwas borny. Po ostudzeniu – wg standardowych zasad, zawiesić zmikronizowany mentol w powstałej maści.

Unguentum Whitfieldi

Syn. Whitfieldova Mast, Ung.Acidi benzoici compositum.

Acidi salicylici	3,0
Acidi benzoici	6,0
Vaselini flavi	ad 100,0

Receptariusz Barwińskiego podaje nieco inny skład:

Acidi benzoici	
Acidi salicylici	aa 5,0
Lanolini anhydrici	
Adeps suillus	aa ad 100,0

Skład maści ma bardzo liczne modyfikacje – dotyczą zarówno rodzaju podłoża, ilości Acidi benzoici/Acidi Salicylici jak i dodatkowych składników np. Sapo Kalinus 9,0 (dość często w składzie recepty w wersji 1).

Unguentum formalini

Formalini	10,0	(10,0-20,0)
Eucerini	10,0	(czasem Vaselinum + ol.eteryczne poprawiające zapach)
Lanolini	20,0	

Stosowanie – przeciw poceniu się, aczkolwiek może podrażniać skórę i obecnie wyparta przez łatwo dostępne i skuteczne antyperspiranty.

Unguentum pyrogalloli

Pyrogalloli	12,5
Vaselinum album	ad 100,0

Unguentum emulsificans nonionicum FP VI

Polysorbatum 60	10,0
Alcohol cetylicus et stearynicus	30,0
Vaselinum album	50,0
Paraffinum liquidum	10,0

Pasta Chiot'a*Syn: Pasta Chiot-6, Chiet -6*

Gelatini	2,4
Amylum tritici	5,6
Glicerini	72,0
Liq.Burowi	20,0
Aquae dest.	15,0

Pasta siwa – Pasta canities

Pix liquida Pini	5,0
Sulfur ppt.	5,0
Pastae Zinci	90,0

Pasta wg Łukomskiego*Syn.Pasta Fluorata*

Natrii fluorati	3,0
Glicerini	1,0

Pasta Silicea*Syn. Pasta Boli*

Bolus alba	500,0
Acidum boricum	5,0
Acidum salicylicum	1,0
Ol.menthae pip.	gtt X
Methyli salicylici	gtt XX
Glycerol	ad 1000,0

Stosowanie – rany ropiejące, wilgotne, ślimaczęce się

Pasta Zinci FPVI*Syn. Zinci oxidi Pasta*

Zinci oxidum	25,0	
Tritici amyllum	25,0	
Vaselinum album	50,0	(wg Barwińskiego Vaselini flavi)

Pasta Zinci mollis

Pasta Zinci	80,0
Paraffini liquidi	20,0

Pasta Zinci mollis – wg Receptarium Polonicum:

Calcii carbonici	15,0	
Zinci oxydati	15,0	
Ol.Lini	10,0	<i>Spotkałem się również z przepisem, w którym wszystkie</i>
Aqua Calcariae	10,0	<i>składniki były w równych częściach.</i>

Wykonanie

Wodę wapienną połączyć z olejem lnianym (wytworzy się Linimentum Calcis) i następnie dodawać, wcześniej przygotowaną, mieszaninę proszków.

Pasta Zinci Sulfurati

Zinci oxydati	6,0
Sulfur ppt	4,0
Terrae silici	2,0
Adeps suillus	28,0

Pasta Zinci salicylatis (Pasta Lassari) FPVI

Acidum salicylicum	2,0
Zinci oxidum	25,0
Tritici amyllum	25,0
Vaselinum album	48,0

Pasta Zinci Oxydi et Ammoni Bituminosulfonatis FPVI

Zinci oxidum	22,5
Ammonii bituminosulfonas	22,5
Tritici amyllum	10,0
Vaselinum flavum	45,0

Pasta Zinci oxydati Unny

Zinci oxydati	15,0	
Glycerini	25,0	niekiedy z dodatkiem <i>Acidi borici</i> i/lub <i>Ichtyol</i>
Gelatinae	20,0	
Aqua destillata	40,0	

Pasta Unny (rezorcynowa)

Resorcinum	40,0
Zincum oxydatum	10,0
Terra Silicea	2,0
Adeps suillus	28,0

*Pasta Unny (50% rezorcynowa) ma szereg modyfikacji i odmian – np. obecnie zamiast smalcu można zastosować lanolina + wazelin, lub zamiast ziemi okrzemkowej jest w składzie glinka biała (ta modyfikacja nosi niekiedy swoją własną nazwę – **Pasta Letessier**). Najczęściej na receptach jest uproszczony skład: Resorcinum 50,0, Pasta Zinci 50,0.*

W jednej z nowszych publikacji spotkałem się również z odnośnikiem jakoby oryginalny skład Pasty Unny brzmiał: *Rezorcyna 40,0, Pasta Cynkowa 40,0, Ichtiol 10,0, Wazelina 10,0*

Aczkolwiek biorąc pod uwagę daty publikacji swoich źródeł myślę, że ktoś natknął się na modyfikację podpisaną jedynie nazwiskiem dr Unna'y. Oczywiście nie przekreśla to ani autentyczności składu ani autora, gdyż jest mnóstwo receptur (również własnych modyfikacji) sygnowanych jego nazwiskiem.

Pasta Resorcini

Resorcinum	20,0
Zincum oxydatum	20,0
Amylum tritici	20,0
Paraffinum liquidum	40,0

Pasta proderminowa 10%

Prodermini	10,0	Występuje w stężeniach 2-20%
Pasta Zinci	ad 100,0	

Stosowanie – łuszczyca, wypryski

Vaselineum artificiale

Syn. Wazelina sztuczna

Paraffinum solidum	20,0
Paraffinum liquidum	ad 100,0

**jest wymieniana w literaturze, aczkolwiek ze względu na gorsze właściwości (rozsmarowywalność) oraz tendencje do rozwarstwiania – należy uznać to jako ciekawostkę i marny surogat wazeliny*

Vaselineum hydrophylicum ^{FPVI}

Cholesterolum	3,0
Alcohol stearylicus	3,0
Cera alba	8,0
Vaselineum album	86,0

Sapo Kalinus ^{FP VI}

Lini oleum	43,0
Kalii hydroxidi solutio (170g/l)	53,0
Ethanolum (760g/l)	5,0
Aqua purificata	q.s.

Sapo medicatus ^{FP VI}

Adeps suillus	50,0
Rapae oleum	50,0
Ethanolum (760g/l)	12,0
Natrii hydroxidum	18,0
Natrii carbonas	3,0
Natrii chloridum	25,0
Aqua purificata	332,0

Sapo Cresoli ^{FP IV}

Syn. Mydło krezolowe ciekłe, Lysolum

Sapo kalinus	50,0
Cresolum crudum	50,0

- Inne**Maść do pielęgnacji skóry dla dzieci i niemowląt**

Eucerini	20,0
Lanolinum anhydricum	40,0
3% Sol. Acidi borici	ad 75,0

Stosowanie – do łagodzenia m.in. odparzeń podpieluszkowych i pielęgnacji okolic narażonych na kontakt z tym co kiedyś było smaczne i pożywne 😊.

Maść z witaminą A i roztworem kwasu bornego

Vit.A liq.	3,0
3% Sol. Acidi borici	30,0
Eucerinum	ad 100,0

Maść występuje w szeregu odmian zarówno co do ilości składników – jak rodzajów np. obecność w składzie witaminy E liq. , witaminy A+D liq., Ol.Cacao, 2% Sol Acidi Borici zamiast 3%, dodatki olejków eterycznych i innych.

Wykonanie – w maści występuje niezgodność związana z łamaniem emulsji roztworu kwasu bornego w eucerynie przez solubilizatory zawarte w witaminach (w różnych witaminach są różne. Ponadto praktyka wskazuje na istniejące, znaczące różnice między roztworami różnych producentów co ma wpływ na trudność wykonywania i stabilność leku)

Rozwiązaniem jest zamienienie części podłoża na Hascobazę/Lekobazę np.10,0. Najpierw przygotowujemy podłoże, do którego wemułgować należy roztwór kwasu bornego a następnie witaminę.

Maść salicylowo – siarkowa

Acidum salicylicum	5,0
Sulfur ppt.	10,0
Sapo viridis	20,0
Lekobaza	ad 100,0

Wykonanie – Kwas salicylowy rozetrzeć z olejem rycynowym (1:1) i następnie dodać siarkę. Po roztarciu połączyć z wcześniej przygotowaną mieszaniną podłoża z mydłem potasowym.

Można również podzielić podłoże na pół – wtedy jedną część łączymy z proszkami jak powyżej, druga z mydłem potasowym i dopiero potem łączymy.

W przypadku braku Lekobazy – można zamienić na Hascobazę.

Recepta często spotykana również na podłożu: wazelina – patrz: *Maść salicylowo-siarkowo-mydlana*

Maść z Testosteronem

Testosteroni	0,05
Mentholum	1,0
Anaesthesinum	6,0
Vit.A liquidum	50,000j.
Oleum lini	2,0
Lanolinum	ad 50,0

2% Maść Testosteronowa (lub krem)

Wykonanie - Trudno o jednoznaczny skład powyższej maści zwłaszcza, że oryginalnie (?) maść opiera się na podłożu/ach niedostępnych w Polsce.

Optymalnie zastosować Lekobazę, Hascobazę lub Maść Cholesterolową. Testosteron – oczywiście z ampułek.

Maść mocznikowa z cholesterolem na Hascobazie

Urea	20,0
Liquidum alumni acetici	15,0
Aqua dest.	35,0
Cholesterolum	4,0
Hascobaza	ad 200,0

Wykonanie – Błędem jest wkręcanie cholesterolu do Hascobazy w unguatorze !! – a z taką wersją wykonywania się spotkałem. Należy zamienić część podłoża na wazelinę i w niej na ciepło rozpuścić cholesterol. Po stężeniu tej części podłoża (po ochłodzeniu do temp. Hascobazy) – połączyć i wemulgować roztwory mocznika w wodzie i płynu Burowa.

0,5% Maść z Nitrocardem

Nitrocard	12,5
Lanolinum	ad 50,0

Powyższa recepta jest zapisywana również na wazelinie białej.

Maść jest stosowana w leczeniu proktologicznym.

Maść pielęgnacyjna na pękające brodawki

Acidum tannicum	0,1
Anaesthesinum	0,5
Ung. Glycerini	ad 100,0

Korzystną modyfikacją może być zamiana Ung. Glycerini na Alantan krem/maść.

Maść antykoncepcyjna

Acidum lacticum	1,0
Acidum boricum	5,0
Acidum citricum	0,3
Ung. Glycerini	ad 100,0
D.S. Jednorazowo wprowadza się 3,0	

Maści na piegi

Patrz również – Maści wybielające

1)		2)	
Perhydroli	2,5 – 5,0	Acidum salicylicum	1,5
Zincum oxydatum	5,0	Bismuthum subnitricum	1,5
Lanolinum	15,0	Hydrargyrum ppt album	3,0
Vaselinum	ad 30,0	Ung. Mollis	ad 30,0

UWAGA – w przypadku przepisu 1) – stosować ostrożnie, małą ilością – ryzyko poparzenia w przypadku nadmiernej ilości.

Maść ochronna na słońce (przeciw UV)

Salol	2,0
Eucerinum	ad 30,0

Maść na krwawienie z nosa

Liquor Aluminium acetici	1,5
Lanolinum	5,0
1‰ Sol. Adrenalini	1,5
Mentholi	0,05
Praffinum liquidum	ad 10,0

Żele

Wykonywaną dawniej w aptekach (całkiem niedawno, bo jeszcze w latach 50-tych ubiegłego wieku) pewną formą żeli były Elactuaria czyli powidełka oraz Gelatinae czyli galarety. Jakby nie patrzeć – dość smaczne lekarstwa i zapewne przez ten fakt oraz dodatkowo to, że „starożytni” aptekarze sami zjadali to co wykonali – zaprzestano stosowania tych form leków ☺

Poważnie jednak – trudno się dziwić skąpej ilości informacji, gdyż wiąże się z żelami wiele trudności technologicznych oraz niezgodności farmaceutycznych których trudno szukać w literaturze.

Jednak żele kuszą swoją konsystencją, łatwością nakładania, smarowalnością i efektem chłodzącym po użyciu.

Jako podstawy do wytwarzanych leków można użyć gotowego >>Żelu do USG<<, którego producent zaznacza na opakowaniu możliwość użycia na błony śluzowe (*nie wszystkie mają taką informację !!!*).

Podaję te informacje – bez konkretnych przepisów, gdyż nie mam wiedzy co do pełnego składu żelu i możliwych interakcji – ale jest to ciekawostka, która po pierwsze – może się czasem komuś przydaća po drugie niewykluczone, że całkiem niedługo będzie dostępna baza żelowa jako substancja „pro receptura” ☺

Proszki

Proszek przeciw poceniu

Acidi salicylici		6,0
Acidi borici		8,0
Tannini		
Alumeni plv	aa	18,0
Zinci oxydat.		
Talci	aa	75,0

Proszek do stóp

Alumen		9,0
Acidi borici		9,0
Urotropini		9,0
Talci		1,5
Magnesi oxydati		1,5

Proszek do czyszczenia zębów 1

Acidi tannici		2,0
Bismuthi subnitrici		1,0
Pabiamid		1,0
Mentholi		1,0
Saccharum		0,6
Calcium carbonici	ad	100,0

Proszek do czyszczenia zębów 2

Calcium carbonicum		100,0
Magnesium carbonicum		10,0
Sapo medicatus		5,0
Ol.Menthae		1,0

Pulvis dentifricius albus FPII

Syn. Proszek do zębów

Calcium carbonicum ppt		400,0
Magnesium carbonicum		30,0
Oleum Menthae piperitae		2,5

Pulvis adsorbent

Magnesi oxydati 15,0
 Carbo medicinalis ad 50,0
 M.f.pulv
 D.S. co 3 godziny płaska łyżeczkę od herbaty

Pulvis analgeticus 1

Acidi salicylici
 Phenacetini aa 0,5
 M.f.pulv. D.t.d. No XII

Pulvis analgeticus 2

wg Barwińskiego

Coffeini puri 0,05
 Pyramidoni 0,15
 Phenacetini 0,3
 M.f.pulv. D.t.d. No XII
 D.S. 1 proszek w razie bólu

Pulvis antidiarrhoicus

Rhiz.Tormentillae pulv.
 Bismuthisubgallici
 Carbonis animalis aa 10,0
 M.f.pulv. D.S. 3dziennie płaska łyżeczka od herbaty

Pulvis Ipecacuanhae opiatus (Dovera)

Syn. Proszek Dovera, Doveri pulvis

Ipecacuanhae radix 1,0
 Opium pulveratum 1,0
 Saccharum lactis 8,0

Działanie przeciwkaszlowe i wykrztuśne.

Pulvis magnesie cum Rheo (Troisty)*Syn. Proszek Troisty*

Magnesi carbonas	10,0
Rhei rhizoma	4,0
Saccharum	6,0
Ol.Foeniculi	gtt. No III

Działanie przeczyszczające, zmniejsza wzdęcia i nadmiar HCl w soku żołądkowym.

Pulvis Saloli compositus

Phenylii salicylici	
Hexamethylenotetramini	aa 0,5
M.f.pulv. D.t.d. No XII	

*w sprzedaży preparat UROSAL – w składzie te same substancje: aa 0,3.

Pulvis antilumbaginis polentis*Syn. Proszki antyneuralgiczne dr Sznapki*

Polopiryni	0,5
Pyramidoni	0,3
Codeini phosporici	
Luminali	aa 0,02
Coffeini puri	0,025
M.f.pulv. D.t.d. No XX	
D.S. 2-3dziennie proszek	

Pulvis Vincenti

Calcium chloratum	1cz.
Acidum boricum	4-5cz.
M.f.pulvis	

Działa antyseptycznie, przeciwzapalnie, osuszająco i przeciwwysiękowo. Stosowany był przed wojną do posypywania mokrych wyprysków, wrzodów i ran (do otwartego leczenia ran). Leczy opryszczkę. Chore miejsce trzeba pudrować 4-6 razy dz.

- Inne**Puder przeciw poceniu się stóp**

Urotropinum	70,0
Talcum veneti	10,0

Wykonanie – urotropinę bardzo solidnie zmikronizować aż do uzyskania subtelnego proszku (w przeciwnym wypadku będzie kłopot z trwałym nałożeniem pudru na stopy) Zmieszać następnie z talkiem. Można dodać jakiegoś olejku zapachowego by zamaskować przykrą woń urotropiny.

Stosować 1-2x w miesiącu najlepiej na noc i i po zastosowaniu – nałożyć skarpetki do spania.
Puder przetestowany – bardzo dobry!

Pulvis antacida cum papaverini

Papaverini hydrochlorici	0,04
Bismuthi subcarbonici	
Calcii carbonici	
Magnesi oxydati	aa 0,3
M.f.pulv. D.t.d. No XX	
D.S. 2-3x dziennie 1 proszek	

Pulvis antacida cum anaesthesini

Anaesthesinum	0,3
Bismuthi subcarbonici	
Pyralgini	aa 0,5
M.f.pulv. D.t.d. No XX	
D.S. 3x dziennie 1 proszek	

Proszki z Encorton i Arechin

Acidum acetylosalicylicum	0,4
Arechin	0,08
Encorton	0,0015
M.f.pulv. D.t.d. No XX	

Proszek wykrztuśny

Ammonium chloratum 10,0

Natrium benzoicum 20,0

Natrium bicarbonicum 20,0

M.f.pulv.

D.S. 3x dziennie łyżeczkę na 1/3 szklanki wody

Czopki, globulki, pręciki

Suppositoria Glyceroli

Syn. Suppositoria Glycerini

FP III		FPVI	
Natrium carbonicum	5,0	Natrii carbonas anhydricus	1,68
Acidum stearanicum	9,0	Acidum stearicum	8,19
Glycerinum	100,0	Glycerolum 86%	91,0

Suppositoria antihaemorrhoidales

Nazwa *Suppositoria antihaemorrhoidales* jest nazwą pod którą znaleźć można dziesiątki różnych receptur na czopki – oczywiście o różnych składach zarówno ilościowych jak i jakościowych. Nie sposób jest tu je wszystkie przytoczyć – stąd pozwolę sobie ograniczyć do kilku najczęściej spotykanych.

FP VI			
Bismuthi subgallas	0,2	Bismuthi subgallici	0,2
Zinci oxidum	0,1	Zinci oxydati	0,1
Tanninum	0,15	Resorcini	0,04
Massa suppositoriae	q.s.	Balsam peruviani*	0,1
M.f.supp D.t.d. No XII		Massae suppositorium	q.s.
		M.f.supp D.t.d. No XII	

*niezgodność -> należy Balsam peruwiański rozetrzeć z *Ol.Ricini* 1:1

Suppositoria antihaemorrhoidalia cum adrenalini

Xerofomini	0,1	(czasem zamiennie w składzie zapisany jest Dermatol)
Anesthesini	0,3	
Sol.Adrenalini 1:1000	gtt III	
But. Cacao	q.s.	
M.f.supp.analia Dtd No 24		

Suppositoria antispastica FPVI

Papaverini hydrochloridum	0,1
Belladonnae extractum siccum	0,015
Massae supp	q.s.
Mf.supp. D.t.d.No XII	

Globules cum clindamycini

Klindamycini	0,1
Acidi borici	0,1
But.cacao	q.s.
M.f.glob.vag. D.t.d.No X	
s 1x1	

Globules vaginales cum Nystatini

Neomycini	0,5
Nystatini	100.000j.
Acidi borici	0,2
Saccharumlactis	0,3
Ol.Cacao	q.s.
M.f.glob.vag. D.t.d. No X	

Wykonanie

Należy przeliczyć nystatynę np. 1mg to ok. 5800j. (dane na opakowaniu – są różne !!) Patrz również uwagi o trudnościach z nystatyną!

Globules cum Augmentini*

Augmentini	0,3
Clotrimazoli	0,1
Lactosum	0,2
Gliceroli	gtt V
Ol.Cacao	q.s.
M.f.glob.vag. D.t.d.NoXII	
S. dopochwowo	

Wykonanie – Obliczyć konieczne ilości tabletek Augmentin i Clotrimazol, a następnie je rozetrzeć i ewentualnie odsiać z pozostałości otoczek (bardzo przydatne jest tu sitko ☺). Dodać kilka kropli gliceryny i potem laktoza i kolejnie masło kakaowe. Utrzeć dokładnie i uformować globulki.

Można oczywiście wykonać globulki metodą wylewania przy pomocy unguatora i odpowiednich form.

Gwiazdka w tytule recepty - dotyczy pewnego dylematu moralnego – jaki Augmentin autor recepty ma na myśli ? – Wiąże się to z faktem, iż poszczególne dawki nie różnią się ilością kw.klawulanowego tylko amoxicilini. W swoim działaniu przyjmuję jako referencyjny Augmentin 1,0 ze względu na największy stosunek ilości antybiotyku do masy tabletki.

Styli vaginales cum amoxicillini

Amoxicillini	0,125
Acidum boricum	0,1
Butyrum Cacao	q.s.
M.f.styli vag. D.t.d.No X	

Recepta ma szereg modyfikacji co do ilości antybiotyku.

- Inne**Czopki z efedryną i hydrokortyzonem**

Ephedrini	0,15
Hydrocortisoni	0,02
Anesthesini	0,2
But.cacao	q.s.
M.f.supp.analia D.t.d. No XII	

Czopki z morfiną

Morphini hydrochlorici	0,02
Ol.Cacao	q.s
M.f.supp.analia D.t.d. No XII	

Globulki z Furaginum

Furagini	0,1
Nystatini	100.000j
Vit.A.	5.000j
Acidi borici	0,15
Lactosi	0,1
But.cacao	q.s.
M.f.glob.vag. D.t.d.No X	

Globulki z metronidazolem i nystatyną

Nystatini	200.000j (!)
Metronidazoli	0,25
Oleum cacao	q.s
M.f.glob.vag. D.t.d.No X	

Leki oczne**Unguentum ophtalmicum – Podłoże do maści ocznych**

Paraffinum liquidum	10,0
Lanolinum anhydricum	10,0
Vaselinum album	80,0

Wykonanie – po stopieniu i przesączeniu należy wyjąławić w 160°C przez godzinę.

Vaselinum ophtalmicum FPVI

Syn. Vaselinum album pro usu ophtalmico

Wykonanie – otrzymuje się z wazeliny białej przez ogrzewanie w temp.170°C przez 1 godz.

...ciąg dalszy prawdopodobnie – nastąpi 😊

Trudności (i niezgodności) recepturowe

Poza znanymi i dobrze opisanymi w literaturze niezgodnościami – jest wiele sytuacji które uciekają gdzieś w niepamięć, przez co wykonanie recepty może się nie udać..lub co gorsze – zostanie nieświadomie błędnie wykonana i następnie wydana pacjentowi. Są oczywiście różne sposoby – jedne to merytoryczne poprawki składu recepty – inne to praktyczne sposoby – dzięki którym jej prawidłowe wykonanie staje się nie tylko łatwiejsze i szybsze a niekiedy w ogóle możliwe.

Ponadto są również trudności interpretacyjne co do nazwy niektórych substancji (sól, hydratacja, stężenie) – np. wskutek zmian wprowadzanych w kolejnych wydaniach FP czy też pominięciu „szczegółu” jakim jest nazwa synonimiczna podczas przygotowywania leku w aptece.

Acidum salicylicum

Kwas rozkłada mydło potasowe – należy unikać bezpośredniego kontaktu. Np. – dodawanie Sapo kalini na końcu itp. w zależności od składu recepty.

Inna sprawa to rozcieranie kwasu salicylowego / Ol.ricini względnie w małej ilości podłoża – zwłaszcza przy korzystaniu z unguatora - kwestia ta to nie tylko uzyskanie odpowiedniego rozdrobnienia – ale również pozbycie się zaadsorbowanego powietrza z kryształków substancji. Podobnie - dotyczy to także innych substancji np. metronidazolu czy hydrokrotyzonu – warto „nie iść na szybkość”.

Adrenalina

Należy unikać formułacji czopków z dodatkiem Lanoliny. Adrenalina jest podatna na utlenienie a lanolina zawierając nadtlenki będzie przyspieszać jej rozkład.

W roztworach wodnych – podobnie – utlenia się – widoczne jest to w zmianie zabarwienia od czerwonego do ciemno brunatnego. Trwałe są roztwory o kwaśnym pH < 3,5.

Anestezyna

Z rezorcyną następuje zmiana zabarwienia (tworzy z nią również mieszaninę eutektyczną – należy więc rozdzielić proszki).

Zmiana barwy również z kwasem acetylosalicylowym

W środowisku silnie kwaśnym – hydroliza.

Aqua

Należy zwrócić uwagę na kłopoty w formulacji postaci leku wynikające z rozpuszczalności (iloczyn rozpuszczalności oraz mieszania (emulgowania). W receptach których mamy roztwory wodne z podłożem o małej wchłaniałości np. wazelina, smalec, parafina, parafina płynna – należy część podłoża zamienić lub użyć emulgatora np. lanoliny. Jeśli w składzie występuje Vitaminum A (roztwór wodny 50.000/ml) – najlepiej od razu zamienić część podłoża na hasco/lekobaza.

Argentum nitricum

UWAGA – unikać kontaktu ze skórą !

Podczas odważania warto użyć szalki Petriego lub skonstruować z bibuły coś na kształt czótenka. Zapobiegnie to przypadkowemu rozsypaniu się i wybrudzeniu przez Argentum „całej okolicy”.

Argentum nitricum jest niezgodny z:

- chlorkami, bromkami, jodkami, mleczanem etakrydyny (rivanol) w zależności od stężenia (redukuje się do metalicznego srebra), formaldehydem, węglanami rozpuszczalnymi, płynem Burowa, ichtiolem, glicerolem - bo glicerol utlenia się w jego obecności do aldehydu a ten redukuje jony srebra do metalicznego srebra (*tak jak formaldehyd*), nadmanganianem potasu.

Argentum proteinicum

Zapisywany jako składnik kropli do nosa, które powinny być izotoniczne – nie może być izotonizowany za pomocą 0,9% NaCl – tylko 5% roztworem glukozy lub jak w kroplach ocznych – 1,6% Sol. KNO₃.

Atropinum sulfuricum

Z tanią daje osady. Substancje o zasadowym odczynie wywołują hydrolizę i wytrącenie wolnej zasady.

Balsam peruwiański

Nierozpuszczalny w wodzie, rozpuszczalny w etanolu najkorzystniej w 90°, bardzo dobrze z olejem rycynowym – z innymi z olejami nie miesza się!

Z Paraffiną też się nie miesza !! Nie miesza się dobrze z Lanoliną , nie miesza się z wazelinami, ale można go wprowadzić, jeżeli w równych częściach zmieszamy go z olejem rycynowym (1:1)- ta właściwość jest wykorzystywana w praktyce ! – patrz również MAŚĆ MIKULICZA !

Balsam peruwiański jest niezgodny z tlenkiem cynku, kawasem bornym – wytworzenie osadu.

Ale za to: „*Balsam lubi olej rycynowy*”

Boraks

Natrii tetrabras w połączeniu z salicylanami daje bardzo gorzkie połączenia – należy więc unikać w lekach do pędzlowania jamy ustnej.

Calcium bromatum

Wytrącają się osady z:

- benzoesanem sodu (warto po przeliczeniu zamienić na NaBr)
- salicylanem sodu
- Natrium bicarbonicum (osad), inne węglany, także fosforany, siarczany

Calcium carbonicum praecipitatum

Środowisko kwaśne – rozkład.

W mieszaninie z zasadowym azotanem bizmutowym (Bismuthum subnitricum) tworzy twardą nie rozpadającą się w p.pokarmowym masę.

Calcium chloratum (di-, hexa, ??-hydricum)

Przed wszystkim należy go właściwie przechowywać, gdyż jest bardzo higroskopijny.

Druga sprawa to kwestia – czy wykonując lek, w składzie którego nie jest zapisane hexahydricum – należy przeliczyć ilość na bezwodną czy nie?

Otóż w FP VIII jest monografia dwu- i sześciowodnego CaCl_2 . We wcześniejszej – FP VI synonim *Calcii chloridum* odnosił się do: *Calcium chloridum hexahydricum*. To pierwszy sygnał, iż nie należy przeliczać. Drugim jest istnienie monografii gotowego 10% *Calcii Chloridii iniectio* – w przeliczeniu właśnie na $\text{CaCl}_2 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$, co jak sądzę jest wystarczające do tego, że taką formę traktujemy jako referencyjną, przy okazji dostępną jako substancja *pro receptura*.

Można jeszcze jedną analogię podać – otóż $\text{MgSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ – dla którego mamy oddzielną monografię *MgSO₄ – Magnesium sulfuricum siccatum*.

Ponadto: unikać połączeń z benzoesanem sodu – wytrącenie osadu.

Carbo medicinalis

Ucieranie z nadmanganianem potasu (silne właściwości utleniające) należy uważać gdyż może nastąpić wybuch ☺

Przez to, że ma duże właściwości adsorbujące – należy unikać łączenia (np. w Pulveres) z innymi substancjami, a także łączenia w tym samym czasie, z innymi, stosowanymi lekami. (Należy zastosować m.in. 2-3 godz. przerwy pomiędzy podaniem innego preparatu)

Cholesterol

Nie należy go wprowadzać na „sucho” do podłoża maściowych np. w unguatorze – tylko stopić – Temperatura topnienia wynosi 147-150°C. W przypadku Hascobazy czy Lekobazy – zamieniamy część podłoża na wazelinę białą z którą należy substancję stopić i dokładnie mieszać w czasie stygnięcia.

Wyższe stężenia cholesterolu w wazelinie wykazują tendencje do tworzenia grudek – stąd też w razie większej ilości może być konieczne skontaktowanie się z lekarzem (zamiana podłoża..)

Detreomycyna

Kwestie rozpuszczalności – zwłaszcza w wodzie -> patrz recepta 2% Solutio Detreomycini aquosa oraz literatura (rozd. o recepturze jałowej)

Detreomycyna jest niezgodna z:

- alkaliami, z silnymi alkaliami – hydroliza, z jonami metali - ciężkimi - wytrącenie osadu, z większością antybiotyków : z gentamycyną, z erytromycyną, z tetracyklinami - praktycznie nie powinno się łączyć ze sobą na receptie !

Efedryna + Erytromycyna

Rp.

2% Ephedrini

2% Erytromycini aa ad 10,0

Poza niezgodnością -> erytromycyna ulega w kwaśnym środowisku efedryny hydrolizie co wymusza rozdzielanie roztworów i wydanie ich w oddzielnych butelkach jeszcze kwestia stężenia wydawanych roztworów.

Na receptie zapisano 2% roztwory, które wg zapisu lekarza – po połączeniu miałyby utworzyć jeden ...czyli 1% względem każdej z substancji.

Rozdzielając więc substancje i wydając w oddzielnych buteleczkach – należałoby przygotować 1% roztwor efedryny i 1% zawiesinę erytromycyny* w ilościach – po 5,0.

*Optymalnie byłoby wykonać z erytromycyny z fiołki i.v. – aczkolwiek wtedy wycena na 100%.

Ponadto *Ephedrinum hydrochlorium* w środowisku zasadowym – hydroliza do wolnej zasady – wydzielenie osadu.

Formaldehydum 35%, 40% .. a może Formalina ?

O ile sprawa procentowości jest prosta: FP VIII zmienia monografię *Formaldehydi solutio* z 40% na 35%, o tyle interpretacja niektórych recept z zapisem „xx % Sol. Formalini” – może budzić pewne wątpliwości i dlatego warto o tym dokładniej wspomnieć.

Otóż farmakopealnie – Synonim: *Formalina* to 40% roztwór formaldehydu – co uzasadnia jednocześnie obecność w obrocie takich właśnie roztworów a nie 35%. (Rozcieńczyć zawsze przecież można ☺)

W Polsce – w tradycyjnie farmaceutycznym pojmowaniu procentowości* zapis 10% Sol. Formalini – oznacza roztwór 10% formaldehydu. Nie traktujemy synonimu 40% roztworu czyli formaliny jako nowej substancji. Analogicznie, zresztą, gdy mamy zapis: *Ung. Acidi borici* – bez procentów na receptce – wykonujemy 10% maść (bo tak mamy w FP), a jeśli mamy zapisane 3% *Ung. Acidi borici* – to wykonujemy z 3,0 gramów kwasu do 100,0 a nie rozcieńczamy ponad 30-krotnie maść 10%.

Głosy o tym że zapis 10% Sol. Formalini oznacza konieczność 10-krotnego rozcieńczenia roztworu 40% (czyli traktowania synonimu Formalinum jako subst.100%) - wywodzą się, jak się wydaje z 2 źródeł – jedno leży poza farmacją – np. preparaty histologiczne zazwyczaj są (były) wykonywane przy użyciu 4% roztworu formaldehydu, czyli „10% formaliny”(to zresztą osobiście pamiętam – podobnie jak zapach jaki miałem w domu podczas robienia takich preparatów), podobnie wykorzystanie w celach technologiczno-chemicznych.

Drugie źródło leży w krajach anglojęzycznych (również w farmacji) gdzie również – cyt. za wikipedią: „...roztwory 37-40% formaldehydu są nazywane 100% Formaliną.”

*Jak widać – oba, wykluczające się de facto, stanowiska mają swoją logikę – dlatego przed napisaniem tego tekstu skontaktowałem się z UM w Białymstoku – gdzie autoryzację dostała wersja tradycyjna interpretacji procentowości i wykonywania rozcieńczeń formaliny.

Glycerinum

+ Nadmanganian potasu – może nastąpić wybuch...

Ichtiol

Roztwory wodne – można nieco podgrzać by szybciej się rozpuścił (w zasadzie wytworzył koloid) . Ale **UWAGA** – nie za mocno – gdyż powyżej 70-75⁰C następuje rozkład ichtioliu !

Roztwory spirytusowe – próba rozpuszczenia ichtioliu w etanolu **powyżej 90 % nie uda się !**
- następuje wytwarzanie się nierozpuszczalnego ichtioliu - tworzy się żywica ichtiolowa - gumowata masa uszkodzonego ichtioliu. W receptach z Ichtiolem i Spir. Vini – należy rozważyć zamianę na etanol 70%.

Aby uniknąć brudzenia ichtiolem (i innymi podobnie gęstymi substancjami np. dziegcie) – warto podczas wylewania wykorzystać jego lepkość i pod koniec - obrócić opakowanie o 180⁰ tak aby reszta substancji wróciła do niego a nie je brudziła. Przy okazji unika się strat.

Ichtiol jest niezgodny z:

- Argentum nitricum, Rivanol, zw. Alkaliczne (wydziela się amoniak), papaweryna (wydzielenie osadu), atropina, tanina, bromki, acid.salicylicum, płyn Burowa (wydzielanie galaretowatego osadu).
- ZnO – wytrącenie osadu
- Z rezorcyną – niezgodność pH

Mieszanie ichtioliu do samej wazeliny jest utrudnione – może się wydzielić – dlatego też należy dodać lanoline. Podobnie z parafina – nie miesza się.

„Ichtiol lubi lanolinę”

Jod

Podobnie jak z Argentum nitricum – podczas odważania – najlepiej użyć szalki Petriego.

W przypadku recept Jod + KJ + Gliceryna – należy użyć nieco wody kosztem glicerolu do rozpuszczenia KJ a w konsekwencji Jodu.

NIE STOSOWAĆ JEDNOCZEŚNIE PREPARATÓW ZE ZWIĄZKAMI RTĘCI ! – wydzielający się jod na błonach śluzowych może tworzyć żrący jodek rtęciowy – ryzyko nadżerek, wrzodów.

Kalium hypermanganicum

Gliceryna, alkohol, cukier, skrobia, żelazo, woda utleniona – rozkład i ryzyko wybuchu.

Kalium Jodatum

Gdy w roztworze KJ jest w stężeniach $x > 5\%$ - wówczas jest niezgodny z:

- sole chininy od 0,1 % - osad na 2-gi dzień
- fosforan kodeiny od 0,3 % - osad jodku kodeiny po 24 h
- chlorowodorek morfiny od 0,2 % - osad po 5-12 dniach
- chlorowodorek papaweryny od 0,2 % - osad natychmiast

Lanolina - (bez)wodna ?

W kolejnych wydaniach Farmakopei Polskiej pod nazwą Lanolina – ukrywają się różne podłoża. O ile w przypadku Spirytus Vini (*patrz dalej w tekście: Spirytus Vini rectificatus – czyli ile cukru w cukrze ?*) zmiany cechowały się pewnym kierunkiem, o tyle w przypadku Lanoliny bywało różnie 😊

FP II (H₂O)

- *Lanolina* – Lanolinum, Adeps Lanae cum aqua
- Lanolina bezwodna – Lanolinum anhydricum, Adeps Lanae

FP III

- *Lanolina* – Lanolinum anhydricum

FP IV (H₂O)

- *Lanolina* – Lanolinum, Adeps Lanae hydrosus

FP V

- Lanolina – Lanolinum anhydricum

FP VI

- *Lanolina* – Lanolinum anhydricum

FP VIII

- Lanolina – Adeps lanae, bezwodna czyli *Lanolinum anhydricum*
- Ponadto jest też monografia: Lanolina uwodorniona – Adeps Lanae hydrogenatus

Luminal sodu

Jest niezgodny z Sirupus Pini, Neospasmina, (mają kwaśne pH – podczas gdy luminalu jest zasadowe pH 8,0-8,2), niezgodny z hydroxyzyni sir. – wytrącenie osadu hydroxyzyny, bromkami, pyralginą, chlorowodorkiem papaweryny (pH 4–5), chlorowodorkiem morfiny, chlorowodorkiem etylomorfiny.

Ponadto z:

- fosforanem kodeiny (0,3% LuminalNa i 0,5% Codeini phosph. oraz 0,5% LuminalNa i 0,3% Codeini phosph.)

- NH_4Br i NH_4Cl wg tabelki stężeń:

Luminal sodu	NH_4Br	NH_4Cl
$x > 0,3 \%$	5%	5%
$x > 0,5 \%$	2%	2%

W przypadku gdy w receptce występują większe ilości NH_4Br / NH_4Cl – można rozważyć zamianę na równoważną, względem bromu, ilość NaBr – nie zakwasza roztworu. (oczywiście w porozumieniu z lekarzem)

Rozpuszczalność LuminalNa w wodzie 1:1-1,5, jeśli na receptce występuje Luminal – wówczas zamieniamy zgodnie z przeliczeniem:

232,24 - masa cząsteczkowa Luminalu

254,22 - masa cząsteczkowa LuminaluNa

Luminal rozpuszcza się w spirytusie 1:10-20 – więc nie zawsze jest konieczność jego zamiany na sól.

Mieszanki eutektyczne

Mieszanki eutektyczne powstają w określonych stężeniach (proporcjach) danych substancji i odpowiedniej temperaturze jako skutek obniżenia temp. topnienia poszczególnych składników. Powstała mieszanina upływnia się prowadząc do trudności w formułacji lub niekiedy nawet ją uniemożliwiając. Ciekawostką jest Camphophneol – który dzięki powyższemu zjawisku znalazł zastosowanie w stomatologii (skład w tekście).

Dokładne dane odnośnie euteksji można znaleźć w literaturze - tu zaznaczę jedynie najczęściej spotykane w praktyce recepturowej, pary substancji, na które należy zwrócić uwagę:

- Kamfora – Fenol (+ Spirytus) / Salol / Mentol / Wodzian chloralu
- Anestezyna – Kamfora / Mentol / Rezorcyna
- Mentol – Rezorcyna / kamfora
- Kwas salicylowy – Mentol / tymol / salol / kamfora / urotropina

Podobnym rodzajem niezgodności są **mieszanki semitektyczne**, w których po zmieszaniu składników następuje wydzielenie wody krystalizacyjnej ze związków. Stąd też, w praktyce recepturowej zalecane jest stosowanie bezwodnych substancji.

Przykładem jest np. *Natrium sulfuricum hydratum* ($\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$ w połączeniu z NaCl , NaBr) – uzyskany proszek wilgotnieje wskutek wydzielenia wody.

Substancje higroskopijne

Substancjami o dużej chłonności wody z powietrza są:

- Urotropina
- Kwas acetylosalicylowy
- Chlorek wapnia
- Zarówno pojedyncze sole jak i mieszaniny bromków

Rozwiązaniem jest rozdzielenie substancji lub niekiedy dodanie substancji słabo higroskopijnej np. laktoza.

Mentholum

Patrz: mieszaniny eutektyczne. Niezgodnością jest roztwór mentol+kamfora+parafina płynna – gdzie należy osobno rozpuścić mentol w parafinie i osobno kamforę. Dopiero uzyskane roztwory połączyć.

Nystatyna

Kiedyś dostępna była Nystatyna o sile 2.000.000j./g ! (W Aptekach wykonywano również trituracje z laktozą o tej mocy). Stąd należy zwrócić uwagę jeśli na receptce jest nieoczekiwanie duża jej ilość zapisana (zapis w gramach) – możliwe, że lekarz korzysta z dawnych zapisków.

Nierozpuszczalna w wodzie, niezgodna z parafiną ciekłą.

Oleum cacao

Kamfora obniża temperaturę topnienia.

Papaweryna

Słaba rozpuszczalność w tinkturach – można rozważyć zamianę na wodę, w której rozpuszcza się na gorąco.

Z substancjami o odczynie zasadowym, bromkami, jodkami, garbnikami tworzy osad.

Parafina + Gliceryna i inne.

Substancje nie mieszają się za sobą – aby wykonać prawidłowo receptę należy dodać niewielką ilość Lanoliny kosztem parafiny.

Podobnie postępujemy w przypadkach połączeń innych hydrofilowych substancji zapisanych razem z parafiną: np. sol.adrenalini, wodne solubilizowane roztwory witamin A, D.

Pepsyna – kwas solny

W receptach należy maksymalnie oddzielić łączenie tych składników aby uniknąć inaktywacji pepsyny. Kwas – zwyczajowo – dodajemy na końcu przyrządzania leku.

Rozpuszczanie w podwyższonej temperaturze

W wodzie:

- Kwas borny, kwas benzoesowy, kwas salicylowy, aminophenazon, kofeina, metronidazol, wodorowęglan sodu (do 40⁰ C)

W Glicerynie:

- Boraks

W Oleum Ricini:

- Acidi salicylici (1:10)

Rivanol

Jest niezgodny z:

- z wodą wapienną (w zasadowym pH rivanol jest nieczynny), natrium tetraboricum, tanniną i garbnikami, z kwasem salicylowym. Jako substancja kationowa jest niezgodny z subst. o charakterze aninowym - np. tummenolem, ichtiolem, - tworzy się wówczas związek żywiczny - pochodna rivanolu i ichtiolu.

Spiritus Vini rectificatus – czyli ile cukru w cukrze ?

Będzie to krótka historia procentowości Etanolu w recepturze w lapidarnej formie i podsumowaniem na koniec ☺.

Otóż w kolejnych wydaniach Farmakopei Polskiej – są podane różne stężenia etanolu jako: *Spirytus Vini rectificatus (=Spiritus Vini)*.

FP II oraz FP III

- *Spiritus Vini rectificatus* / Spiritus / – to Spiritus 90° !! (73cz. Wody + 927cz. Spiritus 95°)
- Spiritus concentratus / Spiritus Vini 95° – to Spiritus 95°
- Spiritus dilutus / Spiritus Vini 70° – to Spiritus 70°

FP IV

- *Spiritus Vini rectificatus* – to Aethanolum 95° !!

FP V

- *Spiritus Vini rectificatus* – to Ethanolum 760g/l. Aethanolum 95°

FP VI

- *Spiritus Vini rectificatus* – to Ethanolum 96%, Ethanolum 760g/l

FP VIII

- podaje jedynie Ethanolum (96 per centum) oraz Ethanolum anhydricum

Różnice pomiędzy FP były przyczyną zmian w składach preparatów oficynalnych. (zobacz np. Spiritus Ammoni anisatus lub Spiritus camphorae) Aczkolwiek można uznać, że zmiany następowały raczej bez większego wpływu na jakość i działanie leku.

Ważniejsze jest by niekiedy krytycznie podchodzić do zapisu Spiritus Vini (bez podanej %) na receptce. Zapis taki oznacza w obecnej chwili etanol 96% - ale pamiętać należy, że jest to za duże stężenie do leków stosowanych bez rozcieńczania na skórę w celach odkażających. (zalecenie – do 70% wgFP VI)

**** (zobacz też wcześniej: Lanolina (bez)wodna)**

Styli vaginales –metodą ręcznego wytaczania.

Pręciki dopochwowe czyli styli – „stylki”.

Rozumiem, że można ich nie lubić wykonywać..ale żeby do tego stopnia by odsyłać z apteki pod pozorem braku składnika ??

Wbrew pozorom – nie robi się ich wcale tak strasznie jeśli podejź się ze sposobem. Otóż potrzeba do stylek – (analogicznie jak i do globulek czy czopków jeśli ktos je robi ręcznie jeszcze) - jak największy moździerz ceramiczny – duża powierzchnia tarcia i masa pistla zrobią nam masę „stylkową” dużo szybciej i z mniejszym wysiłkiem.

Ale po kolei.

Zazwyczaj spotykam się z receptami na stylki dla dziewczynek w wieku od kilku miesięcy do kilku lat –o składzie: antybiotyk + kwas borny + Ol.cacao o masie wynikającej z recept od 0,2 substancji stałej do niemal 1,0 grama – co oczywiście wymaga korekty i konsultacji z lekarzem. (Patrz wymiary). Nie czas i miejsce by tu rozpatrywać zasadność wypisywania acidi borici – aczkolwiek – trudno jest jednocześnie tu rozpatrywać zamiane na acidi lactici...

O roztarciu nie ma co przynudzać – ważniejszym aspektem jest ilość Ol.cacao – bo od tego zależy wielkość pręcików. Praktyka pokazuje, że można uzyskać super plastyczność masy – co ma potem wpływ na łatwość wytaczania oraz trwałość leku – przy ilości Ol.cacao w ilości około 25-30% masy docelowej stylki. Jak to ma się więc połączyć i potem nie rozpaść?? Jest metoda - po dosypaniu wiórków do roztartych substancji – należy dodać odrobine lanoliny. Wystarczy bardzo mała ilość ok.100-300mg na całość – by masa się uplastyczniła – dzięki czemu nie trzeba dodawać większej ilości Ol.cacao.

Po roztarciu – postępujemy analogicznie jak przy globulkach – czyli – wałek->graniastół – podział na równe części i toczenie stylek na szklanej tafli. Polecam – szeroki nóż recepturowy (nadaje się idealnie) oraz subtelne podsypywanie talkiem aby masa nie przyklejała się do powierzchni.

Dokładne roztarcie – wraz z uklepywaniem masy!!! i dodanie lanoliny powoduje, że nie ma w niej pustych przestrzeni z powietrzem – powodujących ze mimo szybkiego ochładzania się masy, i tym samym twardnienia – stylki nie kruszą się podczas wytaczania.

Trzeba oczywiście przy tak małej masie leku uwzględnić rodzaj materii – czyli szybko topiące się masło – i nie robić przesadnych stożków, ani też glizd które zanim się zaaplikuje – pokrusza się w pudełku.

Przy stylkach o masie ok. 0,5g – trzeba oczywiście stylki ważyć aby wszelkie wymogi *ars pharmaceutica* zostały spełnione 😊

Przy okazji wydania leku - warto przypomnieć rodzicom o zasadach higieny dziewczynek...

Test na poprawne wykonanie zawiesiny

Wstrząsać 15 sek. – jednolite rozproszenie powinno utrzymać się przez 2 minuty.

Urządzenia, naczynia i utensylia recepturowe

Czopkarka

Bardzo proste i poręczne urządzenie. Czysta mechanika i siła fizyczna potrzebna do jej wykorzystania do wytłoczenia czopków/globulek ewentualnie stylek – aczkolwiek, modele obecne w sprzedaży nie mają matryc na te ostatnie.

Wadą – mało wygodne czyszczenie (zwłaszcza jeśli do wykonania jest więcej niż jedna recepta)

Zaletą – w dobie istnienie unguatora ... coż – bezgłośna ☺

Unguator

Niby wszystko wiadomo – a jednak znam aptekę, w której mimo wszystko, czopki i globulki toczy się ręcznie... stąd te parę słów tutaj..ale zacznijmy od początku.

Do unguatora mamy do dyspozycji 2 rodzaje mieszadeł:

wielokrotnego użytku i jednokrotnego. Od razu wbrew superlatywom ze strony wszystkich czyścioszków powiem = ze jednorazówek nie polecam. (Zresztą to życiowe stwierdzenie sprawdza się poza recepturą również ☺)

Praktyka pokazuje, że mieszadło jednorazowe – mając płaską powierzchnię może powodować **niedokładne** rozmieszczenie masy w tubie – a nawet jej ubicie – co daje Unguatorowi sygnał do zmiany ruchu – i tym samym miesza tylko część podłoża.

Dotyczy to oczywiście zwłaszcza twardych past lub podłoża wyciągniętego z lodówki np. lanolina (Producent słusznie sugeruje aby takiego zimnego i twardego podłoża nie używać)

W przypadku mieszadła wielorazowego – można tubę dopchnąć do końca – tak by mieszadło „chwyciło” podłoże – to samo dotyczy powstawania martwej przestrzeni i robienia się kluchy przy wieczku..

Sposób ten jest niemal niezbędny w przypadku wykonywania czopków / globulek – masło kakaowe – niestety na początku zbija się w większe grudki i utrudnia wykonanie jednorodnej masy. Warto więc w początkowej fazie zatrzymać maszynę i sprawdzić, czy aby nie zrobiła się „klucha”.

Przy okazji wykonywania czopków lub globulek warto dodać – że jeśli komuś udało się ładnie wymieszać składniki, a podłoże roztopiło się przyjmując postać i piękną, półprzezroczystą

barwę lipowego miodu tzn. że schrzanił i czas zrobić receptę raz jeszcze, tym razem bez przegrzania masy...

Kwestia wykonywania maści – coś jeszcze.

Otóż stoje na stanowisku, że Unguator – to nie niewolnik i nie należy tylko wcisnąć mu przycisk i wyjść, zwłaszcza jeśli się wemulgowuje roztwór do podłoża.

Wiele osób wlewa do podłoża od razu całość roztworu z przepisu, po czym ustawia obroty na 6-8 i jazda pogadać przez telefon. Bo przecież „w końcu się wkręci”..

Ciekawe, że robiąc ręcznie nikt nie pokusi się o podobny sposób postępowania. A rzecz w tym, że nie chodzi tylko o bezsensowny wysiłek ale o poprawność wykonania maści.

Przy wysokich obrotach możemy doprowadzić do takiego stopnia wymieszania – że nie zauważy się, iż powstała emulsja jest niestabilna (jeśli w ogóle istnieje). Dla przykładu – jeśli w butelce intensywnie wstrząsnąć olej z wodą – to przez chwilę będzie wyglądać jednorodnie – ale za chwilę..warstwy się rozdzielią. Podobnie tu – i jeśli przy wydawaniu leku nie sprawdzi się konsystencji – Pacjent wróci ze słusznymi uwagami.

Dlatego – należy małymi porcjami dodawać roztwór do podłoża i ustawiać na unguatorze małe obroty !!

Patrz też uwagi odnośnie: Acidi salicylici w trudnościach ☺.

W trakcie opracowywania „Ściągą z receptury” – miałem kontakt z firmą Eprus, którą udało się namówić do wytworzenia półprzezroczystych pojemników / tub do unguatora.

Efekt jest REWELACYJNY !! – zarówno przy produkcji czopków i globulek, jak również w celach dydaktyczno – szkoleniowo – demonstracyjnych.

Eprusie – dobra robota! ☺

Kapsułkarka

Czyli coś o czym wszyscy wiedzą, niektórzy widzieli a niestety prawie nikt nie używa ☺, a szkoda bo urządzenie mimo swej prostej konstrukcji (o tym w dalszej części) – w znakomity sposób może usprawnić wykonywanie proszków dzielonych.

Jako ciekawostkę podam, że już dawno temu próbowano, usprawnić procedurę dzielenia / rozsypywania proszków do opłatków skrobiowych. Dostępne były m.in.

niemieckie i czeskie przyrządy, składające się ruchomych względem siebie płytek z otworami wielkością dopasowanymi do odpowiednich opłatków. Opłatki (wieczko) z tego co można zauważyć na starych rycinach, różniły się od dzisiejszych wyraźnym kołnierzykiem, dzięki któremu nie wypadaly przez otwory w owej maszynerii, denko naturalnie nie posiadało takiego kołnierzyka. Skutkiem tego (tu snuję domysły) – każdy rozmiar opłatków służył tylko jednej objętości i nie mógł być, jak obecnie, wykorzystywany zamiennie czyli denko jednego rozmiaru nie było jednocześnie wieczkiem rozmiaru mniejszego.

A jak działa kapsułkarka ?... – identycznie.

Poniższy opis budowy i działania przedstawię na podstawie Kapsułkarki ręcznej CAPSUNORM®.

Urządzenie ma prostą konstrukcję i składa się z zestawu dwóch dziurkowanych płytek (matryc) zamontowanych w stelażu oraz trzeciej, górnej - zaopatrzonej w uchwyty, którą zdejmuje się podczas napełniania kapsułek.

Kapsułki dostarczane są w opakowaniach mniej chaotycznych niż opłatki – tu: kapsułki już są połączone: denko z wieczkiem – dzięki czemu nie trzeba mozolnie wyszukiwać pasujących do siebie elementów. Podobnie jak w opłatkach – również tutaj wieczka kapsułek mają minimalnie większą średnicę i to wykorzystane jest by sprawnie rozłożyć je w matrycach. Można do tego zresztą wykorzystać tzw. „Pozycjoner do kapsułkarki” – nie stanowi on wyposażenia ale przy taśmowej produkcji proszków może być przydatny. Szkoda, że nie jest on zaopatrzony w jakiś pojemnik, tak by można było jeszcze bardziej usprawnić pracę.

W każdym razie – po złożeniu urządzenia – wszystkie matryce ułożone są jedna na drugiej. Kapsułki można w nich umieścić tylko w jedną stronę czyli denkami do dołu – następnie dzięki specjalnej blokadzie w stelażu – denka są unieruchomiane w matrycach, a wieczka jednym ruchem matrycy górnej ściągane.

Po rozsypaniu proszku – matryca górna wraz z wieczkami wraca i dzięki płytce dociskowej znajdującej się w stelażu i odpowiednim zablokowaniu wieczek – kapsułki zamykają się wszystkie jednocześnie.

Należy wspomnieć, że do każdego typu (wielkości) kapsułek potrzebny jest oddzielny zestaw matryc, co w moim odczuciu nie stanowi wady urządzenia a jego cechą wynikającą z wielkości kapsułek. Szkoda, że trzeba je osobno dokupić.

Idea działania kapsułkarki – teoria z praktyką

Otóż, o ile dzieląc proszki na opłatki – nie zastanawiamy się zasadniczo nad ich objętością (pomijam tu kwestie puszystości itp.) – o tyle w przypadku kapsułek – masa proszku spada na drugi plan – gdyż rozsypując korzysta się tu z objętości kapsułek.

Proszek przygotowuje się standardowo w moździerz – ale przed rozsypaniem należy znać jego objętość – czyli przesypać do cylindra i uzupełnić *vehiculum* do odpowiedniej objętości (równej objętości przygotowanych kapsułek). Może brzmi to zawile – ale w rzeczywistości takie nie jest, zwłaszcza że wykonując powtarzalne recepty ilość *vehiculum* staje się wartością stałą (oczywiście wykluczając, że poszczególne serie substancji różnią się zasadniczo jakością (tu:objętością) od siebie).

Można się oczywiście posłużyć tzw. gęstością nasypową [g/ml] – wielkością fizyczną, która (niczym współczynnik wyparcia) charakteryzuje dany proszek i stanowi łącznik pomiędzy jego masą a objętością.

W ten sposób wykonanie proszków – zwłaszcza dla dziecka – skraca się baaaaaardzo mocno przy zachowaniu dużej dokładności wykonania.

Mieszadło magnetyczne

Mało popularne i drogie, jak na zapotrzebowanie apteki, urządzenie, a szkoda... zwłaszcza z wbudowaną płytką grzejną.

Wagi apteczne

Obecnie trudno spotkać aptekę, w której stosuje się jeszcze w codziennej aptece wagi szalkowe ze śrutem do tarowania i kompletem odważników. Zostały wyparte (i słusznie) przez wagi elektroniczne – proste i szybkie w obsłudze.

Mimo tego warto podkreślić i przypomnieć, że nowoczesna waga (nawet z kalibracją wewnętrzną i rozbudowanymi możliwościami pamięci i sumowania dodawanych składników) nie wyeliminuje pomyłek jeśli nie przestrzega się właściwego użytkowania.

Waga powinna stać na solidnym stole, nie powinna być przenoszona a już kardynalnym błędem jest przenoszenie jest po uruchomieniu!

Innym – jest brak zwracania uwagi czy jest właściwie wypoziomowana (sic!) czy też zapominanie o tarowaniu zlewek, butelek, pojemników itp..

Ważne jest aby dostosowywać rodzaj wagi do ilości odważanej substancji i nie odważać niewielkich ilości substancji na wagach o dużym aretażu = małej dokładności !!

Przy okazji warto – powiedzieć, że dawniej zanim wprowadzono system metryczny i 1kg stał się podstawową jednostką masy - w aptekach funkcjonowało wiele odmiennych od dzisiejszych wzorców. Nie zawsze jednak się pamięta o tym, że mimo podobnych często nazw jak np. *funt*, *uncja* czy *drachma* – nie były uniwersalne.

Handel miał swoje odważniki – a aptekarze swoje i to zazwyczaj nieco mniejsze od tych pierwszych. Dodatkowo – w różnych państwach – wzorce były nieco inne – stąd też z pewną ostrożnością należałoby podejść do dawnych receptur i choć nie podejrzewam, żeby „na maść z 1 skrupulem śliny nietoperza” było wielu chętnych – to jednak w zależności od kraju – maść mogłaby nieznacznie różnić się siłą działania 😊

Naczynia i utensylia

Receptura – mimo, iż jest szalenie poważna i należy w niej użyć wszelkiej staranności i uwagi podczas wykonywania leku – to również utensylia, z którymi lepiej dobrze żyć i jak z dobrymi znajomymi – z którymi można się nieco poprzezywać i lepiej poznać.

Warto mieć o kilka przedmiotów w niej za dużo – niż mieć włączony „tryb Eco” i zastanawiać się czy aby na pewno jest wszystko ok. Druga sprawa to wygoda i praktyczność by wysiłek i czas włożony w wykonanie leku był adekwatny i jedynie niezbędny.

- Bagietki – super wynalazek do mieszania roztworów – niedoceniany podczas robienia czopków przy pomocy unguatora. Zazwyczaj wszyscy znają bagietki cienkie – ok. 4-5mm średnicy – ale są też lepsze – grubsze – mniej się tłuką, lepiej się je trzyma i łatwiej wyciera z substancji – czyli mniejsze straty!! ;)
- Cylindry miarowe – koniecznie, gdyż nie raz zdarzy się recepta napisana w ml.
- Garnek – a jakże ! – prawdziwy też się przydaje – zwłaszcza jeśli się nie posiada prawdziwej łaźni wodnej (takiej z fajerkami 😊) – to z jego pomocą możemy ją sobie w razie potrzeby urządzić ;)
- Igły a w zasadzie cieńki, dający się łatwo trzymać i wyjąławiać drucik. Przydatny do upewnienia się czy czopki / globulki wylane do fomy nie zawierają pęcherzyków powietrza
- Karty/Klisze celuloidowe – rzecz niby małej wagi – a jednak. Zazwyczaj odzyskiwane z kliszy rentgenowskiej – chyba najlepsze jeśli chodzi o grubość /elastyczność /trwałość. Można się posiłkować materiałem z blistrów w które są pakowane różne rzeczy. Aczkolwiek zazwyczaj plastik jest albo za twardy albo za miękki ..albo się deformuje z czasem. W każdym razie – taka grubą kartę/kliszę też warto mieć – zwłaszcza przy „produkcji” past czy czopków. Spotkałem się również z kliszami sprzedawanymi – ale z przykrością stwierdzam, że są za małe i w nieodpowiednim kształcie (krzywizna jest jednostronna – co praktycznie uniemożliwia zmianę strony podczas np. oczyszczania pistla)

- Kieliszek (najlepsze od syropu) – jeśli ktoś sypał omeprazol w opłatki dla dziecka – to wie o co chodzi. Otwiera się kapsułki do kielicha – waży i wylicza odpowiednio ile rozsypać do pojedynczego opłatka i proszki robią się niemal same..
- Lampa grzewcza – a w zasadzie żarówka IR (promiennik) - zamiast płyty grzejnej – sprawdza się do podgrzewania podłoża w maści, zwłaszcza wyciągniętej z lodówki.
- Lejki – ilościowo może nie są, obecnie, potrzebne w nadmiarze lecz wielkościami warto mieć kilka.
- Moździerce i parownice – warto mieć w recepturze kilka wielkości, warto mieć je z dziubkiem i po trzecie „warto” też mieć wszystkie rodzaje – czyli standard ceramiczne, metalowe, szklane oraz z tworzywa sztucznego (melaminowe). Te ostatnie (i szklane) – nie mając porowatości - są idealne do rozcierania/mieszania małych ilości substancji (zwłaszcza o małych kryształach). Mają wadę – mają cienkie ścianki – więc jeśli ktoś chce rozetrzeć twarde tabletki – może zepsuć. Pewnym rozwiązaniem jest rozkruszenie tabletki w miejscu styku z dolną ścianką boczną lub rozkruszenie tabletki w normalnym moździercu. Duże (powyżej 20cm średnicy) ceramiczne moździerce + duży pistel - są idealne do zrobienia masy na czopki/globulki/stylki !!
- Nóż recepturowy – niby miękki i się nim lanoliny nie powinno nakładać – ale warto mieć – zwłaszcza duży i szeroki – bez niego robienie styli vag. byłoby udręką.
- Pistle – podobnie jak z moździerce – warto mieć ich nadmiar – zarówno ceramiczne jak i z tworzywa. Nie należy oczywiście niszczyć ceramicznymi pistlami moździercy z tworzywa...
- Probówki, kroplomierz - też się przydadzą ..
- Sitko – oczywiście metalowe które można wyjąławiać bez kłopotu. Bardzo przydatne urządzenie jeśli trzeba rozetrzeć tabletki z trwałymi osłonkami . Można się nad nimi pastwić a osłonki odsiać. Są oczywiście również sita numerowane (dot. wielkości oczek) do odsiewania ziół.
- Szalka Petriego – ktoś kto odważał kiedyś zbyt szybko Jod – wie jak bardzo by mu się wtedy przydała ;)
- Szklane tace/tafle – czyli dzisiejszy odpowiednik tacy do robienia pigułek. Rzecz niezbędna do formułacji czopków czy stylek. (w zasadzie kiedyś też były wykorzystywane – do robienia Lamelek – ale nie wiem czy było to powszechne...)
- Szpatułki i łyżki recepturowe – osobiście preferuje metalowe – choć są też z tworzywa. Podobnie jak ze zlewkami – szpatułek nigdy nie jest za dużo ;)
- Sztandy czyli słoje (i butelki) ze szlifem – osobiście nie przepadam – ale niektórzy producenci wciąż dostarczają niektóre substancje w papierowych torebkach (po poznańsku w TYTKACH ☺) – czyli niejako wymuszają ich posiadanie.
- Tarka – jeśli ktoś lubi masło kakaowe w bloku kupować ;)
- Tuby do unguatora – (lecz) z półprzezroczystego plastiku. Do standardowej produkcji maści i past raczej się nie nadają, ze względu na ową przepuszczalność światła lecz

jest to prostu coś GENIALNEGO jeśli chodzi o robienie czopków, globulek oraz do wykorzystania w celach demonstracyjno – szkoleniowych !! (wiem powtarzam się ☺)

- Unguator – rzecz niezbędna jeśli chodzi o dzisiejszą recepturę. Po pierwsze usprawnia pracę, po drugie – wydajemy Pacjentowi lek, który dobrze zabezpiecza lek a estetycznie wyglądając budzi większe zaufanie również do apteki czyli NAS ;) (*szerszy opis w tekście – przyp. autora ☺*)
- Zlewki – ile się da, tyle warto mieć – i tak się draństwo tłucze w czasie mycia ;) osobiście preferuje zlewki tzw. „niskie”. Obecnie dostępne również z tworzywa – wprawdzie grzać się w nich nie da na maszynie – ale jest to świetna propozycja do nowoczesnej receptury i jednocześnie alternatywa dla niepotrzebnie pokaleczonych rąk Pomocy Aptecznej.

Opakowania do leków

- Butelki – wiadomo o co chodzi. Od zawsze były szklane - obecnie są również dostępne jałowe, plastikowe – świetna sprawa niestety nie są dostępne wszystkie wielkości (objętości). I ..nie do wszystkiego. Producent deklaruje wprawdzie zgodność z normami żywnościowymi ale mimo monitów nie odpowiada konkretnie na pytania o trwałość chemiczną. A eter czy Collodium jakby nie patrzeć – raczej trudno w plastik nalać...(kto sklejał kiedyś modele w czasach gdy brakowało kleju ten wie o co chodzi..) Ja w każdym razie Pacjentowi nie dam butelki bez pewności, że mu się po tygodniu nie rozplynie...
Butelki jałowe są pakowane od razu z korkiem – nie ma więc potrzeby dodatkowej wyceny tego ostatniego przy taksowaniu leku.
Dodatkowo – małe buteleczki 10ml – są zaopatrzone w zakraplacz.
- Formy do czopków / globulek – mowa oczywiście o jednorazowych, będących jednocześnie opakowaniem. Podlegają wliczeniu w koszt leku.
- Pudełka do czopków. Temat od czasu do czasu wałkowany na różnych forach farmaceutycznych w sprawie wyceny. Otóż – prawnie mamy zapis o tym, że ich nie wyceniamy – i to jest prawda – ale dotyczy to dawnych, pudełek tekturowych! Nie wiem czy są gdzieś jeszcze obecnie takie dostępne – w każdym razie, wyglądały jak nieco wydłużone pudełka do zapalek do samodzielnego złożenia w aptece.
- Pudełka i tuby do maści – niczego opisywać nie trzeba. Jakie są – każdy widzi – nic tylko rozpakować i maści robić ! (Sprawdź jednak wcześniej: TUBY DO UNGUATORA ☺)
- Tubki aluminiowe do maści – zwłaszcza ocznych lub małych ilości. Podobnie jak wyżej z małą uwagą – że w razie czego, gdyby przypadkiem zabrakło – można je zastąpić

strzykawką. Niektóre apteki w ogóle przeszły na strzykawki..co skąd inąd jest bardzo dobrym rozwiązaniem.

- Torebki – nie wiem co nich napisać. Świetnie, że są..... Choć nie, - napiszę jednak !

Czy któryś z producentów mógłby zmienić proporcje w nadruku i „dać” więcej miejsca na skład leku kosztem ramki z miejscem na informacje o tym kto wykonał i kto wystawił receptę?? Z góry podziękował ☺

Przygotowanie naczyń i opakowań szklanych w recepturze.

Zasadniczo w aptece wykorzystuje się tradycyjną metodę przygotowania utensyliów oraz opakowań, zarówno szklanych, metalowych jak i porcelanowych czyli mycie w wodzie i wyjaławianie w sterylizatorze powietrznym. Sterylizacja parą wodną (i inne metody) – ze względów na koszty urządzeń, wygodę oraz brak potrzeby niszczenia materiału zakaźnego nie są stosowane powszechnie w aptekach – stąd też parametry tego typu jałowienia pozostaną tu pominięte.

Naczynia oraz opakowania szklane i porcelanowe należy umyć dokładnie szczoteczką wewnątrz i zewnątrz 1 % roztworem detergentu, o temperaturze 60-80^oC, następnie dokładnie usunąć detergent ciepłą, bieżącą wodą, aż do zaniku piany i płukać trzykrotnie wodą jałową.

Umieścić w puszcze sterylizacyjnej i wyjaławiać w sterylizatorze powietrznym zgodnie z czasem i temperatura sterylizacji wg załączonej tabeli:

Temperatura [^o C]	Czas wyjaławiania [h]
140	3
160	2
170-180	1 – 30min
Depirogenizacja:	
200	1
250	30min

Czas wyjaławiania liczony jest od osiągnięcia temperatury jałowienia w suszarce – a nie od jej podłączenia do zasilania !!

Przydatne informacje – ilości ryczałtowe, miary domowe, krople, temperatura, pH, rozpuszczalność, liczba wodna, rozcieńczanie spirytusu i inne.

Ilości leków recepturowych na tzw. „jeden ryczałt” ☺

Postać leku	Ilość
Proszki dzielone	do 20 szt.
Proszki niedzielone (proste i złożone)	do 80 g
Czopki, globulki, pręciki	do 12 szt.
Roztwory, mikstury, zawiesiny, emulsje	do 250 g
Płynne leki do stosowana zew. (jeżeli zawierają spirytus, ilość spirytusu w przeliczeniu na 95% nie może przekraczać 100g)	do 500 g
Maści, kremy, mazidła, pasty	do 100 g
Krople do użytku wewnętrznego i zewnętrznego	do 40 g
Mieszanki ziołowe	do 100 g
Pigułki	do 30 szt.
Klein	do 500 g
Krople do oczu, uszu i nosa oraz maści oczne sporządzone w warunkach aseptycznych	do 10 g

Dziennik Ustaw z 2 lutego 2011 Nr 23 poz. 126

Miary domowe:

Rodzaj miary	Woda	Nalewki, Oleje	Syropy	Proszki	Zioła
łyżeczka do herbaty	5	4	6	0,5-3,5	1,5
łyżka deserowa	10	9	13	-	-
łyżka stołowa	15	12	20	7,5	4-8
Kieliszek mały	15-25	12-20	20-30	-	-
Kieliszek do wina	50	40	60	-	-
Filizanka	100-150	80-120	120-180	-	-
Szklanka	200-250	160-200	250-320	-	-
Na koniec noża	-	-	-	0,1-1,0	-
Garść	-	-	-	-	20-30

Krople – ilość i masa*

	<i>Ilość kropli w 1,0 gramie</i>	<i>masa 1 kropli [mg]</i>
Aqua	20	50
Acidum lacticum	34	30
Acidum hydrochl.10%	21	49
Aluminium subaceticum sol.	21	48
Ammonium hydricum 10%	23	44
Balsamum peruvianum	32	32
Benzinum	71	14
Chloroform	58	17
Etanol 96°	66	15
Etanol 95°	65	15
Etanol 90°	62	16
Etanol 70°	55	18
Eter	85	11
Formalina 40%	32	31
Gliceryna 86%	23	44
Kardiamid (roztwor niketamidu)	30	33
Methylum salicylicum	35	29
Nalewki	53 (52-54)	19
Oleje tłuse	44	23
Oleum Menthae pip.	51	19
Oleum Terebinthinae	51	19
Paraffinum liquidum	45	22
Sirupus Simplex	18	55
Solutio Jodi spirituosa	55	18
Solutio Jodi aquosa	19	52
Tinctura Convallariae	52	20
Tinctura Valerianae	53	19
Tinctura Valerianae aethera	66	15

*w różnych źródłach pojawiają się niewielkie różnice wynikające przyjętego zaokrąglenia i dokładności podawanego wyniku (np. czy ostatnia kropla może przekroczyć 1 gram – czy za liczbę kropli/gram przyjąć numer ostatniej, która tego nie dokonała) . Ilość i wielkość kropli związana jest z wieloma czynnikami np. lepkość, temperatura, ciśnienie, kształt naczynia...

Określenia stopnia rozpuszczalności

Stosunek ilości substancji do ilości rozpuszczalnika

bardzo łatwo rozpuszczalny	mniej niż	1
łatwo rozpuszczalny		1-10
rozpuszczalny		10-30
dość trudno rozpuszczalny		30-100
trudno rozpuszczalny		100-1000
bardzo trudno rozpuszczalny		1000-10000
praktycznie nierozpuszczalny	więcej niż	10000

Liczba wodna podłoży maściowych

Jest to liczba gramów wody jaką, w 20°C, może związać 100g podłoża, tworząc trwałą emulsję:

- euceryna ok. 300
- euceryna S ok. 250*
- hascobaza ok. 100*
- lanolina bezwodna ok. 200 (190-220)
- maść cholesterolowa ok. 220
- olej kakaowy ok. 20-30
- smalec 7-16
- smalec + 2% cholesterolu ok. 180
- smalec + 10% cholesterolu ok. 220
- smalec + 15% lanoliny ok. 70
- Unguentum simplex ok. 85 (nie mniej niż 35)
- wazelina 7 -10
- wazelina + 5% lanoliny ok. 80
- wazelina +25% lanoliny ok. 240
- wazelina + 1% cholesterolu ok. 300
- wazelina + 2,5% cholesterolu ok. 400
- wazelina hydrofilowa ok. 250

*informacje od producentów.

Tabela rozpuszczalności niektórych substancji

Dotyczy stosunku 1cz.substancji na Xcz.rozpuszczalnika = im mniejsza wartość tym lepiej substancja się rozpuszcza !

G – oznacza na gorąco

tr - trudno

+ – oznacza „rozpuszczalny”

Substancja	Woda	Etanol	Oleje	Gliceryna
Acidum aceticum	+	+		
Acidum acetylosalicylicum	300 lub 100G	5	-	-
Acidum benzoicum	350 lub 18G	2,3	+	85
Acidum boricum	25 lub 4G	25	-	5
Acidum lacticum	+	+	+	+
Acidum citricum	+	1,5		
Acidum salicylicum	550 lub 15G	3,5	80	60
Acidum tannicum	1	2	-	1
Adrenalinum hydrotartaricum	3	520	-	-
Aminophyllinum	+	-		
Ammonium bromatum	2,5	20	-	-
Ammonium chloratum	2,7 lub 1,4G	100		8
Anaesthesinum	2500	8	50	-
Argentum nitricum	0,5 lub 0,1G	30	-	100-1000
Argentum proteinicum	1	-	-	-
Atropinum sulfuricum	0,5 lub 2,5G	8		2,5
Balsamum peruvianum	-	5	-	-
Bismuthum subgallicum	-	-	-	-
Bismuthum subnitricum	-	-	-	-
Calcium bromatum	0,8	+		
Calcium carbonicum ppt	-	-		
Calcium chloratum	1,2 lub 0,7G	3	-	-
Camphora	800	1	4	-
Chloralum hydratum	0,3	+		+
Chloroformium	200	+	+	
Cholesterolum	400	100	+	-
Cignolinum	-	+	+	-
Codeinum phosphoricum	3,2	300-450	-	-
Coffeinum n.benzoicum	2	50	-	-
Cuprum sulfuricum	3 lub 1G	-	-	4
Detreomycinum	400	+		
Dioninum	+	+		
Ephedrinum	20			
Ephedrinum hydrochloricum	3,5	7	-	-
Gentamycinum sulphuricum	10-30	-	-	-
Glucosum	0,8	140	-	-
Glycerinum	+	+	-	+
Gummi arabicum	2	-	-	-
Homoatropinum hydrobromidum	6,5	20		
Ichtiol	10	1	-	9

Jodum	2950	10,5	-	65
Kalium bromatum	1,6	200	-	5
Kalium hypermanganicum	16 lub 4G			
Kalium jodatum	0,75	23	-	2
Kalium nitricum	3,3 lub 0,5G	620	-	-
Lactosum	7	-	-	-
Lignocainum	0,7-0,8	1,5		
Luminal	1100 lub 40G	10	-	-
LuminalNa	1	20	-	-
Mentholum	-	0,2	6	-
Methyleum coeruleum	25	65		
Methylum salicylicum	-	+	+	
Metronidazolium	tr			
Morphinum hydrochloricum	25 lub 1G	52	8	20
Natrium benzoicum	2	75	-	9
Natrium biboricum (Borax)	25 lub 0,5G	-	-	1,5
Natrium bicarbonicum	12 lub +G	-	-	-
Natrium bromatum	1,2	16		
Natrium chloratum	2,8			5-10
Natrium citricum	2 lub 0,6G	-	-	-
Natrium salicylicum	1	6		5
Natrium thiosulfuricum	1	-	-	13
Neomycini sulfuricum	16			
Novalginum (Metamizol)	1,5	-	-	-
Novocainum hydrochloricum	1	9	-	-
Papaverinum hydrochloricum	40	-	-	-
Paraffinum liquidum	-	-	+ (- Ricini)	
Pepsinum	+	-		+
Pilocarpinum hydrochloricum	+	+		
Phenolum (liquefactum)	+ (+)	+ (+)		
Prednisolonum	-	+		
Procainum hydrochloricum	1	25		
Pyoctaninum coeruleum	25	+	-	+
Pyramidonum	18	2	-	-
Pyrogallolum	+	+		
Resorcinum	1	1	-	1-10
Rivanolum	50 lub 9G	100	-	-
Saccharum album	0,5 lub 0,2G	90		
Urea	1 (1,5)	5	-	-
Urotropina	1,5	10	-	-

Przybliżone pH roztworów wodnych niektórych substancji

Substancja	pH
Acidum aceticum 1%	3,0
Acidum ascorbicum	2,5-5,0
Acidum boricum	4,0-5,0
Acidum citricum	1,8-2,2
Acidum lacticum	1,6-2,5
Acidum hydrochloricum 1%	1,0
Adrenalina	2,5-3,5
Aluminii Kali sulfuricum (Alumen)	2,5-4,5
Aminophyllinum	8,0-9,0
Ammonium bromidum	4,0-7,0
Ammonium chloridum	4,5-6,0
Ammonium hydricum sol 1%	11
Atropinum sulfuricum	5,4-6,4
Aqua Calcis	13,0
Calcium chloratum	5,5-6,5
Chloralum hydratum	3,5-5,0
Codeini phosphoricum	4,0-5,0
Coffeinum n.benzoicum	7,0-8,5
Ephedrini hydrochloricum	4,5-6,0
Glucosum	4,0-6,0
Homoatropini hydrobromidum	5,5-7,0
Ichtiol	7,9-8,5
Insulinum (protaminatum c. Zn)	2,5-3,5 (6,9-7,3)
Kalium bromatum	5,0-7,5
Kalium jodatum	5,0-7,0
Luminal-Na	9,0-11,0
Metamizolum natricum	6,5-7,5
Morphinum hydrochloricum	4,5-5,5
Natrium benzoicum	6,5-8,0
Natrium bicarbonicum	7,5-8,0
Natrium bromatum	5,8-7,4
Natrium chloratum	5,0-7,5
Natrium salicylicum	6,0-7,4
Natrium tiosulfuricum	7,0-8,0
Papaverinum hydrochloricum	3,0-4,5
Pilocarpinum hydrochloricum	3,8-5,2
Polocainum (Novocainum, Procainum)	4,2-6,5
Resorcinolum	4,0-5,5
Syropy	3,5-5,5
Tinctury	3,5-7,0
Urotropinum (Methenaminum)	7,8-8,2
0,9% Sol. Natrii chlorati	5,8-7,2
Vit. B ₁ (Thiaminum)	3,0-4,0
Vit. B ₂	6,0
Vit. B ₁₂ (Cyanocobalaminum)	3,5-5,5
Zincum sulfuricum	4,5-6,0

Określenia temperaturowe

zimna	0°C – 5°C	<i>FPVIII wprowadza nowe określenia:</i>	zamrażarka	poniżej -15°C
chłodna	5°C – 15°C		lodówka	2°C – 8°C
temp. pokojowa	15°C – 25°C		zimne/chłodne	8°C – 15°C
umiarkowanie ciepło	25°C – 40°C		temp. pokojowa	15°C – 25°C
ciepło	40°C – 75°C			
gorąco	75°C – 95°C			

Ochłodzić (=> doprowadzić do temp.)	15°C – 25°C
Oziębic	0°C – 5 °C
Umiarkowanie ogrzać	25°C – 40°C
Ogrzać	40°C – 75°C
Silnie ogrzać	> 75°C

Przy braku określenia temperatury stosować temperaturę pokojową 15°C – 25°C

Opłatki i kapsułki - pojemność

Nr opłatka	Subst.ciężkich (g)	Subst.lekkich (g)	Objętość (ml)	Nr kapsułki	Objętość (ml)	Subst.około (g)
1	0,5	0,3	0,5-0,6	000	1,4	1,64-0,82
2	0,7	0,4	0,7-0,8	00	0,95	1,09-0,55
3	0,9	0,6	1,0-1,1	0	0,68	0,82-0,41
4	1,2	0,8	1,2-1,3	1	0,5	0,6-0,3
5	1,5	1,1	1,5-1,6	2	0,37	0,44-0,22
6	1,8	1,3	1,8-2,0	3	0,3	0,36-0,18
				4	0,21	0,25-0,126
				5	0,13	0,16-0,08

Aby obliczyć wielkość opłatka:

$$W_0 = (m_1 + m_2 + \dots + m_n) * 5$$

W_0 – wielkość opłatka – wynik zaokrąglamy „w górę” do całości np. 3,45 = opłatek nr 4.

$m_{1,2,..n}$ – masa substancji wchodzących w skład pojedynczej dawki z recepty

W przypadku substancji puszystych np. MgO – zwiększamy numer o 1, a w przypadku pyralginy nawet o 2.

Gdy ilość substancji przekracza pojemność opłatków – należy rozdzielić je na 2 mniejsze, równej wielkości, zaznaczając na sygnaturze zmianę dawkowania np. z D.S. 2x1 na D.S. 2x2.

Czopki, globulki, pręciki – tabela wielkości i masy.

Postać leku	Wielkość	Masa
Czopki	Długość 1-3 cm Średnica 1-1,5 cm	Dzieci – 1,0g Dorośli – 2,0g (do 3,0)
Globulki	Długość ok. 2-2,5cm owalne	2,0-5,0 Zazwyczaj 3,0g
Pręciki – Styli		
-docewkowe (wymóg jałowości!)	Długość 4-8 cm Średnica 3-5 mm	1,0-3,0g
-dopochwowe	Długość 2-3 cm Średnica 3-5 mm	0,5-1,0g

Czopki i globulki - współczynnik wyparcia.

$$M = F - (f \cdot s)$$

M – ilość masła jaką należy użyć do wykonania czopka / globulki

F – pojemność formy w gramach (zwykle dla masła kakaowego)

f – współczynnik wyparcia

s – ilość substancji

W praktyce – ze względu na konieczną dokładność uzyskanych wyników należy jednak obliczeń dokonywać dla całości recepty z uwzględnieniem wszystkich substancji wchodzących w skład leku (tu: czopka / globulki).

Zmodyfikowany wzór przyjmuje postać

$$M_N = N \cdot [F - (f_1 \cdot s_1) - (f_2 \cdot s_2) - \dots - (f_x \cdot s_x)]$$

M_N – ilość masła jaką należy użyć do wykonania wszystkich czopków / globulek

F – pojemność formy w gramach (zwykle dla masła kakaowego)

$f_{1,2,x}$ – współczynnik wyparcia dla substancji 1,2,x

$s_{1,2,x}$ – ilość substancji 1,2,x

Współczynnik wyparcia najczęściej stosowanych substancji.

Substancja	Współczynnik wyparcia* f
Acidum boricum	0,67
Aminophenazonum	0,78
Aminophyllinum	0,88
Ammoni bituminosulfonas	0,91
Argentum proteinicum	0,61
Balsamum peruvianum	0,83
Bismuthi subgallas	0,37
Bismuthi subnitricum	0,33
Codeini phosph.	0,69
Glycerolum 86%	0,78
Metronidazolum	0,67
Morphini hydrochloricum	0,85
Nystatinum	0,77
Papaverini hydrochloricum	0,72
Phenobarbitalum	0,84
Procaini hydrochloricum	0,80
Resorcinulum	0,71
Sulfanilamid	0,60
Tanninum	0,64
Theophyllinum	0,60
Zinci oxydatum	0,15-0,25
ŚREDNI WSPÓŁCZYNNIK WYPARCIA (przy braku danych) * dla tłuszczów	0,70 *1,0

**oznacza, że 1,0 gram danej substancji zajmuje taką objętość jaką zajęłaby ilość Ol.Cacao odpowiadająca ilościowo - wartości f w gramach.*

Odchylenia zawartości i ilości środka leczniczego

do 1,0 subst.	+/- 10%	cały lek ->	5 – 10	+/-	10%
powyżej 1,0	+/- 5 %		10 – 20	+/-	8 %
			20 – 50	+/-	5 %
			50 – 100	+/-	3%
			100 –200	+/-	3%
			x > 200	+/-	1%
Proszki do 0,2 – +/- 15%		do 1,0 +/- 10%		x>1,0 +/- 8%	

Dawki pediatryczne

Tutaj zamieszczam jedynie kompilacje różnych wzorów i tabel – szczegółowych informacji – zwłaszcza wobec leków silnie działających należy zawsze szukać w literaturze – gdyż dawki mogą różnić się od wyliczonych. Ta sama sugestia dotyczy dawkowania leków u pacjentów geriatrycznych, u których zmiany w nerkach, wątrobie, wchłanianiu i ogólnym poziomie metabolizmu oraz częsta, niekontrolowana polipragmazja – mogą znacząco zmieniać działanie leku.

Dla leków o dużym indeksie terapeutycznym dla dzieci powyżej 1 roku życia:

Wzór Gowlinga:

$$D_d = \frac{\text{Max dawka dla dorosłych} \times \text{Wiek dziecka w latach}}{24}$$

D_d – dawka dla dziecka

Wzór Younga:

$$D_d = \frac{\text{Max dawka dla dorosłych} \times \text{Wiek dziecka w latach}}{\text{Wiek dziecka w latach} + 12}$$

D_d – dawka dla dziecka
(dla dzieci 2-12 lat)

Wzór Clarka w oparciu o masę ciała:

$$D_d = \frac{\text{Max dawka dla dorosłych} \times \text{Masa ciała dziecka}}{70}$$

D_d – dawka dla dziecka
(dla dzieci powyżej 2 lat)

NIE NALEŻY UŻYWAĆ POWYŻSZEGO WZORU U DZIECI OTYŁYCH

Wzór w oparciu o powierzchnię ciała

$$D_d = \frac{\text{Powierzchnia ciała dziecka [m}^2\text{]}}{1,8} \times \text{Dawka dla dorosłego}$$

1,8 – średnia pow.ciała dorosłego o wadze 70kg i wzroście 170 cm.

Wartości powierzchni i masy ciała u dzieci oraz przybliżone dawki – jako % dawki dorosłego.

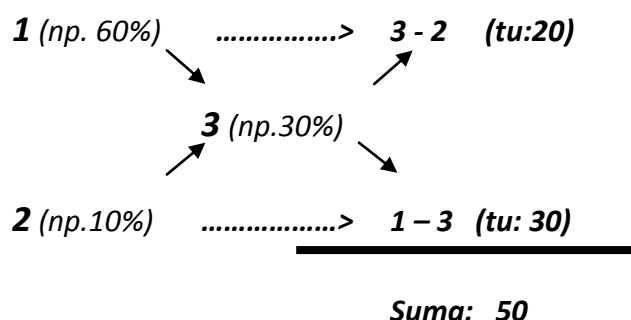
Wiek (powyżej)	Masa ciała [kg]	Powierzchnia ciała [m ²]	Procent dawki dorosłego
4 tygodnie	3,5	0,21	12,5*
2 miesiące	4,5	0,28	15,0*
4 miesiące	6,5	0,36	20,0*
1 rok	10	0,49	25,0
3 lata	15	0,65	33,0
7 lat	23	0,87	50,0
12 lat	40	1,27	75,0
Dorośli	65	1,76	100,0

*-nie dotyczy wcześniaków ze względu na upośledzone funkcjonowanie wątroby i nerek.

Powyższe wartości masy ciała dla danego wieku dziecka, ujęte w tabeli należy traktować jako orientacyjne – w różnych źródłach są one odmienne (czasem nawet w obrębie jednego podręcznika 😊)

Mieszanie roztworów (reguła krzyża)

Reguła krzyża – ogólnie służy do otrzymania proporcji w jakim powinny być zmieszane 2 wyjściowe roztwory o różnym stężeniu (**1** i **2**) aby uzyskać oczekiwane (pośrednie) stężenie roztworu (**3**). Oczywiście regułę można stosować również w przypadku rozcieńczania – wtedy roztwór (**2**) traktujemy jako roztwór o stężeniu 0%.

W powyższy przykład należy odczytywać:

Zmieszać 20 części roztworu **1** (60%) z 30 częściami roztworu **2** (10%) w celu uzyskania oczekiwanego roztworu **3** o stężeniu 30% (łącznie 50 części).

Rozcieńczanie spirytusu

Uwaga – poniższe obliczenia – służą jedynie do rozcieńczania etanolu -> wodą – w przypadku mieszania dwóch roztworów etanolu różnej mocy – należy zastosować regułę krzyża.

$$X = \frac{100 \times \% \text{ wagowy etanolu słabszego}}{\% \text{ wagowy etanolu silniejszego}} = \text{ile wziąć silniejszego (na 100)}$$

W praktyce zamiast „100” z licznika – wstawiamy ilość rozcieńczonego etanolu – czyli tego, którego chcemy uzyskać i jaka będzie potrzebna do wykonania recepty – wynikiem zaś jest ilość etanolu silniejszego, którego będziemy rozcieńczać.

Jest to tzw. zasada: Lekarz – Lekarz przez Aptekarz – czyli to co Lekarz chce (ilość/stężenie) – przez to czym my dysponujemy (stężenie) – proszę podstawić samodzielnie jakiś przykład, a okaże się jakie to proste 😊

Najczęściej stosowane rozcieńczenia etanolu z wodą

Gęstość [g/ml]	% obj.	% wag.	g/l*	FP**
0,8074	96⁰ (96,03)	93,89	757,9	Etanol 760 g/l
0,8114	95⁰ (95,02)	92,45	749,9	
0,8298	90⁰ (90,00)	85,69	710,3	Etanol 710 g/l
0,8856	70⁰ (70,00)	62,40	552,4	Etanol 553 g/l
0,9094	60⁰ (59,96)	52,05	473,2	Etanol 474 g/l
0,9302	50⁰ (50,05)	42,48	395,0	Etanol 395 g/l
0,9396	45⁰ (45,03)	37,83	355,4	
0,9480	40⁰ (40,06)	33,36	316,1	
0,9556	35⁰ (35,02)	28,94	276,4	
0,9622	30⁰ (30,09)	24,69	237,4	

*- wartość obliczona wg wzoru i danych z FP VI

** - „wartość/nazwa” podawana przez FP jako *synonim*

Wartość kolumny [g/l] można obliczyć wg wzoru:

$$g/l = \% \text{ obj.} \times 0,78927 \times 10$$

% obj. – odczytujemy z tabeli

0,78927 – gęstość etanolu bezwodnego (d_{20})

Przy okazji – warto dodać, że zakupiony przez aptekę etanol jest często (choć nie zawsze) księgowany przez hurtownie w opakowaniach sygnowanych ilościowo w „ml” – aby nie przeliczać każdorazowo ilości (i przy okazji nie robić „braków magazynowych”), przy taksacji recepty, warto wprowadzić od razu w „gramach”.

Np. Etanol 70° butelka 500ml -> $500\text{ml} \times 0,8856$ (gęstość) = 442,8 g

Zobacz też:

Trudności (i niezgodności) recepturowe: *Spiritus Vini rectificatus* – czyli ile cukru w cukrze ?

Opis, działanie, wskazania oraz dawki najczęściej wykorzystywanych substancji i surowców farmaceutycznych

Wiadomości przedstawione poniżej mają na celu po pierwsze: przybliżyć i być może niekiedy nawet wskazać celowość użycia danej substancji jako składnika leku przepisanego do wykonania w aptece. Po drugie przedstawić nieco dawki i dawkowanie - zwłaszcza zwyczajowe, podawane przez lekarzy na receptcie, często przekraczające nowsze farmakopealne opracowania – a wynikające z dawniej stosowanych ilości oraz doświadczenia czy zaawansowania choroby.

PAMIĘTAJMY – za dużo źle, ale za mało – też niedobrze !!

Lepiej więc nawiązać kontakt z autorem recepty niż bezkrytycznie „ciąć” wg tabeli z FP.

Informacja:

- „po aptekarsku”: 1,0 – oznacza 1 gram (chyba, że zaznaczone jest inaczej)
- wskazania ujęte w FP – są napisane *kursywą*.
- kwalifikacja do danego wykazu A,B,N – patrz odpowiedni rozdział ☺

Acidum aceticum WYKAZ B

Działanie – środek żrący i drażniący, rozpuszcza i nekrotyzuje tkanki.

Wskazania – stosowany również do przyżegania brodawek i tkanki ziarninowej.

Postać i właściwości – bezbarwna ciecz o swoistym, ostrym zapachu i kwaśnym smaku. Miesza się z wodą, spirytusem i gliceryną.

Acidum acetylsalicylicum

Działanie – przeciwgorączkowe, przeciwbólowe, przeciwzapalne i w małych dawkach antyagregacyjne .

Wskazania – stany gorączkowe, grypa, bóle różnego pochodzenia

Przeciwwskazania – uczulenie na salicylany

Postać i właściwości – biały, drobnokrystaliczny proszek o słabym zapachu. Źle przechowywany – rozkłada się i zapach wtedy staje się intensywny i drażniący.

Dawkowanie – $D_j - 0,3-1,0$ $D_d - 1,0-3,0$ $D_{j_{max}} - 1,0$ $D_{d_{max}} - 3,0$ (do 8,0 wg FPIV)

Acidum benzoicum

Działanie – *Przeciwbakteryjne* i przeciwnilne, antyseptyczne, wykrztuśne, keratolityczne, w większych stężeniach *przeciwgrzybiczne* ($x \geq 6\%$)

Wskazania – Do płukania ust i gardła w nieżytach, środek konserwujący

Postać i właściwości – Półprzezroczyste płatki lub białe igiełkowate kryształy o słabym jednak charakterystycznym i drażniącym zapachu. Podczas ogrzewania topi się i sublimuje.

Dawkowanie – Zewnętrznie: roztwory do płukania 0,1-1%, przysypki, maści i pasty 2,0 – 10,0%.

Acidum boricum

Działanie – łagodny antyseptyk i słabe przeciwzapalne. Tylko do użytku zewnętrznego

Wskazania – roztwory na otarcia skóry, do przemywania ran, błon śluzowych, w zapaleniu spojówek, nadmierna potliwość stóp

Przeciwwskazania – ze względu na neurotoksyczność i kumulację w organizmie nie zaleca się stosować.

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształy lub biały proszek, bez zapachu o słono-kwaskowatym smaku.

Dawkowanie – Zewnętrznie: maści i wodne roztwory 1,0 – 3,0%, zasyпки do kilkunastu %, również *per se*. Maść do oczu do 3,0%. Maści do 10% (FPiV).

FPVIII – ogranicza w zasypkach stężenie do 10%, maści do 3%

Acidum citricum

Działanie – Wzmaga wydzielanie soku żołądkowego, ułatwia resorpcję wapna w jelitach, działa chłodząco i gasi pragnienie.

Wskazania – w pediatrii przy mdłościach i wymiotach *antiemeticum*

Postać i właściwości – Bezbarwne, przezroczyste kryształy bez zapachu i o kwaśnym smaku.

Dawkowanie – u dzieci 3,0–5,0% roztwór jako *antiemeticum* 5-7 łyżeczek przed jedzeniem, w stomatologii do 40%.

Acidum hydrochloricum dilutum (10%) WYKAZ B

Działanie – pobudzenie wydzielania soku żołądkowego (*w bezsoczności*), zakwasza treść pokarmową zwiększając w ten sposób łąknienie i poprawiając trawienie

Wskazania – niedokwaśność i związane z tym zaburzenia: brak łąknienia, biegunki

Postać i właściwości – Bezbarwna, przezroczysta (dymiąca w przypadku *concentratum* 36%) ciecz o drażniącym zapachu i kwaśnym smaku.

Dawkowanie – 3x dz. łyżka stołowa w roztworze 0,5-1,0% przed/w trakcie jedzenia lub *per se* 3x dz. 5-10 kropli na pół szklanki wody przed/w trakcie jedzenia

FPVIII doustnie: Dj – 0,5-1,0 Dd – 4,0 Dj_{max} – 4,0 Dd_{max} – 12,0

Acidum lacticum

Działanie – przeciwnilny, bakteriobójczy, pobudza wydzielanie soku żołądkowego, *ściągające*, *przyzegające*. Właściwości prebiotyczne.

Wskazania – w pediatrii może zastępować kwasu solny do zakwaszania mieszanek mlecznych. 50% roztwory do płukania pochwy w stanach zapalnych, do odkażania, również afty, także do przyżegania narośli, w kosmetyce – peeling.

Postać i właściwości – Bezbarwna lub jasnożółta, higroskopijna i syropowata ciecz. Bardzo słaby zapach, kwaśny smak. $d = 1,2-1,21 \text{ g/ml}$

Dawkowanie – wew. 15-20 kropli 10% roztworu na szklaną wodę przez jedzeniem

FPVIII zewnątrznie:	do przepłukiwania 0,5-2,0 %	do pędzlowania 10,0-20,0%
	do przyżegania 20,0-50,0 % do 100% FPIV	na błony śluzowe 0,5%

Acidum salicylicum WYKAZ B

Działanie – antyseptyczne, przeciwbólowe, przeciwgorączkowe, mniejsze stężenia keratoplastycznie (10-20%) większe stężenia *keratolityczne* (20-50%), przeciwgrzybicze

Wskazania – odkażania skóry, usuwanie odcisków, modzeli i piegów, wzmożona potliwość stóp.

Postać i właściwości – Postać białych igiełek lub drobnych kryształów, bez zapachu o ostrym słodko-kwaśnym smaku.

Dawkowanie – odkażanie skóry: 2-10% roztwory spirytusowe; zewnątrznie 3-10% maści, w celu złuszcującym 10-20% (niekiedy więcej)

FPVIII zewnątrznie:	antyseptyczne	Dj – 1-3%	Dj _{max} – 10%
	keratolityczne	Dj – 10%	Dj _{max} – 20%

Alumini subaceticum solutum

Działanie – ściągające, przeciwzapalne, słabo odkażające

Wskazania – stłuczenia, obrzęki, stany zapalne skóry

Przeciwwskazania – UWAGA – nie stosować na otwarte rany !

Postać i właściwości – bezbarwna, przezroczysta ciecz o zapachu octu i słodkavo-ściągającym smaku. Należy przechowywać poniżej 15°C (większa stabilność koloidu)

Dawkowanie – na okłady, zazwyczaj w rozcieńczeniu 1:3-1:2

Aminophyllinum WYKAZ B

Działanie – rozkurczające mięśnie gładkie

Wskazania – stany skurczowe oskrzeli

Przeciwwskazania – niskie ciśnienie krwi, ostra niewydolność nerek

Postać i właściwości – Biały lub lekko żółty proszek o gorzkim smaku i słabym zapachu amoniaku

Dawkowanie – indywidualnie: *i.m.* lub *i.v.* a także czopki – zwłaszcza u dzieci (50mg)

FP VI doodbytniczo Dj – 0,1; Dd – 0,3; Dd_{max} – 0,5

Dioninum WYKAZ B

Działanie – przeciwbólowe, *przeciwkaszlowe* zmniejsza perystaltykę jelitową (jednak w mniejszym stopniu niż morfina)

Wskazania – ostry suchy kaszel (również napadowy), bóle różnego pochodzenia; w *okulistyce*

Przeciwwskazania – dychawica oskrzelowa, mokry kaszel.

Postać i właściwości – Biały, drobnokrystaliczny proszek, bez zapachu o gorzkim smaku.

Dawkowanie – 2-3x dz. po 0,01-0,015 w ostrym kaszlu można zwiększyć do 0,02-0,03 w okulistyce roztwory lub maści 1-3%

FPIV Dj – 0,01-0,03 Dd – 0,02-0,06 Dj_{max} – 0,05 Dd_{max} – 0,15

Anaesthesinum WYKAZ B

Działanie – *miejscowo znieczulające*, dzięki trudnej rozpuszczalności – długotrwałe działanie

Wskazania – poza oczywistym znieczulającym, w bolesnych owrzodzeniach, ranach, świądach, w chorobie morskiej, przy wymiotach (zmniejsza wydzielanie soku żołądkowego)

Postać i właściwości – Białe, drobne kryształki lub biały proszek o gorzkim smaku. Bez zapachu.

Dawkowanie – doustnie 0,3-0,5 (FP III Dj_{max} – 0,5, Dd_{max} – 1,5); zewnętrze: przysypki, maści do 10%, czopki, roztwory 1,0-3,0%.

Ammonium bromatum

Działanie – najsilniejszy ze stosowanych bromków, *uspokajające*, ułatwiający zasypianie, duże dawki hamują i przeciwdziałają napadom padaczkowym, zmniejsza popęd płciowy.

Wskazania – wzmożona pobudliwość nerwowa, bezsenność, nerwice

Przeciwwskazania – gruźlica płuc, stany zapalne przewodu pokarmowego

Postać i właściwości – Biały, krystaliczny proszek, bez zapachu, higroskopijny. Smak szczypiąco – słony.

Dawkowanie – Kiedyś FP IV Dj – 0,5-1,0 Dd – 1,5-3,0 od FP V zmniejszono dawki bromków:

Obecnie FP VIII podaje jedynie Dd_{max} – 0,5 *

*w preparatach zawierających różne sole bromu – łącznie Dd_{max} – 1,0 w tym max 0,5 bromku amonowego

Ammonium chloratum

Działanie – *zakwasza* organizm (przechodzi w tkankach w mocznik i kwas solny) powodując uwalnianie wody wydalanej z moczem (*odwadniająca*). Ponadto *wykrztuśnie*, sekretolitycznie w oskrzelach, pobudza odruch kaszlu

Wskazania – w alkalozie i tężycze, nieżyty dróg oddechowych, niewydolność krążenia

Postać i właściwości – Bezbarwne, przezroczyste kryształki lub biały krystaliczny proszek bez zapachu o słonym, chłodzącym smaku. Nieco higroskopijny, ogrzewany – sublimuje.

Dawkowanie – do zakwaszenia 1,0-6,0; moczopędne 1,0-4,0 jako wykrztuśny 2-3x dziennie po 0,3-0,5 w roztworze.

FPVIII doustnie: $D_j - 0,3-0,5$ $D_d - 1,0-1,5$ $D_{j_{max}} - 1,0$ $D_{d_{max}} - 6,0$

Ammonium hydricum solutum

Działanie – drażniące i cucące.

Wskazanie – stosowany w omdleniach, a zewnętrznie do wcierania i preparatów farmaceutycznych

Postać i właściwości – bezbarwna, przezroczysta ciecz o swoistym, przenikliwym zapachu.

Dawkowanie – do zewnątrz 5-10% do wcierania w postaci roztworów, mazideł

Ammonium sulfobitumicum (Ictiol)

Działanie – słabo odkażające i drażniące, p/zapalne, zmniejsza obrzęki.

Wskazania – choroby skóry, łuszczyca, owrzodzenia, stłuczenia, obrzęki, w ginekologii – s tanach zapalnych.

Postać i właściwości – Ciemnobrunatna, lepka, gęsta ciecz o charakterystycznym zapachu.

Dawkowanie – roztwory wodne i spirytusowe 10-15%, maści i mazidła 10-30%, do płukania pochwy 1-5%, do pędzlowania: roztwory glicerynowe 5-20%, czopki i globulki 1-5%

FPVIII zewnętrznie: do przemywania 1,0 – 5,0 % na skórę 2,0- 15,0 % maści (mazidła) 10 - 15 %

Amylum solani

Działanie – osłaniające i wysuszające

Wskazania – do receptury

Postać i właściwości – biały, matowy, miazki, skrzypiący przy rozcieraniu proszek, bez zapachu.

Dawkowanie – zewnętrznie przysypki i papki i jako podstawa do proszków i maści, doustnie – rzadko jako środek osłaniający.

Amylum tritici

Podobny do Amylum solani

Aqua calcis

Działanie – słabe przeciwzapalne, ściągające i wysuszające, przeciwłojotokowe.

Wskazania – doustnie w bieguncie u niemowląt i nieżytach przewodu pokarmowego, miejscowo w stanach zapalnych skóry i błon śluzowych.

Postać i właściwości – bezbarwna, przezroczysta ciecz bez zapachu i słabym ługowatym smaku, niekiedy z osadem nierozpuszczonego wodorotlenku wapnia.

Atropinum sulfuricum WYKAZ A

Działanie – poraża zakończenia nerwów przywspółczulnych, hamuje skurcze oskrzeli, rozszerza źrenice (*mydriaticum*), poraża akomodację oka. Większe dawki – pobudzenia psychiczne. Zmniejsza czynność wydzielniczą przewodu pokarmowego.

Wskazania – okulistyka do celów diagnostycznych. Dychawica oskrzelowa, choroba wrzodowa, kolka jelitowa, kamica nerkowa nadmierne pocenie, ślinotok.

Przeciwwskazania – jaskra, owrzodzenia rogówki, przerost gruczołu krokowego

Postać i właściwości – Biały, krystaliczny proszek bez zapachu i gorzkim smaku.

Dawkowanie – FpVIII doustnie: Dj – 0,25-0,5 mg Dd – 2,0mg Dj_{max} – 2,0mg Dd_{max} – 3,0mg
Krople do oczu 0,2-1,0% 1-2 krople dziennie max do 4 kropli dziennie

Balsamum peruvianum

Działanie – przeciwzapalnie i przeciw pasożytom skóry

Wskazania – trudno gojące się rany, owrzodzenia, odmrożenia, świerzb

Postać i właściwości – Ciemnobrunatna, gęsta nie wysychająca ciecz o charakterystycznym słodkawym zapachu i ostrym, gorzkim smaku. Nie rozpuszcza się w wodzie i nie miesza z olejami z wyjątkiem oleju rycynowego.

Dawkowanie – zewnętrznie 5-20% maści, mazidła emulsje i zawiesiny

FpVIII zewnętrznie: maść 5,0 – 10,0%

Benzinum

Działanie – dezynfekcyjne

Wskazania – dezynfekcja i oczyszczanie skóry po maściach, plastrach itp.

Postać i właściwości – Przezroczysta bezbarwna, lotna ciecz o charakterystycznym zapachu.

Dawkowanie – zewnętrzne *per se* - unikać wdychania.

Bismuthum subcarbonicum

Działanie – ściągające, osłaniające i zobojętniające nadmiar kwasu w żołądku.

Wskazania – Wewnętrznie – choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy, biegunki, nieżyty jelit.
Zewnętrznie – oparzenia i rany.

Postać i właściwości – Biały lub żółtawy proszek, bez zapachu i smaku. Nie rozpuszcza się w wodzie ani w spirytusie.

Dawkowanie – doustnie 3x dz. 0,5-1,0. Zew. Zasyпки 3-10%, maści 5-20%.

FpVIII doustnie: Dj – 0,5 Dd – 1,5 Dj_{max} – 1,0 Dd_{max} – 3,0

Bismuthum subgallicum *Syn. Dermatol*

Działanie – ściągające, wysuszające i słabo antyseptyczne, oraz osłaniające.

Wskazania – nieżyty przewodu pokarmowego, biegunka, owrzodzenia, rany sączące, stany zapalne skóry.

Postać i właściwości – Żółty (różne odcienie), ciężki, bezpostaciowy proszek, o słabym ściągającym zapachu i smaku.

Dawkowanie – wewnątrznie: doustnie 3x dz. Po 0,3-0,5 [Dj –0,25-1,0 Dd – do 3,0] zew. *per se*

FPVIII zewnątrznie: maści do 20% oraz zasyпки 25%
doodbytniczo Dj –0,2-0,4 Dd – 0,4-0,8

Bismuthum subnitricum

Działanie – ściągające, wysuszające, przeciwzapalne, osłaniające

Wskazania – nieżyty i owrzodzenia przewodu pokarmowego z towarzyszącymi biegunkami. Zewnątrznie w owrzodzeniach i ranach na skórze

Postać i właściwości – Biały, drobnokrystaliczny proszek bez zapachu i smaku.

Dawkowanie – Doustnie kilka razy dziennie 0,5-2,0 przed jedzeniem (obecnie nie zaleca się).
[FP IV Dj – 0,5-2,0; Dd – do 6,0]

FPVIII Zewnątrznie zasyпки 10,0 – 20,0 %, maści 5,0 – 20,0 %

Bismuthum tribromophenylicum *Syn. Xeroform*

Działanie – antyseptyczne, lekko ściągające, wysuszające i przeciwzapalne

Wskazania – nieżyty przewodu pokarmowego z biegunkami. Owrzodzenia skóry, sączące się rany, stany zapalne skóry.

Postać i właściwości – żółty bezpostaciowy proszek o słabym zapachu i smaku.

Dawkowanie – doustnie 0,5-1,0 do 3x dziennie. Czopki oraz zewnątrznie 10% maści lub zasyпки.

Calcium carbonicum praecipitatum

Działanie – zobojętniające, przeciwbiegunkowe, również absorbuje gazy jelitowe i zwiększa ilość Ca^{2+} w organizmie. Zewnątrznie ściągające i wysuszające.

Wskazania – nadkwaśność, biegunka, *niedobory wapnia i osteoporoza*.

Postać i właściwości – Biały, drobnokrystaliczny „puszysty” proszek, bez zapachu o nieco słabo ściągającym smaku.

Dawkowanie – doustnie 0,5-2,0 kilka razy dziennie. Zewnątrznie w postaci przysypek oraz maści.

FPVIII doustnie: Dj – 0,4 – 0,8 Dd – 1,2

Calcium chloratum – patrz też: Trudności (i niezgodności) recepturowe

Działanie – przeciwwkrwotoczne, przeciwświądowe, przeciwwysiękowe, uzupełnia Ca^{2+} w organizmie.

Wskazania – krwotoki, choroby uczuleniowe, katar sienny, zatrucia potasem, magnezem, tężyczka.

Przeciwwskazania - Terapia glikozydami naparstnicy, uszkodzenie nerek, stosowanie preparatów arsenu.

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształy bez zapachu i o słonogorkim smaku. Higroskopijny, rozpywa się na powietrzu.

Dawkowanie – Dożylnie w powolnym wlewie. Stosowany też w postaci roztworów 2% do jonoforezy (recepturowo najczęściej). Wg FP IV dawki doustne: Dj – 1,0; Dd – 4,0; Dj_{max} – 2,0; Dd_{max} – 8,0.

FPVIII $CaCl_2$ hexahydricum *i.v.* Dj – 0,25-1,0; Dj_{max} – 2,0 ; dihydricum *p.o.* Dj – 0,2; Dd_{max} – 0,6-1,0

Camphora

Działanie – miejscowo drażniące – powoduje przekrwienie (*rozgrzewające*), lekko analeptyczne

Wskazania – bóle mięśniowe i stawowe

Postać i właściwości – Przezroczyste, bezbarwne kryształy (często zbite w większą masę) o charakterystycznym zapachu i piekąco-chłodzącym smaku. Bardzo łatwo sublimuje. Do ucierania użyć należy etanolu.

Dawkowanie – FP VIII Zewnętrznie 1,0 – 10,0% maści i mazideł i roztwory 0,1 – 1,0%

Chloralum hydratum WYKAZ A

Działanie – silnie nasenne – jest szybkie i długotrwałe, *uspokajające*. Dłuższe stosowanie grozi ciężkim uszkodzeniem wątroby i serca.

Wskazania – bezsenność, histeria

Przeciwwskazania – stany zapalne przewodu pokarmowego, schorzenia wątroby nerek, serca

Postać i właściwości – Bezbarwne, przezroczyste kryształy o słabym aromatycznym zapachu i gorzkim, piekącym smaku. Rozpywa się i ulatnia na powietrzu.

Dawkowanie – indywidualnie wg wskazań – NIE STOSOWAĆ PRZEWLEKLE !

[FP IV Dj – 1,0; Dd – 3,0; Dj_{max} – 2,0; Dd_{max} – 6,0]

FP VIII Dj – 0,25-1,0; Dd – 2,0-3,0 *per os* / Dd - 1,0-2,0 *per anus*; Dj_{max} – 2,0; Dd_{max} – 6,0

Chloroformium WYKAZ B

Działanie – dawniej stosowany do narkozy. Dezynfekcyjne. Wywołuje przekrwienie.

Wskazania – zewnętrznie jako dodatek do mazideł wcierek reumatycznych.

Postać i właściwości – bezbarwna, przezroczysta, lotna ciecz o charakterystycznym przenikliwym zapachu i słodkawym smaku.

Dawkowanie – zewnętrznie w stężeniach 10-25%, *In substantia* - tylko do rąk lekarza.

Cholesterolum

Działanie – pro receptura: emulgujące, zewnętrznie: natłuszczające skórę

Wskazania – do preparatów farmaceutycznych, 1-2% roztwór alkoholowy stosowany jako niedrażniący środek w łojotoku.

Postać i właściwości – Białe lub żółtawe, połyskujące łuskowate kryształy lub biały proszek o słabym zapachu. Temp top. ok. 150°C

Dawkowanie – roztwór wciera się 2x dziennie, maści zazwyczaj 1-5%

Cignolinum

Działanie – drażni skórę działając keratolitycznie i keratoplastycznie, działą też bakteriobójczo i grzybobójczo

Wskazania – grzybice, liszaje, łuszczyca

Przeciwwskazania – uczulenie na fenole, niedokrwistość, choroby nerek, stany zapalne skóry.

Postać i właściwości – Żółty, miazgi proszek, bez zapachu.

Dawkowanie – zewnętrznie w postaci 0,5-2,0% maści lub roztworów spirytusowych.

UWAGA – długotrwałe stosowanie może uszkadzać skórę !

Codeinum phosphoricum WYKAZ B

Działanie – słabiej przeciwbólowo od morfiny, nie wywołuje euforii ale może prowadzić do przyzwyczajenia, hamuje napady kaszlu

Działania uboczne – zaparcia, suchość skóry, w cięższych przypadkach: zapaść.

Wskazania – napady ostrego, suchego kaszlu, podrażnienie strun głosowych.

Przeciwwskazania – niemowlęta, kaszel z ropną wydzieliną, stosowanie inhibitorów MAO

Postać i właściwości – Biały krystaliczny proszek bez zapachu i gorzkim smaku

Dawkowanie – w kaszlu 2-3x dziennie po 0,01-0,02, w ostrych napadach do 3-4x dziennie po 0,03 (jest to również *Dawkowanie* jako p/bólowe) [FP IV Dj – 0,02; Dd – 0,01; Dj_{max} – 0,1; Dd_{max} – 0,3]

FP VIII doustnie Dj – 0,03 Dd – 0,06 Dj_{max} – 0,12 Dd_{max} – 0,3 (dotyczy *hemihydricum*)

Coffeinum natrium benzoicum WYKAZ B

Działanie – pobudzające ośrodkowy układ nerwowy, przyspiesza oddech, moczopędnie, rozszerza naczynia krwionośne skóry, w małym stopniu wpływa na ciśnienie krwi.

Działanie uboczne – pobudzenie nerwowe, niepokój, bezsenność, niemiaryowość serca.

Wskazania – znużenie, bóle głowy, pomocniczo w niewydolności krążenia lub oddychania, zapaść.

Przeciwwskazania - ostrożnie w dusznicy bolesnej i nadciśnieniu.

Postać i właściwości – Biały proszek bez zapachu o słodkavo-gorzkiemu smaku.

Dawkowanie – doustnie 2-4x dziennie [FP IV *per os* Dj – 0,1-0,5; Dd – 1,0; Dj_{max} – 0,6; Dd_{max} – 3,0]

FP VI Doustnie Dj – 0,05-0,2; Dd – 0,2-0,8; Dj_{max} – 0,6; Dd_{max} – 3,0

FP VIII *Coffeinum, Coffeinum monohydricum per os:* Dj – 0,1-0,2; Dd – 0,3-0,5; Dj_{max} – 0,3; Dd_{max} – 1,5

Collodium 4%

Działanie – ochraniające uszkodzone tkanki (warstwa nitrocelulozy po odparowaniu)

Wskazania – otarcia naskórka oraz jako rozpuszczalnik w recepturze (płyn na odciski)

Postać i właściwości – Bezbarwna lub jasno żółta, syropowata ciecz o zapachu eteru. Łatwo palna, lotna – rozlana szybko odparowuje tworząc przylegającą błonkę.

Dawkowanie – 1x dziennie, miejscowo *per se*.

Cuprum sulfuricum WYKAZ B

Działanie – drażni śluzówkę żołądka wywołując wymioty, stosowany zewnętrznie: przeciwgrzybiczne, bakteriobójcze, ściągające a w większych stężeniach drażniące i żrące.

Wskazania – zewnętrznie w grzybicach jamy ustnej i skóry. Także do przemywania źle gojących się ran, niedobory miedzi

Postać i właściwości – Niebieskie kryształy lub krystaliczny proszek bez zapachu o metalicznym smaku.

Dawkowanie – do wewnątrz 0,25-0,3 na pół szklanki wody jednorazowo (emeticum), zewnętrznie 0,5-1,0%, do przyżegania – bardziej stężone. Jako emeticum: $D_{j_{max}} = 0,5$; $D_{d_{max}} = 1,0$

FP VIII w niedoborach miedzi: $D_j = 0,5\text{mg}$ $D_d = 1,5\text{mg}$

Chloramphenicolium WYKAZ B

Działanie – przeciwbakteryjne.

Działania uboczne – pokrzywka, wzrost temperatury, biegunki, uszkodzenie szpiku. U dzieci może wystąpić „zespół szarego dziecka”

Wskazania – ropne schorzenia skóry, czyraki, ropne zapalenie spojówek.

Przeciwwskazania – współistniejąca grzybica, odczyny alergiczne, łuszczyca, nie stosować u niemowląt poniżej 3 m-ca życia oraz w ciąży

Postać i właściwości – Biały lub lekko żółty, krystaliczny proszek bez zapachu i gorzkim smaku.

Dawkowanie – zewnętrznie 1-3x dziennie maści i roztwory 1-3% (niekiedy stosowano maści do 5%). Stosować z witaminami z grupy B !

FP VIII zewnętrznie: maść 2,0%; maść do oczu 1%; krople do oczu 0,5%

Ephedrinum hydrochloricum WYKAZ B

Działanie – analeptyczne, zwiększa stężenie katecholamin, podnosi ciśnienie krwi, pobudza psychicznie, rozszerza źrenice, obkurcza naczynia śluzówki nosa.

Działania uboczne – większe dawki: zawroty głowy, podniecenie psychiczne, kołatanie serca, częstoskurcz, nadciśnienie, bezsenność, zatrzymanie moczu, nudności i wymioty.

Wskazania – dychawica oskrzelowa, moczenie nocne, zatrucia morfiną i barbituranami, stany zapalne błony śluzowej nosa.

Przeciwwskazania – choroba wieńcowa, nadciśnienie, nadczynność tarczycy.

Postać i właściwości – Bezbarwne igiełkowate kryształki bez zapachu i o słonawo-gorzkiemu smaku. Wrażliwy na światło (ciemnieje).

Dawkowanie – s.c. lub i.m. 1-2x dziennie 0,025-0,05. Doustnie 1-3x dziennie 0,025. W okulistyce roztwory 3% z dodatkiem 0,3% homoatropiny.

FP VIII Doustnie Dj – 0,025; Dd – 0,05-0,1; Dj_{max} – 0,05; Dd_{max} – 0,150; maść/krople do nosa 0,5-2,0%

Erythromycinum WYKAZ B

Działanie – bakteriostatyczne (w większych dawkach bakteriobójcze)

Wskazania – zakażenia bakteryjne

Przeciwwskazania – nadwrażliwość na erytromycynę, ciężkie uszkodzenie wątroby

Postać i właściwości – Biały proszek o słabym zapachu i gorzkawym smaku.

Dawkowanie – indywidualne. Optimum działania w pH 8-8,5, zewnętrznie w maściach 1-2%

Formaldehydum 35% WYKAZ B **patrz też: Trudności (i niezgodności) recepturowe**

Tradycyjnie: 40% - farmakopealnie: zawartość aldehydu mrówkowego 35-41% .

Działanie – silnie odkażające, ale wywołujące martwicę tkanek. *Przeciwopne*, ściągające.

Wskazania – nadmierna potliwość, niszczenie brodawek skóry

Postać i właściwości – Bezbarwna, przezroczysta ciecz o swoistym, drażniącym zapachu. Długo przechowywana – zwłaszcza w chłodnym miejscu – mętnieje i tworzy kłaczkowaty osad.

Dawkowanie – tylko zewnętrznie – przy potliwości: 5-10% roztwory spirytusowe do pędzlowania skóry, do odkażania narzędzi, pomieszczeń 2-10% roztwory wodne.

Gentamycinum WYKAZ B

Działanie – przeciwbakteryjne

Działania uboczne - uszkodzenie nerwu słuchowego

Wskazania – zakażenia przyranne

Przeciwwskazania – uczulenie na lek, uszkodzenie nerek, nie stosować u noworodków.

Postać i właściwości – Biały, higroskopijny proszek bez zapachu.

Dawkowanie – indywidualne, dermatologicznie maści i roztwory 1,0% (niekiedy więcej)

FP VIII zewnętrznie: maść – 0,1-0,3%, maść do oczu 0,3%, roztwór 0,3%

Glycerinum 85%

Tradycyjnie 86% - farmakopealnie zawartość glicerolu 84-88% .

Działanie – doustnie: przeczyszczające, ułatwia przechodzenie kamieni nerkowych, roztwory powyżej 20% antyseptycznie, zmiękcza skórę.

Wskazania – zaparcia, kamica nerkowa, spierzchnięta skóra.

Postać i właściwości – Bezbarwna, przezroczysta, syropowata ciecz bez zapachu i słodkim smaku.

Dawkowanie – doustnie 40,0-100,0 jednorazowo (najlepiej ze środkiem poprawiającym smak), lewatywy 10-20 ml (rozwodnione), czopki.

Gummi arabicum

Działanie – osłaniające błonę śluzową przewodu pokarmowego

Wskazania – stosowany jako lek osłaniający oraz do receptury przy sporządzaniu emulsji oraz zawiesin i kleików.

Postać i właściwości – Jako preparat farmaceutyczny ma postać drobnokrystalicznego proszku o jasnej barwie, bez zapachu i mdłym smaku.

Dawkowanie – jako składnik leków.

Homoatropinum hydrobromidum WYKAZ A

Działanie – słabsze od atropiny co wykorzystuje się do wygodniejszego stosowania w okulistyce (*rozszerzenie źrenic* utrzymuje się około 1 dnia – po atropinie nawet do 6-ciu), nie poraża akomodacji

Wskazania – w diagnostyce okulistycznej

Przeciwwskazania – nie stosować w jaskrze

Postać i właściwości – Biały, krystaliczny proszek bez zapachu i gorzkim smaku.

Dawkowanie – krople do oczu 1-2%, [Dj-0,0005 Dd-0,002, ; Dj_{max}- 0,001; Dd_{max} – 0,003]

Hydrargyrum ppt album (aminochloratum) WYKAZ A

Działanie – antyseptyczne i przeciwpasożytnicze, odkażające, *przeciwgrzybicze*

Wskazania – pasożytnicze i grzybicze choroby skóry

Postać i właściwości – Białe grudki lub bezpostaciowy proszek, rozkłada się pod wpływem światła i wilgoci. Bez zapachu.

Dawkowanie – zewnętrzne maści 2-10% lub w zasypkach. Nie podawać jednocześnie jodu !!

FP IV zewnętrznie: maść do oczu – 2,0%; maść na skórę 2,5-10,0%

Hydrargyrum bichloratum WYKAZ A

Działanie – silnie pierwotniako-, grzybo- i bakteriobójcze.

Wskazania – głównie do dezynfekcji

Przeciwwskazania – silnie trujący po podaniu doustnym, nie należy stosować do odkażania rąk ani ran. Nie podawać jednocześnie jodu.

Postać i właściwości – Białe, przezroczyste kryształy lub grudki bez zapachu.

Dawkowanie – do dezynfekcji roztwory 0,1%

Hydrargyrum oxydatum flavum WYKAZ A

Działanie – bakteriobójcze i antyseptyczne

Wskazania – zapalenia powiek, spojówek. Na skórę – w przewlekłych wypryskach.

Przeciwwskazania – nie podawać jednocześnie jodu.

Postać i właściwości – Żółty, bezpostaciowy, ciężki proszek, bez zapachu.

Dawkowanie – maści lub zasypki 0,5-3,0 % [FP IV maść do oczu 1-3%, maść na skórę 5%]

Hydrargyrum sulfuraturn rubrum WYKAZ B

Działanie – antyseptyczne, przeciwbakteryjne, przeciw pasożytnicze

Wskazania – ropne stany zapalne skóry

Postać i właściwości – Czerwony, ciężki, mialki proszek bez zapachu.

Dawkowanie – zewnętrznie w postaci 0,5-1,0% maści, pasty do 2%.

Hydrocortisonum WYKAZ B

Działanie – przeciwzapalne, łagodzi obrzęki i świąd skóry, działa przeciwuczuleniowo

Wskazania – stany zapalne, wypryski, po ukąszeniu owadów

Postać i właściwości – Biały, krystaliczny „lekki” proszek bez zapachu.

Dawkowanie – zewnętrznie niewielkie ilości maści do kilku razy dziennie, po uzyskaniu poprawy 2-4x w tygodniu – nie dłużej niż 14 dni. W chorobach skóry pochodzenia bakteryjnego nie stosować bez antybiotyku.

FP VIII zewnętrznie: maści (mazidła) oraz maści do oczu - 1,0% (wg FP IV do 2,5%)

Hydrogenium peroxydatum (Hydrogenium peroxydatum 30% - WYKAZ A)

Działanie – bakteriobójcze, odwadniające i wybielające, (30% - przyżegające)

Wskazania – do odkażania ran (3%), do płukania gardła w stanach ropno-zapalnych, przy zmianie opatrunków, również w kosmetyce np. w maściach wybielających i przeciw piegom.

Postać i właściwości – Bezbarwna, przezroczysta ciecz o słabym mdłym smaku i lekkim zapachu ozonu. Rozkłada się na powietrzu.

Dawkowanie – stężony 30% rozwór do receptury, zewnętrznie: 3% (woda utleniona), do płukania jamy ustnej ok. 0,2-0,3% (względem H₂O₂)

Jodoform WYKAZ B

Działanie – antyseptyczne, wysuszające, znieczulające, hemostatyczne, pobudza ziarninowanie.

Wskazania – stany ropne skóry, obecnie nie jest szeroko stosowany

Przeciwwskazania – uczulenie na jod.

Postać i właściwości – Żółte błyszczące kryształki lub miazgi proszek o swoistym przenikliwym nieprzyjemnym zapachu.

Dawkowanie – zewnętrznie w postaci maści lub zasypek 5,0-30,0%. [$D_{j_{max}}$ – 0,2; Dd_{max} – 0,6]

Jod WYKAZ B

Działanie – bakteriobójcze, odkażające (roztwory)

Wskazania – zewnętrznie do odkażania skóry i błon śluzowych, terapia jodowa.

Przeciwwskazania – uczulenie na jod

Postać i właściwości – Ciemne szaro-fioletowe blaszki lub granulki o metalicznym połysku o swoistym zapachu.

Dawkowanie – przemywanie skóry roztworami 2-3x dziennie

FP VIII doustnie Dj – 0,005; Dd – 0,015; Dj_{max} – 0,02; Dd_{max} – 0,06; zewnętrznie 1,0-5,0%

Kalium bromatum

Działanie – słabo *uspokajające*, ułatwia zasypianie w dużych dawkach przeciwpadaczkowe, osłabia potencję.

Wskazania – nadmierna pobudliwość nerwowa

Przeciwwskazania – zapalenia przewodu pokarmowego, niewydolność nerek, uczulenie na brom

Postać i właściwości – Białe kryształki lub krystaliczny proszek bez zapachu o słono-piekącym smaku.

Dawkowanie – w roztworach wodnych, kiedyś: FP IV Dj – 0,5-1,0; Dd – 3,0; Dj_{max} – 2,0; Dd_{max} –6,0; od FP V zmniejszono dawki bromków:

Obecnie FP VIII podaje jedynie Dd_{max} – 1,0 *

*w preparatach zawierających różne sole bromu – łącznie Dd_{max} – 1,0 w tym max 0,5 bromku amonowego.

Kalium hypermanganicum

Działanie – przeciwbakteryjne, *antyseptyczne*

Wskazania – Do przemywania otarć i ran na skórze, przy wysypkach i odczynach uczuleniowych.

Postać i właściwości – Ciemnofioletowe, połyskujące kryształki o słodkim, ściągającym smaku

Dawkowanie – zewnętrznie w postaci roztworów do przemywania błon śluzowych i skóry roztwory wodne 0,01-0,05 %

FP VIII zewnętrznie: 0,02 – 1,0 % [FP VI zewnętrznie roztwory: 0,02-0,1% do 1,0 % w dermatologii]

Kalium iodatum

Działanie – zwiększa wydzielanie rozrzedzonego śluzu oskrzelowego (*wykrztuśne*), hamuje rozwój miażdżycy, obniża ciśnienie tętnicze i lepkość krwi.

Wskazania – nieżyt oskrzeli, miażdżyca, choroba wieńcowa, niedoczynność tarczycy

Przeciwwskazania – uczulenie na jod, nie podawać w gruźlicy i wychudzeniu.

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształy lub biały proszek, Bez zapachu i gorzkim smaku.

Dawkowanie – zazwyczaj doustnie 2-3x dziennie po 0,2-0,5 w postaci roztworu.

[FP IV doustnie: Dj – 0,2-1,0; Dd – 2,0; Dj_{max}– 2,0; Dd_{max}– 6,0]

FP VIII doustnie (*wykrztuśne*) Dj – 0,05-0,5 ; Dd – 0,15-3,0; Dj_{max}– 2,0; Dd_{max}– 6,0

Lignocainum hydrochloricum WYKAZ B

Działanie – miejscowo znieczulające i antyarytmiczne.

Wskazania – do znieczuleń infiltracyjnych oraz powierzchniowych błon śluzowych

Postać i właściwości – Biały krystaliczny lub drobnokrystaliczny proszek bez zapachu o gorzkim smaku, wywołuje znieczulenie języka.

Dawkowanie – zewnętrznie roztwory 2-4% do znieczuleń błon śluzowych, do infiltracyjnych 0,25-0,5%, do blokad 1-2%. Również w maściach i czopkach.

Stosowana również z dodatkiem noradrenaliny - w tym przypadku nie należy stosować do znieczuleń palców, nosa i uszu.

FP VIII - zewnętrznie skóra i błony śluzowe stężenia 1,0-4,0%

Luminalum / Luminalum natrium WYKAZ B

Działanie – uspokajające, nasenne, większe dawki: przeciwpadaczkowo

Wskazania – nadmierna pobudliwość nerwowa, bezsenność

Postać i właściwości – Biały krystaliczny proszek bez zapachu, o gorzkim smaku.

Dawkowanie – indywidualne [FP IV Dj – 0,015-0,2 Dj_{max} – 0,3 (0,2 Na) Dd_{max} – 0,6 (0,3 Na)]

FP VIII doustnie Dj – 0,1 ; Dd – 0,3; Dj_{max}–0,3; Dd_{max}– 0,6 FP VI doodbytniczo Dj –0,015 ; Dd – 0,045

Magnesium sulfuricum

Działanie – silnie przeczyszczające, żółciopędnie, i.v. przeciwdrgawkowe

Wskazania – zaparcie, kamica żółciowa.

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształy lub krystaliczny proszek bez zapachu o słono-gorzkim smaku.

Dawkowanie – doustnie 10-15,0 w postaci roztworu, jako żółciopędny w dawkach 0,5.

UWAGA – podanie ilości 50,0 może wywołać ciężkie zatrucie.

Magnesium sulfuricum siccatum 1,0 = 1,33 Magnesium sulfuricum

Magnesium sulfuricum 1,0 = 0,69 Magnesium sulfuricum siccatum

FP VIII doustnie w celach przeczyszczających Dj – 10,0-20,0; Dd – 10,0-20,0

Mentholum

Działanie – pobudzenie zakończeń nerwowych powoduje wrażenie chłodu, słabo *miejscowo znieczulająco*, słabo dezynfekująco, *przeciwiświądowe*

Wskazania – nerwobóle, pokrzywki skórne, stany zapalne błon śluzowych gardła, jako *corrigen*s

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształy o zapachu olejku miętowego i mocnym miętowo-chłodzącym smaku.

Dawkowanie – zewnętrznie do 10%, inhalacje 10-20%

FP VIII zewnętrznie na błony śluzowe 0,3% na skórę: do 10%

Methylenum coeruleum

Działanie – bakteriobójcze, pierwotniakobójcze, grzybobójcze, ściągające, odkażające drogi moczowe

Wskazania – stany zapalne dróg moczowych, zapalenia jamy ustnej i gardła, biegunki. Zewnętrznie w grzybicach. Przy zatruciach CN i CO.

Postać i właściwości – Ciemnozielone kryształy o metalicznym połysku w zetknięciu z wodą intensywnie barwią na niebiesko.

Dawkowanie – doustnie 0,05-0,1 kilka x dziennie, do pędzlowania gardła: 0,2% roztwory glicerynowe, do przemywania ran 0,05-0,1%, pleśniawki 0,5% roztwory z gliceryną i wodą

FP IV doustnie Dj – 0,05-0,1; Dd – 0,3; zewnętrznie na błony śluzowe 0,1-0,2%, na skórę 0,25-0,5%

Methylum salicylicum

Działanie – drażniące skórę (powoduje przekrwienie), działa *rozgrzewająco* i przeciwbólowo. Doustnie: trujący !!

Wskazania – bóle stawowe, mięśniowe, nerwobóle, *bóle reumatyczne*

Postać i właściwości – Bezbarwna lub żółtawa ciecz o silnym, charakterystycznym aromatycznym zapachu i słodkim, piekącym smaku.

Dawkowanie – zewnętrznie 5,0 – 20,0% maści i mazidła

FP VIII zewnętrznie w stężeniach 3,0 – 15,0%

Metronidazol WYKAZ B

Działanie – przeciwpierwotniakowe, przeciwpasożytnicze (lamblia, demodex), przeciwbakteryjne

Wskazania – rzęsistkowica i podobne zakażenia

Przeciwwskazania – ciąża, skazy krwotoczne

Postać i właściwości – Biały lub jasnożółty krystaliczny proszek, bez zapachu

Dawkowanie – maści, roztwory 1,0-1,5%, czopki, globulki, krople do oczu i uszu

FP VIII	Doustnie	Dj – 0,5;	Dd – 1,0	Dj _{max} – -	Dd _{max} – 2,0
	Dopochwowo	Dj – 0,5	Dd – 1,0	Dj _{max} – 1,0	Dd _{max} – 1,5
	Doodbytniczo	Dj – 1,0	Dd – 1,0	Dj _{max} – 1,0	Dd _{max} – 2,0

Morphinum hydrochloricum WYKAZ N

Działanie – silne przeciwbólowe, depresyjne na ośrodek nerwowy, może powodować euforię, znosi głód i zmęczenie., hamuje odruch kaszlu, znosi perystaltykę i zwiększa napięcie zwieraczy (powoduje zaparcie), zmniejsza ciśnienie śródoczne, zwęża źrenice, zmniejsza diurezę

Działania uboczne – nadmierne pocenie, drżenia mięśni, pobudzenie, depresja, suchość jamy ustnej, wymioty, zatrzymanie moczu, zaparcie, porażenie ośrodka oddechowego.

Wskazania – silne bóle

Przeciwwskazania – niewydolność oddechowa, dychawica oskrzelowa, zmiany wątrobowe.

Postać i właściwości – Biały drobnokrystaliczny, lekki proszek, bez zapachu, o gorzkim smaku.

Dawkowanie – indywidualne (zwłaszcza w okresie przyzwyczajenia)

Powoduje przyzwyczajenie !

Natrium benzoicum

Działanie – *wykrztuśnie* i antyseptycznie, sekreto lityczne. Konserwujące. W recepturze wykorzystywany do zwiększenia rozpuszczalności kofeiny.

Wskazania – nieżyty górnych dróg oddechowych

Postać i właściwości – Biały, miazgi lub ziarnisty proszek bez zapachu i słodkawym smaku.

Dawkowanie – doustnie 2-3x dziennie 0,5-1,0

FP VIII doustnie: Dj – 0,3 – 1,0; Dd – 3,0

Natrium biboricum (tetraboricum), Borax

Działanie – słabo antyseptycznie, grzybobójcze, ściągające

Działanie uboczne – po podaniu doustnym podrażnieniu błon śluzowych żołądka i jelit, uszkodzenie nerek, pobudzenie i porażenie ośrodkowego układu nerwowego.

Wskazania – dezynfekcja błon śluzowych, *pleśniawki*

Postać i właściwości – Biały, krystaliczny proszek bez zapachu o ługowatym smaku.

Dawkowanie – UWAGA: tylko do zewnątrz !! przysypki maści, roztwory 0,5-4 %, przy pleśniawkach 10-20% roztwór glicerynowy (Aptin), również maści i globulki.

FP VI płyn do pędzlowania do 20,0%

Natrium bicarbonicum (hydrocarbonicum)

Działanie – silnie alkalinizujące i zobojętniające sok żołądkowy, zwiększa sekrecje w drogach oddechowych, miejscowo przeciwzapalnie

Wskazania – kwasica metaboliczna, przewlekłe nieżyty błon śluzowych, niedobór sodu

Przeciwwskazania – alkalozja metaboliczna, retencja sodu

Postać i właściwości – Biały, krystaliczny proszek bez zapachu i słonawym smaku.

Dawkowanie – doustnie kilka x dziennie 2,0-5,0/dobę. Do płukania i okładów roztwory 1-4%

FP VIII doustnie: Dj – 0,15; Dd – 1,5; zewnętrznie roztwory do przemywania 1,0-4,0%

Natrium bromatum

Działanie – *uspokajające, przeciwdrgawkowe*, zmniejsza nadmierną pobudliwość płciową, ułatwia zasypianie (choć sam nie ma właściwości nasennych)

Działanie uboczne – może podrażniać przewód pokarmowy, senność, apatia, depresja, otępienie

Wskazania – nadmierna pobudliwość nerwowa i seksualna, napady drgawek, nadczynność tarczycy

Przeciwwskazania – uczulenie na brom, niewydolność nerek

Postać i właściwości – Biały, krystaliczny proszek bez zapachu i słonym smaku. Higroskopijny.

Dawkowanie – indywidualnie wg wskazań. Przeciętnie 0,5-3,0 dziennie w roztworach 5-10%.

kiedyś: FP IV Dj – 0,5-2,0; Dd – 3,0; Dj_{max} – 2,0; Dd_{max} – 6,0; od FP V zmniejszono dawki bromków:

Obecnie FP VIII podaje jedynie Dd_{max} – 1,0 *

*w preparatach zawierających różne sole bromu – łącznie Dd_{max} – 1,0 w tym max 0,5 bromku amonowego.

Natrium chloratum

Działanie – najważniejszy elektrolit utrzymujący ciśnienie osmotyczne osocza i płynu pozakomórkowego

Wskazania – niedobór NaCl, odwodnienie hipotoniczne, duże oparzenia, wymioty, biegunka

Przeciwwskazania – retencja sodu i wody

Postać i właściwości – Biały, krystaliczny proszek bez zapachu i słonym smaku.

Dawkowanie – zależne od niedoborów *i.v.* 0,9%, do przygotowywania roztworów izoosmotycznych oraz w dermatologii: maści i roztwory do 10%

Natrium citricum

Działanie – alkalizujące, obniża krzepliwość *in vitro*

Wskazania – konserwacja krwi do przetoczeń, alkalizacja osocza i moczu

Przeciwwskazania – hipokalcemia, skazy krwotoczne

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształy bez zapachu i orzeźwiającym smaku.

Dawkowanie – indywidualne, do konserwacji krwi – patrz *Solutiones anticoagulantia*.

Natrium fluoratum WYKAZ A

Działanie – *zapobieganie próchnicy zębów*

Wskazania – profilaktyka próchnicy zębów, doustnie również w osteoporozie

Postać i właściwości – Białe kryształy lub krystaliczny proszek o słabym zapachu.

Dawkowanie – w postaci past i 0,05-0,2% płynów do płukania ust.

FP VIII profilaktyka próchnicy – roztwór 0,05 – 0,2 %

Natrium phosphoricum

Działanie – przeczyszczające

Wskazania – zaparcia, zatrucia ołowiem

Przeciwwskazania – retencja sodu

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształy lub biały proszek bez zapachu i słabo kwaśnym smaku.

Dawkowanie – przeczyszczający efekt: 0,5 u dzieci i do 4,0 u dorosłych

Natrium salicylicum

Działanie – przeciwbólowe, przeciwgorączkowe, i przeciwzapalne, *antyseptyczne*.

Wskazania – ostra i przewlekła choroba reumatyczna, nieżyty górnych dróg oddechowych, grypa, angina.

Przeciwwskazania – nadwrażliwość, choroba wrzodowa, zapalenia przewodu pokarmowego, uszkodzenie wątroby i nerek. Retencja sodu.

Postać i właściwości – Białe, krystaliczne płatki, igiełki lub proszek o swoistym zapachu i słodko-gorzki smaku.

Dawkowanie – indywidualne, kremy i maści 0,5-10,0% (0,5% - nawilżające, 10% złuszczające) [FP IV doustnie Dj – 0,5-1,0; Dd – 10,0; Dj_{max} – 2,0; Dd_{max} – 12,0]

FP VIII zewnątrznie, antyseptycznie do 1,0%

Natrium sulfuricum

Działanie – przeczyszczające (efekt osmotyczny), wzrost perystaltyki

Wskazania – zaparcia, niewydolność krążenia, zapalenie dróg żółciowych, przerwanie laktacji

Przeciwwskazania – skłonność do poronień, choroba wrzodowa oraz wrzodziejące zapalenie jelit.

Postać i właściwości – Białe, krystaliczny proszek bez zapachu i gorzko-słonym smaku.

Dawkowanie – zwykle 5,0-20,0 na czczo po rozpuszczeniu w wodzie.

FP VIII	N.s. decahydricum	Dj – 5,0;	Dd – 5,0	Dj _{max} – 20,0	Dd _{max} – 20,0
	N.s. anhydricum	Dj – 3,0;	Dd – 3,0	Dj _{max} – 12,0	Dd _{max} – 12,0

mnożnik = 1,7

Natrium thiosulfuricum

Działanie – Działanie redukujące, odtruwające, *przeciwgrzybiczne* i w leczeniu świerzbu.

Wskazania – zatrucia cyjankami, chlorem, jodem, metalami ciężkimi, łupież pstry, grzybice skóry, świerzb, odczyny alergiczne.

Postać i właściwości – Duże, bezbarwne kryształy lub grubokrystaliczny proszek, bez zapachu i słabo ługowatym, słonym smaku.

Dawkowanie – w zatruciach *i.v.* 15,0 w 10-30% roztworze, w dermatologii – maści i roztwory 10-20% (bardzo często 40% !)

FP VIII zewnątrznie roztwory i maści 10-20% (w grzybicy)

Neomycinum WYKAZ B

Działanie – bakteriostatyczne i bakteriobójcze, ponadto działa na krętki i pierwotniaki. Źle wchłania się z przewodu pokarmowego.

Działania uboczne – może uszkadzać nerki i słuch.

Wskazania – biegunki bakteryjne, miejscowo w okulistyce, bakteryjne zakażenia skóry, rany i oparzenia

Postać i właściwości – biały lub lekko żółtawy mączki proszek bez zapachu.

Dawkowanie – przez fakt na toksyczność - głównie zewnętrznie w stężeniach 1-3%

Nystatinum WYKAZ B

Działanie – przeciwgrzybiczne, źle wchłania się z przewodu pokarmowego, niska toksyczność

Wskazania – grzybice i drożdżycy jamy ustnej, przewodu pokarmowego, pochwy, skóry. Profilaktyka zakażeń w leczeniu antybiotykami.

Postać i właściwości – żółty lekki zbrylający się proszek i słabym charakterystycznym zapachu

Dawkowanie – indywidualne, globulki 100-200tys. ; maści/zawiesiny 100.000/g lub /ml.

UWAGA ! Wykonując leki należy zwrócić uwagę na deklarowaną przez producenta moc antybiotyku !!

FP VIII doustnie Dj – 500.000j.m.; Dd – 1,5mln j.m; Dd_{max} – 3,0mln j.m.; dopochwowo 100.000j.m

Oleum Cacao

Działanie – natłuszczające

Wskazania – do receptury

Postać i właściwości – żółtawa, krucha masa przypominająca wióry o słabym swoistym zapachu i smaku. Temp_{top} 30-35°C.

Oleum Lini

Działanie – osłaniające, większe dawki działają przeczyszczająco

Wskazania – stany zapalne skóry, oparzenia, odmrożenia (np. Linimentum Calcareum)

Postać i właściwości – Żółty, przezroczysty o charakterystycznym zapachu. Wysycha. Trudno rozpuszcza się w spirytusie. d=0,927-0,937

Dawkowanie – zewnętrzne *per se* lub w lekach złożonych

Oleum Rapae

Działanie – osłaniające

Wskazania – do receptury

Postać i właściwości – Jasnożółty lub żółty, przezroczysty, niemal bezwonny, nieschnący. Trudno rozpuszcza się w spirytusie. d=0,909-0,918

Oleum Ricini

Działanie – silnie przeczyszczające, zewnętrznie natłuszczające i ochronne

Wskazania – zaparcia ostre i przewlekłe, zatrucia pokarmowe, do receptury

Postać i właściwości – Bezbarwny lub słomkowożółty, przezroczysty, lepki o swoistym zapachu, nieschnący. Podczas ochładzania mętnieje, Miesza się ze spirytusem (1:4) $d=0,947-0,967$

Dawkowanie – dorośli 1-1,5 łyżki stołowej jednorazowo (max. 30,0), dzieci 0,5 łyżki.

Oleum Terebinthinae

Działanie – wywołuje przekrwienie i zaczerwienieni skóry, słabo odkażająco

Wskazania – zewnętrznie bóle: stawowe, mięśniowe, odmroziny (!), do inhalacji w nieżytach oskrzeli z obfitą wydzieliną, do receptury

Postać i właściwości – Bezbarwna lub jasnożółta ciecz o swoistym sosnowo-żywicznym zapachu i ostrym, palącym smaku. $d=0,856-0,873$

Dawkowanie – zewnętrznie do wcierania jako składnik maści i mazideł, do inhalacji 10-20 kropli na szklaną wrzątku.

Pabialginum (Skład: Aminophenazonum 88%, Allobarbitalum 12%) WYKAZ B (wynika ze składu)

Działanie – przeciwbólowe, przeciwgorączkowe, przeciwzapalne, uspokajające

Działania uboczne – leukopenia, agranulocytoza, niedokrwistość, alergie, zaburzenia żołądkowo-jelitowe, senność.

Wskazania – bóle różnego pochodzenia

Postać i właściwości – Biały, miążki proszek bez zapachu.

Dawkowanie – patrz działania uboczne, obecnie znaczenie teoretyczno (egzaminy i kolokwia ☺) - historyczne (stosowanie)

Papaverinum hydrochloricum WYKAZ B

Działanie – obniża napięcie mięśni gładkich, zwiększa przepływ wieńcowy, mózgowy, płucny, znosi stany spastyczne oskrzeli, przewodu pokarmowego, dróg żółciowych i układu moczowego.

Działania uboczne – nudności, senność, zawroty głowy, nadmierna potliwość. Duże dawki (zwłaszcza *i.v.*) są toksyczne.

Wskazania – stany spastyczne mięśni gładkich

Przeciwwskazania – jaskra

Postać i właściwości – Biały, krystaliczny proszek bez zapachu i gorzkim smaku.

Dawkowanie – indywidualne: głównie *per os* (proszki dzielone)

FP VIII Doustnie: $D_j - 0,04-0,1$; $D_d - do 0,3$; $D_{j_{max}} - 0,2$; $D_{d_{max}} - 0,6$

Paraffinum liquidum

Działanie – doustnie: przeczyszczające, osłaniające śluzówkę jelit, hamuje wchłanianie wody i składników z treści pokarmowej, zewnętrznie osłaniające, ochronne, natłuszczające

Działanie uboczne – przy długim stosowaniu może prowadzić do niedoborów witamin: A, D, K oraz wapnia i fosforu.

Wskazania – zaparcia, do receptury

Postać i właściwości – Bezbarwna, przezroczysta, oleista ciecz bez smaku i zapachu.

Dawkowanie – 15,0-45,0 na noc i rano na czczo. [FP VI Doustnie Dj – 10,0-15,0; Dd – do 50,0]

FP VIII doustnie Dj – 15,0; $D_{j_{max}}$ – 30,0

Paraffinum solidum

W recepturze stosowana jako podłoże *constituens* do maści i kremów. $Temp_{top}$ 50-57°C.

Pasta Zinci

Działanie – ściągające, wysuszające, antyseptyczne, powlekające i osłaniające

Wskazania – trudno gojące się rany, wypryski, łagodne stany zapalne skóry, świąd.

Dawkowanie – zewnętrznie 1-2x dziennie.

Postać i właściwości – biała, twarda, jednorodna masa.

Pepsinum

Działanie – enzym rozkładający białka (pH 1,8-2,3)

Wskazania – niewydolność wydzielnicza żołądka, niedokwaśność, brak łaknienia, stosowana również w preparatach na blizny

Dawkowanie – doustnie 2-3x dziennie w roztworach z rozcieńczonym HCl. Należy wykonywać w niewielkich ilościach ze względu na krótką trwałość (2-3 dni).

Postać i właściwości – Biały lub kremowy, miękki proszek o słabym, swoistym zapachu i słodkawo-słonym smaku

FP VIII doustnie Dj – 0,15; Dd – 0,3; $D_{j_{max}}$ – 0,5; $D_{d_{max}}$ – 1,5

Phenolum / Phenolum liquefactum WYKAZ A

Działanie – silnie dezynfekujące i antyseptyczne. Wchłonięty przez skórę powoduje martwicę tkanek, działa przeciwbólowo. Toksyczny.

Działania uboczne – zatrucia, zaburzenia wzroku, oddechu – aż do bezdechu, spadek ciśnienia, drgawki. Uszkodzenie nerek, serca, ośrodkowego układu nerwowego, niedokrwistość. Po przyjęciu doustnym: bóle jamy ustnej, przetyku, brzucha, krwiste wymioty, biegunka.

Wskazania – odkażanie narzędzi, przedmiotów, rzadko skóry. W stomatologii – do dewitalizacji miazgi zębowej – kamfofenol.

Przeciwwskazania – ze względu na toksyczność – nie zaleca się stosować

Postać i właściwości – Bezbarwne lub różowate igiełkowate kryształy lub kryształowa masa o swoistym przenikliwym zapachu. Higroskopijny – rozpływa się na powietrzu.

Dawkowanie – dezynfekcja powierzchni i przedmiotów: roztwory 3-5%, skóry 0,2-2% [FP IV 0,2-0,5%]

FP VIII Zewnętrznie 0,1%

Pilocarpinum hydrochloricum WYKAZ A

Działanie – pobudza zakończenia nerwów parasympatycznych, pobudza wydzielanie śliny, potu, obniża ciśnienie śródczne, nie wywiera wpływu na mięśnie szkieletowe

Działania uboczne – po przedawkowaniu lub w zatruciu, zwężenie źrenic, łzawienie, ślinotok, pocenie się, drżenie mięśniowe, drgawki, wymioty, biegunka, zwolnienie czynności serca, obrzęk płuc, duszność.

Wskazania – jaskra, zatrucie atropiną, na porost włosów

Przeciwwskazania – dychawica oskrzelowa, ciąża, stany spastyczne mięśni gładkich

Postać i właściwości – Białe, higroskopijne kryształy bez zapachu i gorzkim smaku.

Dawkowanie – indywidualne [FP III $D_{j_{max}} - 0,01$; $Dd_{max} - 0,02$] zewnętrznie wcierki 0,5%

FP VIII zewnętrznie w jaskrze krople do oczu 1,0-4,0 %, maść do oczu 2,0%

Pix liquida Pini

Działanie – odkażające, przeciwzapalne, wysuszające, zmniejsza świąd skóry, przeciwgrzybiczne i przeciw Pasożytnicze. W dużych stężeniach może podrażniać i wywoływać stany zapalne.

Działania uboczne – może powodować zatrucie, objawy uczulenia – zwłaszcza po ekspozycji na światło słoneczne. Jak wszystkie dziegcie – zawiera kancerogeny.

Wskazania – grzybice i zakażenie skóry, wypryski, łojotok

Przeciwwskazania – choroby nerek

Postać i właściwości – gęsta, ciemnobrunatna, lepka ciecz o charakterystycznym zapachu

Dawkowanie – zewnętrznie: 5-20% roztwory alkoholowe, 2-10% papki i mazidła, 5-20% maści i pasty. Nie stosować na duże (30% ciała) powierzchnie skóry.

Polocainum hydrochloricum WYKAZ B

Działanie – znieczulające, po podaniu *i.v.* również przeciwbólowe i przeciwalergiczne, rozkurcza mięśniówkę żołądka, doustnie – przeciwwymiotnie.

Działania uboczne – zawroty głowy, obniżenia ciśnienia tętniczego, zaburzenia oddechowe, niepokój, drgawki odczyny alergiczne.

Wskazania – miejscowe znieczulenie

Przeciwwskazania – uczulenie na polokainę, znaczne uszkodzenie wątroby i nerek, zaburzenia rytmu serca

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształy o gorzkim smaku, bez zapachu

Dawkowanie – w zależności od drogi podania. Zewnętrznie zazwyczaj 1-5%, czopki 0,1-0,2

Prednisolonum WYKAZ B

Działanie – przeciwzapalne (4x silniejszy od hydrokortyzonu), przeciwalergiczne.

Wskazania – stany zapalne i alergiczne

Przeciwwskazania – grzybice, gruźlica, choroby wirusowe

Postać i właściwości – Biały lub prawie biały krystaliczny proszek, bez zapachu.

Dawkowanie – doustnie: indywidualne

FP VIII zewnętrznie w stężeniach 0,25-0,5%.

Prodermin – Pix Lithantracis

Działanie – antyseptyczne, przeciwzapalne, wysuszające, zmniejsza świąd skóry, przeciwgrzybiczne i przeciw pasożytnicze

Wskazania – bakteryjne i grzybicze zakażenie skóry, świerzbiączka, łojotok, wypryski

Przeciwwskazania – choroby nerek

Postać i właściwości – Ciemna, niemal czarna smołowata, lepka gęsta ciecz o swoistym zapachu.

Dawkowanie – zewnętrznie: 5-20% - maści, mazidła, pasty i roztwory

Pyoctaninum coeruleum WYKAZ B

Działanie – odkażające, bakteriobójcze, grzybobójcze, wewnątrznie: przeciw pasożytnicze – stosowany niegdyś przeciw glistom i owsikom

Wskazania – do odkażania ran i błon śluzowych

Postać i właściwości – Ciemnozielony, krystaliczny proszek o metalicznym połysku.

Dawkowanie – stosowany zazwyczaj w stężeniach 0,5-2,0% [FP III $D_{j_{max}} - 0,1$; $Dd_{max} - 0,3$]

Pyralginum WYKAZ B

Działanie – przeciwbólowe, przeciwgorączkowe, przeciwzapalne, uspokajające i zmniejszające napięcie mięśni gładkich.

Działania uboczne – przekroczenie dawek maksymalnych mogą wywołać odczyny alergiczne, leukopenia, zaburzenia pokarmowe, uszkodzenia wątroby i nerek.

Wskazania – bóle różnego pochodzenia

Przeciwwskazania – uczulenie na lek, niedokrwistość

Postać i właściwości – Biały krystaliczny, puszysty proszek bez zapachu i gorzkim smaku.

Dawkowanie – doustnie do 3,0 dzienne w dawkach podzielonych.

FP VIII	doustnie	$Dj - 0,5-1,0$	$Dd - 2,0$	$Dj_{max} - 1,0$	$Dd_{max} - 3,0$
	doodbytniczo	$Dj - 0,75$	$Dd - 1,5-3,0$	$Dj_{max} - -$	$Dd_{max} - 3,0$

Pyrogallolum

Działanie – silnie keratolityczne, *bakteriobójcze*, *grzybobójcze*, drażniące.

Wskazania – łuszczyca, wypryski łojotokowe, grzybice np. w połączeniu z Ung. Wilkinsoni.

Przeciwwskazania - Wysoce toksyczny ! nadwrażliwość na lek, uszkodzenia wątroby, nerek i serca, niedokrwistość.

Postać i właściwości – Białe, lśniące igiełki lub płatki bez zapachu, o gorzkim smaku. Ciemnieje na świetle.

Dawkowanie – wyłącznie zewnętrzne 5-10% maść, do przyżegania 10-20%.

FP IV zewnętrznie 2,0 – 10,0%; Jednorazowo nie więcej niż 3,0 substancji.

Resorcinum WYKAZ B

Działanie – *keratolityczne*, przeciwzapalne, *ściąające*, *bakteriobójcze* i *grzybobójcze*

Działanie uboczne – zatrucia, zaburzenia wzroku, oddechu, spadek ciśnienia, drgawki, uszkodzenie wątroby, nerek, serca, układu nerwowego.

Wskazania – łuszczyca, trądzik, stany bakteryjne skóry, wypryski łojotokowe i grzybice

Przeciwwskazania – Toksyczny ! choroby wątroby, nerek

Postać i właściwości – Bezbarwne lub białawe kryształki o swoistym zapachu i słodkawym, drapiącym smaku. Pod wpływem światła zabarwia się na różowo.

Dawkowanie – wyłącznie zewnętrznie: 5-10% maści i pasty (przyżegające 20-50% !), 1-5% roztwory wodne i spirytusowe, czopki, pręciki

FP VIII zewnętrznie maści i pasty 5,0 – 10,0% , roztwory 1,0-5,0%

Rivanolum WYKAZ B

Działanie – silnie *antyseptycznie*, odkażające, *bakteriobójcze* i *pierwotniakobójcze*.

Wskazania – uszkodzenia i stany zapalne skóry i błon śluzowych, owrzodzenia. Również doustnie.

Postać i właściwości – Żółty drobnokrystaliczny proszek, bez zapachu i gorzkim smaku. Roztwory wodne fluoryzują.

Dawkowanie – roztwory wodne, pudry i maści. Doustnie 0,025 od 1-2x dziennie- małe dzieci do 3-4x dziennie powyżej 6 lat. Zewnętrznie roztwory 0,01-0,2 % , maści, zasyпки 0,5-2,5%

[FP III $D_{j_{max}} - 0,05$; $D_{d_{max}} - 0,15$]b

Saccharum album

Działanie – *corrigens*, oraz do receptury

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształki lub biały proszek bez zapachu o słodkim smaku.

Saccharum lactis

Działanie – przeczyszczające i odżywcze. Do receptury

Wskazania – zaparcia u niemowląt i małych dzieci

Postać i właściwości – Biały, bezwonny, krystaliczny, słodki proszek.

Dawkowanie – wg wieku 4,0-10,0

Salolum

Działanie – antyseptyczne i słabe przeciwbólowe (w jelitach rozpada się na kwas salicylowy i fenol)

Wskazania – niezżyty jelitowe, zakażenia pęcherzyka żółciowego, *zapalenie dróg moczowych*.

Stosowany był również jako składnik maści światłochronnych – przeciw UV.

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształy lub biały krystaliczny proszek o słabym, swoistym zapachu.

Dawkowanie – 3xdz. 0,5-1,0 przed jedzeniem [FPIV Dj – 0,5-1,0; Dd – 3,0; Dj_{max} – 2,0; Dd_{max} – 6,0]

FP VI doustnie Dj – 0,3-0,6; Dd – 0,9-1,8; Dj_{max} – 1,0; Dd_{max} – 3,0

Sapo kalinus

Działanie – dezynfekujące, miejscowo alkalizujące, zmiękcza naskórek, przeciwłojotokowe

Wskazania – głównie jako pomocnicze przy świerzbie

Postać i właściwości – Przezroczysta, jednolita masa, żółtobrunatna-> do zielonego , przeświecająca, miękka o swoistym zapachu.

Dawkowanie – miejscowo kilka razy dziennie i następnie zmyć wodą

Silol

Działanie – osłaniające

Wskazania – oparzenia, owrzodzenia, odleżyny, zmiany uczuleniowe na skórze

Postać i właściwości – przezroczysta, lepka ciecz bez zapachu

Dawkowanie – wyłącznie zewnętrzne maści i pasty z zawartością 5-15% silolu.

Sulfanilamidum WYKAZ B

Działanie – przeciwbakteryjne

Wskazania – trudno gojące się rany, owrzodzenia

Postać i właściwości – bezbarwne kryształy lub biały proszek, bez zapachu i lekko gorzkim smaku

Dawkowanie – miejscowo jako zasyпки lub maści 5-25%

Sulfur praecipitatum

Działanie – przeciwgrzybiczne, przeciwbakteryjne, przeciwświerzbowe, wysuszające

Wskazania – łojotok, trądzik, świerzb, grzybice i nadmierne łuszczenie się skóry

Postać i właściwości – Białło-żółty bezpostaciowy, mialki proszek o słabym zapachu.

Dawkowanie – zewnętrznie w maściach i zawiesinach 5,0-10,0 (niekiedy do 30%)

FP VIII zewnętrznie maść, zasypka, zawiesina: 5,0 – 10,0%

Talcum venetum

Działanie – osłaniające, osuszające. Do receptury.

Wskazanie – wzmożona potliwość, podstawa do zasypek, pudrów, papek.

Postać i właściwości – Biały, bardzo mialki, tłustawy w dotyku proszek bez zapachu i smaku.

Dawkowanie – zewnętrznie *per se*, oraz w pudrach zasypkach.

Tanninum

Działanie – zmniejsza stan zapalny, *ściągające*, hemostatycznie

Wskazania – stany zapalne skóry, nadmierna potliwość, niewielkie krwawienia

Postać i właściwości – Żółtawy, bezpostaciowy proszek o swoistym zapachu i cierpkim, ściągającym smaku.

Dawkowanie – zewnętrznie 1-20% roztwory, 0,5% lewatywy, 5-10% maści, zasypki do 20%. Nie stosować z solami metali ciężkich, solami żelaza i wodą wapienną.

FP VIII zewnętrznie roztwory 1,0-20,0%; maści 0,5-10,0%; czopki $D_{j_{max}}=0,05$; $D_{d_{max}}=0,25$

Tetracainum hydrochloricum WYKAZ B

Działanie – miejscowo znieczulające (silniejsze od lignokainy)

Wskazania – do znieczuleń

Postać i właściwości – biały krystaliczny proszek, bez zapachu i gorzkim smaku

Dawkowanie – krople do oczu, roztwory do 1,0%, maści, czopki

FP VIII zewnętrznie roztwory 0,25 – 1,0%

Thymolum

Działanie – bakteriobójcze, przeciwświądowe, wykrztuśne

Wskazania – świąd skóry, choroby jamy ustnej

Postać i właściwości – Bezbarwne, przezroczyste kryształy o charakterystycznym zapachu i korzennym, piekącym smaku.

Dawkowanie – zewnętrznie 0,5-3% roztwory spirytusowe, maści i roztwory olejowe 1-2% oraz płukanki do ust 0,05-0,1% [FP III $D_{j_{max}}=1,0$; $D_{d_{max}}=5,0$; FP IV stosowany zewnętrznie 0,05%]

Tinctura adonidis vernalis WYKAZ B

Działanie – Wzmacniająco na skurcze serca, nieco moczopędnie i słabo uspokajająco.

Wskazania – nasercowe, do receptury

Postać i właściwości – Brunatno-zielona ciecz o swoistym zapachu

Dawkowanie – 3x dziennie po 20-30 kropli [FP IV Dj – 1,0; Dd – 3,0; Dj_{max} – 3,0; Dd_{max} – 10,0]

Tinctura Capsici

Działanie – miejscowo rozgrzewające i drażniące

Wskazania – bóle reumatyczne, stawowe, nerwobóle, do receptury

Przeciwwskazania – nie stosować na uszkodzoną skórę !

Postać i właściwości – Ciemno-czerwona do brunatnej ciecz o piekącym smaku.

Dawkowanie – zewnętrznie do nacierania do 1 do 15%

Tinctura Chinae

Działanie – Wzmaga wydzielanie soków trawiennych, pobudza łąknienie. Słabo ściągające

Wskazania – brak łąknienia, do receptury

Postać i właściwości – Brunatno-czerwona ciecz o ściągającym i gorzkim smaku.

Dawkowanie – 2-3x dziennie po 15-30 kropli przed jedzeniem.

Tinctura Convallariae WYKAZ B

Działanie – wzmacnia siłę skurczu serca, nieco uspokajające

Wskazania – nasercowe, do receptury

Postać i właściwości – Brunatno-zielona ciecz o swoistym aromacie i gorzkim smaku

Dawkowanie – przeciętnie 2x dz. po 15-30 kropli. [FP IV Dj – 0,5; Dd – 2,5; Dj_{max} – 1,5; Dd_{max} – 5,0]

Tinctura Crataegi

Działanie – hipotensyjne, zwiększa siłę skurczu serca, lekko uspokajająco

Wskazania – nasercowe zwłaszcza na tle nerwowym, nadciśnienie, do receptury

Postać i właściwości – Żółta do brunatnej ciecz o charakterystycznym zapachu.

Dawkowanie – 3-4x dziennie po 20-30 kropli [FP IV Dj – 1,0-1,5 ; Dd – 3,0-5,0]

Tinctura Valerianae

Działanie – Uspokajające, zmniejsza pobudliwość nerwową

Wskazania – nerwice różnego typu, bezsenność

Postać i właściwości – Brunatna ciecz o swoistym cierpkim zapachu i smaku.

Dawkowanie – 3x dziennie po 15-30 kropli [FP IV Dj – 1,0-3,0ml ; Dd – 10,0ml]

Urea

Działanie – podany doustnie zwiększa wydalanie moczu i sodu, zewnętrznie: działanie zależne od stężenia: nawilżająco (do 2%) – zmiękczające (15%) keratolityczne (powyżej 30-40%)

Wskazania – doustnie: w obrzękach różnego pochodzenia

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształ lub biały krystaliczny proszek bez zapachu, o słabym gorzkim, chłodzącym smaku.

Dawkowanie – doustnie 3xdziennie; maści/kremy do 50% [FP IV Dj – 3,0-5,0; Dd – do 20,0]

FP VIII zewnętrznie 10,0 – 30,0%

Urotropinum WYKAZ B

Działanie – doustnie: żółciopędnie, *bakteriostatycznie*, zewnętrznie *per se*: przeciwpotne

Wskazania – stany zapalne pęcherzyka żółciowego, *bakteryjne zakażenia dróg moczowych*

Przeciwwskazania – nadkwaśność, nie stosować z tanią, ASA, salicylanem sodowym

Postać i właściwości – Bezbarwne kryształy lub biały krystaliczny proszek o słodkavo-gorzkim smaku. Bez zapachu – jego pojawienie się oznacza zawilgocenie.

Dawkowanie - doustnie 3x dziennie 0,5. Nie stosować w *ostрым* zapaleniu pęcherza moczowego. Przeciwpotnie *per se* na suche stopy wieczorem, spać w skarpetkach aby przedłużyć kontakt ☺

FP VIII doustnie Dj – 0,3-1,0; Dd – 1,5-3,0; Dj_{max} – 1,0; Dd_{max} – 4,0

Zincum oxydatum

Działanie – *ściągające*, osuszające, przeciwzapalne

Wskazania – zakażone rany, odleżyny

Postać i właściwości – Biały, bezpostaciowy proszek bez zapachu i smaku.

Dawkowanie – zewnętrznie w maściach 10%, pastach i zasypkach 10-25% lub *per se* (100,0%)

FP VIII zewnętrznie w postaci maści i past 15,0 – 25,0%

Wykaz recepturowych substancji bardzo silnie działających (A), silnie działających (B) oraz odurzających (N) wg FP II – FP VIII.

Zawarty w FP VIII wykaz A,B,N poprzedza krótka informacja o tym, iż zastępuje on wykaz opublikowany w FP VI w zakresie monografii opublikowanych jednocześnie w FP VI oraz FP VIII. Jest on wprawdzie dużo bardziej rozszerzony ale i tak, automatycznie, powstaje pytanie – co z substancjami, których monografii nie znajdziemy ani w FP VIII ani również w FP VI ??

A co z tymi substancjami, których monografii trzeba szukać jeszcze we wcześniejszych, dawno niedostępnych wydaniach Farmakopei Polskiej ?

Poniższe zestawienie stanowi kompilację dotychczasowych wykazów – **(jedyne) w zakresie substancji i niektórych leków wykorzystywanych w recepturze**, wraz z informacjami – jeśli wystąpiła zmiana w klasyfikacji.

Mam nadzieję, że udało się nie pominąć niczego istotnego ☺

WYKAZ N

Substancje substancje odurzające – biały napis na czarnym tle czerwona obwódka

– N A R C O T I C A –

Cocaini hydrochloridum **FP 8**
Morphini hydrochloridum **FP 8**
Morphini sulfas **FP 8**
Opii extractum siccum normatum **FP 8**
Opii pulvis normatus **FP 8**
Opii tinctura normata **FP 8**
Opium crudum **FP 8**
Pulvis Ipecacuanhae opiatu (Proszek Dovera) **FP 4**
Spiritus aethereus **FP 3**
Tinctura valerianae aethera **FP 3**

WYKAZ A

Substancje bardzo silnie działające – biały napis na czarnym tle, biała obwódka

– V E N E N A –

Acidum phosphoricum concentratum **FP 8**
 Adrenalini tartras (Epinephrini tartras) **FP 8**
 Adrenalinum (Epinephrinum) **FP 8**
 Aether, Aether anaestheticis **FP 8** (wcześniej: w FP 4 – wykaz B , a wg FP 3 – wykaz N)
 Aethylum chloratum **FP 6** (wcześniej FP 4 – wykaz B)
 Argenti nitras **FP 8** (wcześniej FP 4 – wykaz B, + w FP 3 także Argentum nitrici cum Kalio nitrico)
 Arsenii trioxidatum **FP 4** (w FP 8 jest ..ad praeparationes homeopathicus)
 Atropini sulfas **FP 8**
 Atropinum **FP 8**
 Chlorali hydras **FP 8** (wcześniej w FP 4 i FP 6 – wykaz B)
 Cresolum crudum **FP 8** (wcześniej w FP 3 – wykaz B)
 Homatropini hydrobromidum **FP 8**
 Hydrargyri **FP 4** (wcześniej w FP 2 – wykaz B)
 Hydrargyri aminochloridum **FP 4**
 Hydrargyri bijodati **FP 3**
 Hydrargyri chloridum **FP 4** (wcześniej w FP 3 – wykaz B)
 Hydrargyri dichloridum **FP 8**
 Hydrargyri jodati **FP 2**
 Hydrargyrum oxydatum flavum **FP 4**
 Hydrargyrum oxydatum rubrum **FP 2**
 Hydrargyrum salicylicum **FP 3**
 Hydrogenii peroxidum 30% **FP 8** (wcześniej w FP 4 – wykaz B)
 Hyoscini hydrobromidum (Scopolamini hydrobromidum) **FP 8**
 Hyoscinum (Scopolaminum) **FP 8**
 Hyoscyamini sulfas **FP 8**
 Methanolum **FP 8**
 Natrii fluoridum **FP 8**
 Phenolum **FP 8** (wcześniej w FP 6 – wykaz B + wg FP 4 także wykaz B: Phenolum liquefactum)
 Physostygmmini -salicylas, -sulfas **FP 8**
 Pilocarpini hydrochloridum **FP 8**
 Solutio Kalii arseniicosi (Solutio arsenicalis Fovleri) **FP 4**
 Thiomersalum **FP 8** (wcześniej w FP 4 – wykaz B)

WYKAZ B

Substancje silnie działające – czerwony napis na białym tle, czerwona obwódka

– S E P A R A N D A –

Absinthii herba **FP 8** , – tinctura **FP 6**
Acidum aceticum **FP 4**
Acidum hydrochloricum **FP 3**
Acidum nitricum, - concentratum, -fumans **FP 3**
Acidum salicylicum **FP 8**
Acidum sulfuricum **FP 3**
Adonis vernalis herba **FP 6** (patrz też -> Tinctura)
Allobarbitalum **FP 4**
Aminophenazonum **FP 4**
Aminophyllinum dihydricum **FP 6** (patrz też synonimicznie: Theophyllum)
Amoxicillinum – natricum, – trihydricum **FP 8**
Amphetaminum sulfuricum **FP 8** (wcześniej w **FP 4** – wykaz N)
Ampicillinum – anhydricum, - natricum, -trihydricum **FP 8**
Argentum colloidal ad usum externum **FP 8**
Argentum proteinicum **FP 6**
Barbitalum **FP 8** , - natrium **FP 6**
Belladonnae folium, - extractum siccum, - tinctura, - pulvis normata **FP 8** – fluidum **FP 4**
Benzocainum **FP 8**
Calcifediolum **FP 8**
Camphora carbolisata (Camphenol) **FP 3**
Chelidonii herba **FP 8**
Chinidini sulfas **FP 8**
Chloramphenicolum **FP 8**
Chloroformium **FP 4**
Codeinum, - hydrochloridum dihydr., -phosphas hemihydr. / sesquihydricus **FP 8**
Coffeinum natrium benzoicum **FP 4**
Coffeinum, - monohydricum **FP 8**
Convallariae herba **FP 6** (patrz też -> Tinctura)
Cresolum saponatum **FP 3**
Cupri sulfas anhydricus, - pentahydricus **FP 8**
Cyanocobalaminum **FP 8**
Digitalis purpureae folium **FP 8** (patrz też -> Tinctura)
Emetini hydrochloridum –heptahydricum, -pentahydricum **FP 8**

Enalaprili, –maleas, -dihydricum **FP 8**
Ephedrini, – hydrochloridum, - anhydricum, -hemihydricum **FP 8**
Erythromycinum, - estolas, - ethylsuccinas, - lactobionas, - stearas **FP 8**
Ethylmorphini hydrochloridum (Dioninum) **FP 8** (wcześniej w FP 3 – wykaz A)
Eugenolum **FP 8**
Formaldehydum 40% **FP 4**
Gentamycini sulfas **FP 8**
Hydrargyrum sulfuratum rubrum **FP 2**
Hydrocortisonum, - acetal, - hydrogenosuccinas **FP 8** , - natrii succinas **FP 6**
Hyoscini butylobromidum (Scopolamini butylobromidum) **FP 8**
Iodoformium **FP 4**
Iodum **FP 8**
Ipecacuanhae radix, - tinctura, - pulvis normatus, - extractum fluidum normatum **FP 8**
Kalii hydroxidum **FP 8**
Lidocainum, - hydrochloridum **FP 8**
Metamizolum natricum **FP 8**
Methenaminum **FP 8**
Metoclopramidum **FP 8**
Metronidazolum, - benzoes **FP 8**
Natamycinum **FP 6**
Natrium iodicum **FP 4**
Neomycini sulfas **FP 8**
Nicethamidum **FP 8**
Nystatinum **FP 8**
Omeprazolum, -natricum **FP 8**
Oxytetracyclinum, - hydrochloridum, -dihydricum **FP 8**
Papaverini hydrochloridum **FP 8**
Phenacetinum **FP 4**
Phenazonum (Antipyrinum) **FP 8**
Phenobarbitalum, - natricum **FP 8**
Plumbum aceticum **FP 4**
Plumbum oxydatum **FP 4**
Prednisolonum, -acetatas, -natrii phosphas, - pivalas **FP 8**
Prednisonum **FP 8**
Procaini hydrochloridum **FP 8**
Progesteronum **FP 8**
Pseudoephedrini hydrochloridum **FP 8**
Pyoctaninum coeruleum **FP 3**
Pyridoxini hydrochloridum **FP 8**
Resina Podophylli **FP 3**
Resorcinolum **FP 8**

Riboflavinum **FP 8**

Rivanolum **FP 3**

Sapo Cresoli **FP 4**

Solutio Iodi Lugoli **FP 3**

Solutio Iodi spirituosa **FP 4** (także: pro usu interno)

Sulfanilamidum **FP 8**

Sulfathiazolum **FP 8**

Testosteronum, - propionas, - enantal, - decanoas, - isocaproas **FP 8**

Tetracaini hydrochloridum **FP 8** (wcześniej w FP 3 – wykaz A)

Theobrominum **FP 8**

Theobrominum natrium cum Natrio salicylico **FP 4**

Theophyllinum, monohydricum, - et ethylenodiaminum **FP 8**

Thiamini, -hydrochloridum, -nitras **FP 8**

Tinctura Adonidis vernalis titrata **FP 4**

Tinctura Convallariae titrata **FP 4**

Tinctura Digitalis lanatae titrata **FP 4**

Tinctura Digotialis purpureae titrata **FP 4**

Unguentum Hydrocortisoni acetici **FP 4**

Vitaminum A **FP 8**

Zincum sulfuricum **FP 4**

Dodo-datek

- Dodo - (*Raphus cucullatus*) ptak żyjący niegdyś na Mauritiusie, który został bezpardonowo wytępiony przez ludzi.

Farmaceutyczne

- Anestezyna 5x słabsza od Polokainy i 10x słabsza od Lignokainy
- Pantokaina 5x silniejsza od Prokainy i 10x silniejsza od Kokainy
- Prednisolon 5x silniejszy od hydrokortyzonu
- **HLB** – *hydrofile-lipofile-balance* – wielkość opisująca emulgatory. Przyjmuje wartość od 1 (dla silnie lipofilowych – tworzą W/O) do 20 (hydrofilowe – tworzą O/W)
- Podczas stosowania mikstur z bromkami – należy ograniczyć spożywanie soli kuchennej (NaCl) – zwiększającej ich wydalanie i tym samym zmniejszającej efekt terapeutyczny
- W kroplach do nosa należy unikać parafiny jako *vehiculum* – gdyż jej nadmierna lepkość utrudnia ruch migawek, tworzy barierę utrudniającą wchłanianie. Ponadto krople do nosa powinny być izotoniczne
- Preparaty z Fe powinny być przyjmowane po posiłkach oraz w trakcie ich stosowania należy zwiększyć podaż witaminy C
- 10% Sol.NaCl – tromboplastyna & lizozym (ciekawo znajdą sobie o co chodzi ☺)

Ogólne

- Jednostka chlebowa (wymiennik węglowodanowy) = ok 1 kromka chleba razowego = łyżeczka miodu = 1 średnie jabłko
- *Aqua regia* (woda królewska) = stężony kwas solny + stęż kw.azotowy w stosunku obj. 3:1. jest silnym utleniaczem – (rozpuszcza nawet złoto) – (*patrz też: treść*)
- Kozieradka – pobudzenie laktacji
- Papierosy lecznicze – w obecnych podręcznikach niewiele o nich się wspomina, podobnie o tytoniu leczniczym. Stosowane jako ANTI-ASTHMATICUM – działały dzięki atropinie zawartej w liściach (np. Pokrzyk wilcza jagoda *Atropa belladonna*). Atropina dostawała się wraz z dymem do płuc, porażała zakończenia nerwów parasympatycznych w oskrzelach co w efekcie rozszerzało oskrzela i hamowało kaszel astmatyczny.
- Klisze rentgenowskie można dość łatwo czyścić po uprzedniej kąpeli w KMnO_4 (np. cała noc moczenia w 2-3% roztworze ☺)

Różne

- **Usuwanie plam mogących powstać w aptece**

Argentum nitricum – plama czarna – 10% roztworem KJ. Tworzy się żółta plama, którą usuwamy amoniakiem lub 10% roztworem tiosiarczanu sodowego.

Błękit metylenowy, fiolet krystaliczny – wymoczyć kilka godzin w 0,1% KMnO_4 , następnie wymyć 10% roztworem kwasu szczawiowego i wodą

Kawa, kakao, czekolada ☺- stężonym roztworem NaCl i następnie wodą

Kalium hypermanganicum – roztworem kwasu szczawiowego z małym dodatkiem kwasu siarkowego.

Krew – świeża – wodą i mydłem, starsze plamy – woda utleniona i woda.

Ichtyol – na ciepło mydłem.

Jodum, Jodium, Sol.Lugoli – 10% roztworem amoniaku lub 10% roztworem tiosiarczanu sodu.

Rezorcinum – słabym roztworem kwasu cytrynowego lub sokiem z cytryny.

Mocz – roztwór kwasu cytrynowego lub sok z cytryny. Można też przemyć rozcieńczonym kwasem solnym, następnie woda utlenioną i wodą.

Nadmanganian potasu – z rąk: 5-10% kwas solny.

- **TRAMAL – POLTRAM „pompki i krople”**

1ml = 40 kropli = 8 pompek a 5 kropli = 100mg

1 pompka (dawka) = 12,5 mg tramadolu

1op a 96 ml = 768 pompek = 3840 kropli

1op a 10ml = 80 pompek = 400 kropli

- **Haloperidol** – w zależności od producenta – różnice w ilości kropli

WZF – 1ml = 20 kropli

ZF UNIA – 1ml = 32 krople

- Etykiety na słojach i butelkach aptecznych

Wykaz A – substancje bardzo silnie działające – biały napis na czarnym tle, biała obwódka

Wykaz B – substancje silnie działające – czerwony napis na białym tle, czerwona obwódka

Wykaz N – substancje odurzające – biały napis na czarnym tle czerwona obwódka

Pozostałe – czarny napis na białym tle czarna obwódka

Najważniejsze synonimy

A

Acetum = Acetum purum, Ocet

Acidi spirici = Acidi salicylici

Acidum aceticum = kwas octowy (concentratum = stężony glacialne=lodowaty = 96%)
(dilutum=30%)

Acidum benzoicum = kwas benzoesowy, kw.będźwinowy

Acidum citricum = Acidum limonicum, Sal essentielle citri

Acidum formicum = kwas mrówkowy, kw.metanowy, Acidum formicum, Acidum formicarum

Acidum hydrochloricum = Acidum muriaticum (concentratum =36%, dilutum=10%, crudum (techniczny) =ok. 30%)

Acidum pteroilglutaminowy = Acidum folicum

Acidum tannicum = Tanninum, Acidum gallotannicum, Kwas taninowy

Acidum tartaricum = Acidum dioxysuccinum, Kwas dioksybursztynowy, Kwas winowy

Adeps benzoinatus = Smalec beznoesowy, Axungia Porci benzoata

Adeps lanae => Lanolinum

Adeps Lanae cum aqua = Lanolinum hydricum (skład w treści)

Adeps suillus = smalec wieprzowy, Adeps suillus depuratus, Adeps praeparatus, Axungia Porci, Lardium

Adrenalinum = Epinephrinum, Epirenan, Levoreninum, Paranephrin, Suprarenin

Aether sulfuricus = Aether aethylicus, Eter siarczany, Eter etylowy

Allobarbitalum = Dial

Alumen = Aluminii Kali sulfuricum, Ałun potasowy

Aluminium aceticum solutum = Płyn Burowa, Liquor Alumini acetici, R-r octanu glinowego

Aminophenazoni = Pyramidon, Amidopyrina, Aminoantypyryna

Aminophyllinum => Euphyllin

Ammoni bituminosulfonas = Ichtyol, Ichtammol

Ammonium bromatum = Ammonium sedativum

Ammonium chloratum = Salmiak

Amylum Maydis = Skrobia kukurydziana

Amylum Oryzae = Skrobia ryżowa

Amylum Triticum = Skrobia pszeniczna

Anestezyna = Anaesthesinum, Anaesthin, Benzokaina, Aethylum aminobenzoicum, Etoform,

Aethylum p-aminobenzoicum, Aminobenzoesan etylu

Antazolinum hydrochloricum = Phenazolinum

Antotalgin => Phenazonum, Antipyrinum

Aqua Calcis = Calcium hydricum solutum, Liquor Calcii hydroxydati, Woda wapienna

Aqua Kummerfeldi = Lotio cosmetica Kummerfeldi

Aqua oxygenata = Hydrogenii peroxydatum 3%, woda utleniona

Argentum colloidalum = Collargol, Corgolum

Argentum nitricum = Lapis, Lapis infernalis (Kamień piekielny)

Argentum proteicicum = Protargol, Prorgol, Białczan srebra

Arszenik => Arsenicum Trioxidatum – zobacz: Solutio arsenicalis Fovleri

B

BAL = Dimercaptolum, (British anti-Lewisite)

Barbitalum = Barbitonum, Veronalum, Aethinal

Barbitalum natricum = Veronalum solubile, Aethinal natrium, Medinal

Benzalkonii chloridum = Zephirolol, Zephiran

Benzokaina = Aethylum aminobenzoicum => Anestezyna

Bismuthi subnitricum = Magisterium Bismuthi, Bismuthum nitricum basicum, Bismuthi subnitras ponderosum

Bismuthi subsalicylici = Bismuthum oxybenzoicum

Bismuthi tribromophenylici => Xeroform

Bismuthum subcarbonicum = Bismuthum carbonicum basicum

Bismuthum subgallicum = Bismuthum gallicum basicum, Dermatol

Bituminosulfonian amonowy => Ictiol

Boraks = Natrii biboricum = Natrii tetraboricum

Boromenthol = Unguentum Acidi borici cum Mentholo (skład w treści)

Butapirazolium = Phenylbutazonum

C

Cacao oleum = Oleum Cacao, Butyrum Cacao

Calcium oxydatum = Calcaria usta, Wapno palone

Calcium sulfuratum = Hepar Sulfuris calcareum, „Wątroba wapienna”

Camphora carbolista = Camphophenol, Camphenol

Capsulae = kapsułki – C.amylacea – skrobiowe (opłatki), C.gelatinosae – żelatynowe

Carbo medicinalis = Carbo adsorbens, węgiel chłonny / medyczny / aktywowany

Carbo vegetabilis = Carbo Ligni pulv., sproszkowany węgiel drzewny

Carbowax = Macrogolum, Glycolum polyoxyaethylenicum, Polyethylenglycolum

Cardiamidum = Coraminum, Nicethamidum

Cera alba = воск biały

Cera flava = воск żółty

Ceresinum = Paraffinum solidum

Cetaceum = olbrot

Chloraminum B = Benzenchloramin, Benzosulfonchloramid, Chlorseptol

Chloraminum T = Natrium p-toluensulfochloramidatum, Chloraseptine, Activin

Chloramphenicolum = Chloromycetinum, Detreomycinum, Mediamycetyna

Chlorhexidini gluconici solution = Chlorhexidini gluconicum

Chloroform = Trichlorometan

Chlorpromazini hydrochloridum = Fenactil

Cholesterolum = Cholesterinum

Cignolina = Dithranol, Antrolina, Derobin, Batidrol

Codeinum = Metylomorphinum

Coffeinum = Theinum = Trimethylxantinum, kofeina, teina

Collargol => Argentum colloidalne, Corgol

Collodium = Piroksylina (rozpuszczalna bawełna strzelnicza), Koloksylina → skład w treści.

Collodium elasticum = Collodium flexile

Cukier biały => Saccharum album, Cukier trzcinowy

Cukier gronowy = Cukier skrobiowy = Glucosum

Cukier mleczny = Lactosum monohydricum

Cuprum sulfuricum = Witriol miedzi = Siny kamień

Cynober = Cinnabaris, Hydrargyrum sulfuratum rubrum

D

Decoctum - odwar

Dekstroza => Glucosum anhydricum

Dermatol => Bismuthum subgallicum

Detreomycinum => Chloramphenicolum, Chloromycetinum

Dial => Allobarbitalum

Dionina = Etylomorphini hydrochloricum, Morphinum aethylatum

Diphergan = Promethazini hydrochloridum

Dithranol => Cignolina

Diuretyna = teobrominian sodowy z salicylanem sodowym, Theobromino-Natrium salicylicum

Dziegieć mineralny (węglowy) = Pix Carbonis, Pix Lithanthracis => Prodermina

E

Elactuaria = Powidełka

Emplastrum Lithargyri = Emplastrum Plumbi Simple, E.diachylon simplex, plaster ołowiawy

Emplastrum meliloti => Maść zielona, plaster nostrykowy

Encortolon = Prednisolon

Encorton = Prednison

Ephedrinum hydrochloricum = Ephedrosan (*patrz tez: Ephedrinum h/cl racemicum*)

Ephedrinum hydrochloricum racemicum = Ephetoninum

Epinephrinum = Adrenalinum

Erythromycinum = Erythrocinum, Erycinum, Pantomycinum, Ilotycinum

Etanol 70⁰ = Spiritus dilutus

Etanol 760g/l = Etanol 96⁰, Spiritus Vini, Spiritus Vini rectificatus, Spiritus concentratus

Ethacridini lactas => Rivanol

Ether ethylicus = Aether ethylicus, Aether sulfuricum (eter etylowy / dietylowy / siarkowy / siarczany)

Euphyllinum = Theophyllinum cum aethylenodiamine = Aminophyllinum

Extracta – wyciągi, -fluida = płynne, -spissa = gęste, -siccum = suche

F

Fenactil = Chlorpromazini hydrochloridum

Fiolet krystaliczny => Pyoctanium coeruleum, Fiolet metylowy, Fiolet goryczki, Fiolet gencjanowy

Flagyl = Metronidazolom, Trichazyl

Formalinum = Solutio Formaldehydi, Formaldehydum 40%

G

Gardenalum = Phenobarbitalum, Luminal

Gelatina = Gelatina animalis, Gelatina alba

Geriocainum => Procainum hydrochloricum, Polocainum, Novocainum,

Gips chirurgiczny = Calcium sulfuricum pro usu chirurgico

Glucosum = Dextrosom, Saccharum amylaceum, S.uvicum, cukier gronowy

Gossypium depuratum = Wata bawełniana oczyszczona

Gummi arabicum = Gummi acacia, Gummi africanicum, Gummi mimosae

Gummi Tragacantha = Tragacantha

H

Hexamethylenotetramini = Hexamine => Urotropinum

Hirudo medicinalis = Pijawka lekarska

Hydrargyrum aminochloratum = Hydrargyrum praecipitatum album, Aminochlorek rtęci

Hydrargyrum bichloratum = Sublimat, Chlorek rtęciowy

Hydrargyrum chloratum = Kalomel

Hydrargyrum depuratum = Mercurius vivus

Hydrargyrum sulfuratum rubrum => Cynober, Cinnabaris

Hydrogenii peroxydatum 3% = Woda utleniona, Aqua oxygenata

Hydrogenii peroxydatum 30% = Hydrogenium peroxydatum 30%, Hydrogenium peroxydatum solutum concentratum, Perhydrol

Hyposulfit => Natrium thiosulfuricum

Hysoscini hydrobromidum = Scopolaminum hydrobromicum

I

Ichtiol => Ammoni bituminosulfonas, Ichtammol, Sulfobitumian amonowy,

Bituminosulfonian amonowy

Ilotycinum => Erythromycinum

Infusa - napary

Iodi Lugoli solutio = Solutio Iodi aquosa, Płyn Lugola

J

Jodoform = Trójjodometan

Jodyna => Solutio Iodi spirituosa

K

Kadzidłó = Olibanum, Gummiresina Olibanum

Kalii hydrocarbonas = Kalium bicarbonicum

Kalii permanganas = Kalium hypermanganicum

Kalium bromatum = Kalii bromidum, Kalium sedativum

Kalium nitricum = Azotan potasu, Saletra indyjska / bengalska

Kalomel = Hydrargyrum chloratum

Kaolinum = Argilla, Bolus alba, glinka biała

Krople anyżowe = Ammonii anisatii spiritus, Liquor Ammoniii asnisatus

Krople walerianowe = Tinctura Valerianae

Kwas winowy / winny => Acidum tartaricum

L

Lac Sulfuris = Sulfur praecipitatum

Lactosum = Saccharum lactis

Lanolinum = Adeps lanae, Lanolinum anhydricum, Lanolina bezwodna, Tłuszcz z wełny

Lanolinum hydricum = L.hydrosus = Lanolinum cum aquae

Lapis infernalis = kamień piekielny => Argentum nitricum

Lapis pumicis = Pumeks

Laudanum = Opium, Opium crudum, Meconium

Lidokaina = Lignokaina = Xylocaina

Liquor Ammonii anisatus = Ammonii anisatii spiritus => Krople anyżowe

Liquor Calcii hydroxydati = Solutio Calcii hydroxydi => Aqua Calcis

Lizol = Sapo Cresoli, Cresolum saponatum, mydło krezolowe ciekłe

Luminal = Phenobarbitalum, Gardenalum, Aephenalum (Na=solubile)

Luteinum => Progesteronum

M

Macerationes - maceracje

Magisterium Bismuthi = Bismuthi subnitricum

Magnesium carbonicum = Magnesium subcarbonicum (basicum), Zasadowy węgiel magnezu, Magnesia alba

Magnesium oxydatum = Magnesia usta, tlenek magnezowy

Magnesium sulfuricum = sól gorzka, Sal Anglicum

Maść biała rtęciowa (nie mylić z Maść biała) = Ung. Hydrargyri album → skład obu maści w treści.

Maść czarna = Maść Mikulicza → skład w treści.

Maść szara = Unguentum naeapolitanum, maść rtęciowa → skład w treści.

Maść zielona = Emplastrum meliloti, plaster nostrykowy

Mercurius vivus = Hydrargyrum depuratum

Metamizol = Novalgina => Pyralgina

Methenaminum => Urotropinum

Methylcellulosum = Methylcellulose, Methylose, Calogel, MC

Methylenum coeruleum = Methylthionini chloridum, błękit metylenowy

Metronidazolium = Flagyl, Trichazyl

Metylomorphinum => Codeinum

Mixtura nervinae = „Mikstura dla nerwowych" (serio ☺)

Mocznik => Urea

Morphinum aethylatum = Dionina, Etylomorphini hydrochloricum

Mydło zielone = Sapo kalinus

N

Natrium biboricum = Natrium tetraboricum = Boraks

Natrium bicarbonicum = Natrium hydrogenocarbonicum, Natrium hydrocarbonicum
(wodorowęglan sodu), Soda oczyszczona, kwaśny węglan sodowy

Natrium carbonicum = Natrium carbonicum crystallisatum, Soda krystaliczna

Natrium hydricum = Natrium causticum, Soda żrąca

Natrium hydricum solutum = Liquor Natrii castici, Ług sodowy (14-15% r-r NaOH)

Natrium hyposulfurosum = Natrium thiosulfuricum

Natrium sedativum = Natrium Bromatum

Natrium silicicum solutum = Szkło wodne

Natrium sulfuricum = Natrii sulfas ($\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$), Sal Glauberi, Sól Glauberska

Natrium thiosulfuricum = Natrium hyposulfurosum, Hyposulfit, Antychlor

Nipagina A = Ethylis hydroxybenzoas

Nipagina M = Methylis hydroxybenzoas

Nipagina P => Propylis hydroxybenzoas

Novalginum => Pyralgina

Novocainum => Procainum hydrochloricum, Polocainum

Nystatinum = Mykostatyna

O

Oblatae => Capsulae amylaceae (opłatki)

Olbroť = Cetacei

Oleum cacao => Cacao oleum, Butyrum Cacao, Oleum Theobromatis

Oleum Cadini = Pix Juniperi, dziegieć jałowcowy

Oleum cocois – olej kokosowy

Oleum Fagi = dziegieć bukowy

Oleum Jecoris Aselli = Olej wątluszwowy, Tran rybi / leczniczy, Oleum Morrhuae

Oleum minerale album => Paraffinum liquidum, Petrolatum liquidum

Oleum Ricini = Oleum Palmae Christii

Oleum Rusci = Pix Betulina, Oleum muscoviticum, smoła brzozowa

Oleum siliconi => Silol

Olibanum = Gummiresina Olibanum, Kadzidło

Opium => Laudanum

Opodeldok = Linimentum saponato-camphoratum (skład w treści)

P

Pabialginum = Cibalginum

Pantocainum = Tetracainum hydrochloricum

Pantomycinum => Erythromycinum = Erythrocinum, Erycinum, Ilotycinum

Paracetamol = Acenol, Acetaminophen

Paraffinum liquidum = Petrolatum liquidum, Oleum minerale album, Olej Parafinowy

Paraffinum solidum = Ceresinum

Phenazolinum = Antazolini hydrochloridum

Phenazonum = Antipyrinum, Phenyldimethylpyrazolonum, Antotalgin

Phenolum liquefactum = Fenol płynny, Acidum carbolicum liquefactum

Phenylbutazonum = Butapirazolom

Phenyli salicylas => Salol

Pilocarpinum hydrochloricum = Syncarpinum hydrochloricum

Pix juniperi => Oleum Cadini

Pix liquida Pini = dziegieć sosnowy, Oleum Pini empyreumaticum, Pyroleum Pini

Pix Lithanthracis => Prodermina

Polysorbatum 20 = Tween 20

Procainum hydrochloricum = Polocainum, Novocainum, Geriocainum, Neocainum

Prodermina = Dziegieć mineralny (węglowy), Pix Carbonis, Pix Lithanthracis, Maż pogazowa

Progesteronum = Luteinum

Propylis hydroxybenzoas = Aseptinum P, Nipasol, Propylparaben, Nipagina P

Protargol = Argentum proteicum

Psychedrinum = Amphetaminum sulf.

Pulvis Ipecacuanhae opiates = Proszek Dovera

Pulvis magnesie cum Rheo = Pulvis pro infantibus, Proszek troisty

Pyoctaninum coeruleum = Fiolet krystaliczny

Pyralgina = Metamizol = Novalgina, Analgin

Pyramidon => Aminophenazon

R

Radix Bardanae = Radix Lapae

Resina Podophylli = Podophyllum

Resorcinum = Resorcinol, dihydroksybenzol

Rivanol = Ethacridini lactase, Aethacridinum lactas, Acrinolum,

S

Saccharum album = Saccharum, Sacrosum, cukier trzcinowy, cukier biały

Saccharum amylaceum => Glucosum

Saccharum lactis = Lactosum, cukier mlekowy (mleczny)

Sal Carolinum artificiale = Sól Karlsbadzka

Sal essentielle citri = Acidum citricum = Acidum limonicum

Saletra potasowa = Kalium nitricum

Salmiak = Ammonium chloratum

Salol = Phenyli salicylas

Sapo Cresoli => Lizol, Cresolum saponatum, mydło krezolowe ciekłe

Sapo durus = Sapo medicatus, Sapo medicinalis, mydło lecznicze

Sapo kalinus = Sapo viridis, Mydło zielone

Sebum = łój (ovile – barani, bovinum – wołowy)

Silol = Dimethicon = Oleum siliconi, olej silikonowy

Sirupus sacchari = Sirupus simplex, Ulepek

Solutio Calcii hydroxydi => Aqua Calcis = Liquor Calcii hydroxydati

Solutio Formaldehydi = Formaldehydum 40%

Solutio Iodi aquosa = Solutio Iodi Lugoli

Solutio Iodi spirituososa = Tinctura Iodi, Jodyna

Sól Glauberska = Natrium sulfuricum, Natrii sulfas

Sól gorzka => Magnesium sulfuricum, Sal anglicum ($MgSO_4 \cdot 7H_2O$)

Sól Seignette'a = winian sodowo-potasowy

Spiritus aethereus = Guttae Hoffmana -> skład w treści.

Spiritus dilutus = Spiritus 70⁰ = Etanol 70⁰

Spiritus formalini stomatologia = Płukanka Schwartza

Spiritus formalini stomatologica => Płukanka Schwartza -> skład w treści.

Spiritus Vini = Spiritus 95⁰ (96⁰) = Etanol 95⁰ (96⁰)

Sublimat = Hydrargyrum bichloratum = chlorek rtęci (II)

Sulfogaiacolum = Kalium sulfoguaiacolosulfonicum, Thiocolum, Kalii guaiacolosulfonas

Sulfur praecipitatum = Siarka strącona, Lac Sulfuris

Sulfur sublimatum = Siarka Sublimowana, Siarka przestaloną, Sulfur sublimatum crudum,

Flos Sulfuris, Kwiat siarczany

Syncarpinum hydrochloricum => Pilocarpinum hydrochloricum

T

Talcum = Talcum depuratum, Talcum venetum, Łojek

Tannalbiunum = Tanninum albuminatum

Tanninum = Acidum tannicum, Acidum gallotannicum

Targesinum = Argentum tanninalbuminatum

Terebinthina communis = Terpentyna, Balsamum Pini.

Terra silicea = ziemia okrzemkowa

Tetracainum hydrochloricum = Pantocainum

Theinum => Coffeinum = Trimethylxantinum

Theobromino-Natrium salicylicum => Diuretinum

Theophyllinum cum aethylenodiamine = Aminophyllinum, Euphyllinum

Thiocolum => Sulfogaiacolum

Tinctura Valerianae = Tincturae Polemonii, krople walerianowe

Tormentiol = Inotyol

Tragacantha = Gummi Tragacantha

Trichazyl = Metronidazolum, Flagyl

Trichlorometan = Chloroform

Tween 20 = Polysorbatum

U

Ulepek = syrop

Unguenatum neapolitanum => Maść szara (skład w treści)

Unguentum antisepticum = Ung. sulfuratum comp. = Ung. Wilkinsoni -> skład w treści.

Unguentum refrigerans = Ung. Leniens, Ung. Emmoliens, Cold cream, maść zmiękczająca

Urea = Urea pura, Carbamidum, Elacutan, mocznik

Urotropinum = Methenamine, Hexamethylenetetramine, Formin, Aminoform, Uroseptin

V

Vaselinum album = Vaselinum petrolatum, Paraffinum molle album

Vaselinum Flavum = Petrolatum, Paraffinum molle flavum

Vaselinum hydrophylicum = Petrolatum hydrophylicum

Veronalum = Barbitalum

Veronalum solubile = Barbitalum natricum

Vibramycinum = Doxycyclinum

W

Wapno palone => Calcium oxydatum, Calcium oxidum, Calcaria usta

Wata bawełniana oczyszczona = Gossypium depuratum

Woda borowa = 3% Sol. Acidi borici

Woda bromowa = nasycony roztwór bromu

Woda bromowa Erlenmeyera = Solutio Erlenmeyeri (10% roztwór bromków wg przepisu)

Woda królewska = Aqua regia, Acidum chloronitrosium

Wyskok = Spirytus

X

Xeroform => Bismuthi tribromophenylici

Xylocaina = Lidokaina = Lignokaina

Z

Zephiran = Zephirol, Benzalkonii chloridum

Zincum oxydatum = Flores Zinci, Wełna filozoficzna, tlenek cynku

Nazwy witamin

A – retinol

B₁ – tiamina, aneuryna (brak – zapalenie wielonerwowe BERI-BERI)

B₂ – ryboflawina, laktoflawina (brak – łojotok, zajady)

B₃ – niacyna, kw.nikotynowy, nikotynamid, => Wit.PP

B₅ – kw.pantotenowy, pantenol, pantotnian wapnia

B₆ – pirydoksyna, adermina

B_C lub B₉ – kwas foliowy, folacyna = witamina M

B_t – karnityna

B_x – kw.paraaminobenzoesowy PABA

B₁₂ – cyjanokobalamina

B₁₃ – kw.orotowy

B₁₅ – kw.pangamowy

B₁₇ – letril

C – kw.askorbowy

D – D₂-ergokaclyferol, D₃ – cholekalcyferol

E – tokoferol

F – kw. tłuszczowe NNKT

H – biotyna, koenzym R

K – fitochinon, fitomenadion

P – rutyna, rutozyd, glikozydy flawonoidowe

PP – niacyna, kw.nikotynowy, nikotynamid = Wit. B₃ (brak – pelagra) – witamina 3D (diarhoe, dementia, dermatitis) stosowana jest w odmrożeniach (rozszerza naczynia), oparzeniach

Q – ubichinon, koenzym q₁₀ – zmniejsza zapotrzebowanie na O₂ w mięśniu

Wykaz leków, które mogą być traktowane jako surowce farmaceutyczne przy sporządzaniu leków recepturowych.

Wg Dziennik Ustaw z 2 lutego 2011 Nr 23 poz. 126

1. Aqua pro iniectione (Aqua pro iniectione) rozpuszczalnik do sporządzenia leków parenteralnych;
2. Azulan (*Chamomillae anthodii/Matricariae floris extractum fluidum*) płyn doustny, płyn do stosowania w jamie ustnej, płyn na skórę;
3. Cardiamidum (Nicethamidum) krople doustne, roztwór;
4. Devikap (Colecalciferolum/Cholecalciferolum) płyn doustny;
5. Fenactil (Chlorpromazini hydrochloridum) krople doustne, roztwór;
6. Injectio Natrii chlorati isotonica (*Natrii chloridum*) roztwór do wstrzykiwań;
7. Intractum Hippocastani (Hippocastani intractum) płyn doustny;
8. Intractum Hyperici (Hyperici herbae intractum) płyn doustny;
9. Juvit D₃ (Colecalciferolum/Cholecalciferolum) krople doustne, roztwór;
10. Linomag (Lini oleum virginale) płyn na skórę;
11. Mentowal (Menthylis isovaleras) krople doustne, roztwór;
12. Neospasmina (Extractum fluidum ex: Crataegi fructu et Valerianae radice) syrop;
13. Passispasmin (Extractum fluidum compositum ex: Crataegi fructu, Valerianae radice, Lupuli flore, Passiflorae herba) syrop;
14. Płyn Burowa (Aluminii subacetatis solutio) płyn na skórę;
15. Sirupus Kalii guajacolosulfonici (*Sulfogaiacolum FP*) syrop;
16. Sirupus Pini compositus (Pini extractum fluidum, Foeniculi tinctura, Codeini phosphas hemihydricus) syrop;
17. Succus Hyperici (Hyperici herbae succus) płyn doustny;
18. Succus Taraxaci (Taraxaci radice succus) płyn doustny;
19. Succus Urticae (Urticae herbae succus) płyn doustny;
20. Syrop prawoślazowy (Althaeae sirupus FP) syrop;
21. Syrop tymiankowy złożony (*Thymi sirupus compositus FP*) syrop;
22. Tussipect (Ephedrini hydrochloridum, Thymi extractum, Saponinum) syrop;
23. Vigantol (Colecalciferolum/Cholecalciferolum) krople doustne, roztwór;
24. Vitaminum A (Retinolum) płyn doustny;
25. Vitaminum A Hasco (Retinolum) krople doustne, roztwór;
26. Vitaminum A+D₃ (Colecalciferolum/Cholecalciferolum, Retinolum) płyn doustny;
27. Vitaminum B₆ (Pyridoxini hydrochloridum) roztwór do wstrzykiwań;
28. Vitaminum E (Tocopheroli acetat) płyn doustny;
29. Vitaminum E Hasco (Tocopheroli acetat) krople doustne, roztwór.

Bibliografia

Barwiński W.: Podręczny receptariusz. Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Farmaceutycznego „CEFARM” w Katowicach 1983

Bieniek A., Białyński-Birula R., Barancewicz-Łosek M., Szepietowski J., Kuniewska B., Okulewicz-Gojlik D.: Peelingi chemiczne. Cz II. Właściwości biologiczne, zastosowania i działania niepożądane peelingów z kwasem glikolowym i rezorcyną. Dermatologia Kliniczna 2004, 6 (3): 191-195

Bobowska M., Gobiec K., Grzęda W., Kempisty J., Sadowski Z.: Poradnik terapeutyczny. Warszawa 1975

Brus R., Kmiecik-Kołada K. red.: Receptura. ŚAM w Katowicach, Katowice 1990

Bukowski St.: Receptura Zarys technologii lekarstw. PZWL, Warszawa 1956

Czerwiecki B.: Lexicon specificorum współczesnej terapii polskiej. Farmaceutyczny Instytut Wydawniczy przy NIA im. Prof.B.Kostkowskiego, Warszawa 1950

Drobnicka B.: Trudności recepturowe w aptece – wykład. 2000

Farmakopea Polska II n.2-gi red., Towarzystwo Przyjaciół Wydziałów i Oddziałów Farmaceutycznych przy Uniwersytetach w Polsce, Warszawa 1946

Farmakopea Polska III red., PZWL, Warszawa 1954

Farmakopea Polska IV red., PZWL, Warszawa 1965

Farmakopea Polska V red., PTF, Warszawa 1990-1999

Farmakopea Polska VI red., PTF, Warszawa 2002

Farmakopea Polska VIII red., Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, Warszawa 2008

Gatty-Kostyál M.: Preparaty galenowe. Zasady nauki o sporządzaniu preparatów galenowych. PZWL, Warszawa 1959

Głowacki W.W.: Receptarium Polonicum. Farmaceutyczny Instytut Wydawniczy przy NIA im. Prof.B.Kostkowskiego, Warszawa 1947

Jabłońska St.: Choroby skóry. PZWL, Warszawa 1958

Jachowicz R.: Farmacja praktyczna. PZWL, Warszawa 2008

Jachowicz R.: Receptura apteczna. wyd.II, PZWL, Warszawa 2010

- Janicki K., Krówczyński L.: Receptura dla lekarzy i studentów. PZWL, Warszawa 1999
- Janicki St., Fiebig A.: Farmacja stosowana. PZWL, Warszawa 2001
- Janicki St., Szulc J., Woyczkowski B.: Receptariusz. Medyk Sp.z o.o., Warszawa 1992
- Kołek A.: Receptariusz 700 Wybranych recept lekarza praktyka. Drukarnia UJ, Kraków 1946
- Koskowski Br.: Nauka o przyrządzaniu leków i ich postaciach. Nakładem Mr. Farm. Fr.Heroda, Warszawa 1927
- Koskowski Br.: Receptura czyli prawidła przepisywania i przyrządzania leków. Księgarnia TEM, Warszawa 1946
- Krówczyński L. Receptura antybiotyków. PZWL, Warszawa 1967
- Krówczyński L., Jachowicz R.: Ćwiczenie z receptury. Wydawnictwo UJ, Kraków 2000
- Krówczyński L.: Receptura dla studentów farmacji. PZWL, Warszawa 2000
- Krówczyński L.: Zarys technologii postaci leku. PZWL, Warszawa 1974
- Kubis A.A., Pluta J.(tłum.): Receptura. Wskazówki racjonalnego przyrządzania leku recepturowego. MedPharm, Warszawa 2010
- Kwazebart L. red.: Lecznictwo dermatologiczne. PZWL, Warszawa 1967
- Majcherczyk J.: Receptura dla studentów medycyny. PZWL, Warszawa 1980
- Modrzejewski F.: Farmacja stosowana. PZWL, Warszawa 1971
- Modrzejewski F.: Niezgodności recepturowe. PZWL, Warszawa 1964
- Olszewski Z.: Technika przyrządzania leków. PZWL, Warszawa 1980
- Pasich J., Wojdak H.: Ćwiczenia z farmacji stosowanej II. Śląska Akademia Medyczna, Katowice 1980
- Pluta J., Haznar-Grabacz D., Karolewicz B., Fast M.: Preparaty Galenowe. MedPharm, Warszawa 2010
- Podbielski J., Rostafiński M.: Polski Manual Farmaceutyczny. Nakładem Mag.Farm.Fr.Heroda, Warszawa 1932 (..ciekawostką fakt, że 5 lat wcześniej było Mr.Farm ☺)
- Podlewski J.K., Podlewska-Chwalibogowska A.: Leki współczesnej terapii. Split Trading. Wydawnictwa Fundacji Büchnera, Warszawa 1996
- Rudowska I.: Kosmetyka lekarska. PZWL, Warszawa 1957

Supniewski J.: Receptura. PZWL, Warszawa 1957

Telejko E., Winnicka K., Sosnowska K., Słodownik T.: Niezgodności recepturowe, interakcje, homeopatia i homotoksykologia. AM, Białystok 2005

Teuchmann J.K.: Receptura dla studentów medycyny i lekarzy. PZWL, Warszawa 1971

Wartak J.: Receptariusz lekarza praktyka. PZWL, Warszawa 1962

*Dziennik Ustaw z 2 lutego 2011 Nr 23 poz. 126

* <http://www.aptekarzpolski.pl> zwłaszcza artykuły Olgii Sierpniowskiej

* <http://luskiwnik.webpark.pl>

* <http://luszczycyca.org.pl>

* www.oia.lodz.pl/Instrukcja%20mycia%20naczyn.doc

* <http://poradnia.pwn.pl>

* <http://en.wikipedia.org/wiki/Formaldehyde>

* http://leki-informacje.pl/502,2,pytania,formalina_vs_formaldehyd.html

Rysunek Dodo z: "A German Menagerie Being a Folio Collection of 1100 Illustrations of Mammals and Birds" by Edouard Poppig, 1841

Linki do zaprzyjaźnionych stron:

- www.farmacja.pl (www.receptura.farmacja.pl)
- www.farmacjainfo.pl
- www.farmacja.net

Sugestia druku: można 2 strony na 1 kartce → potem w „koszulki” i segregator format zeszytu b5 lub – (poprawiłem numerację stron parzyste nieparzyste) – wydrukować dwustronnie i spiąć oprawą grzebieniową – korzysta się i wygląda lepiej niż bindowane ☺